

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาถึง สภาพทางสังคมปัจจุบันของประชาชน ผลกระทบทางสังคมทั้งทางบวกและทางลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอนถ้ามีการก่อสร้างจริง รวมทั้งศึกษาแนวทางหรือมาตรการในเชิงป้องกันผลกระทบทางลบจากโครงการฯ ในพื้นที่ศึกษาย่านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามขอบเขตเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ เน้นการศึกษาในเชิงคุณภาพโดยอาศัยการสังเกต การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้าน หัวหน้าครัวเรือน และตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เห็นผลกระทบทางสังคมชัดเจน โดยการกำหนดระดับผลกระทบทั้งในปัจจุบันและหากมีโครงการฯ เกิดขึ้น ผลการศึกษาแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.1 บริบททางสังคมของพื้นที่บ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

4.1.2 อาณาเขตติดต่อ

4.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

4.1.4 ระบบสาธารณูปโภคในชุมชน

4.1.5 เศรษฐกิจในชุมชน

4.1.6 ระบบสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน

4.1.7 การท่องเที่ยว ประเพณีและวัฒนธรรม

4.2 บริบทโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน

4.2.1 ลักษณะการก่อสร้าง

4.2.2 สถานที่ให้บริการและพื้นที่ผ่าน

4.3 ผลการประเมินผลกระทบทางสังคมของประชาชนหมู่บ้านปางหมูจากโครงการฯ

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.3.2 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.3.3 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.4 มาตรการในเชิงป้องกัน แก้ไข และผลกระทบทางลบทางด้านสังคมที่อาจจะเกิดขึ้น ต่อประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านปางหมู

4.4.1 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.4.2 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.1 บริบททางสังคมของพื้นที่บ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบไปด้วย

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

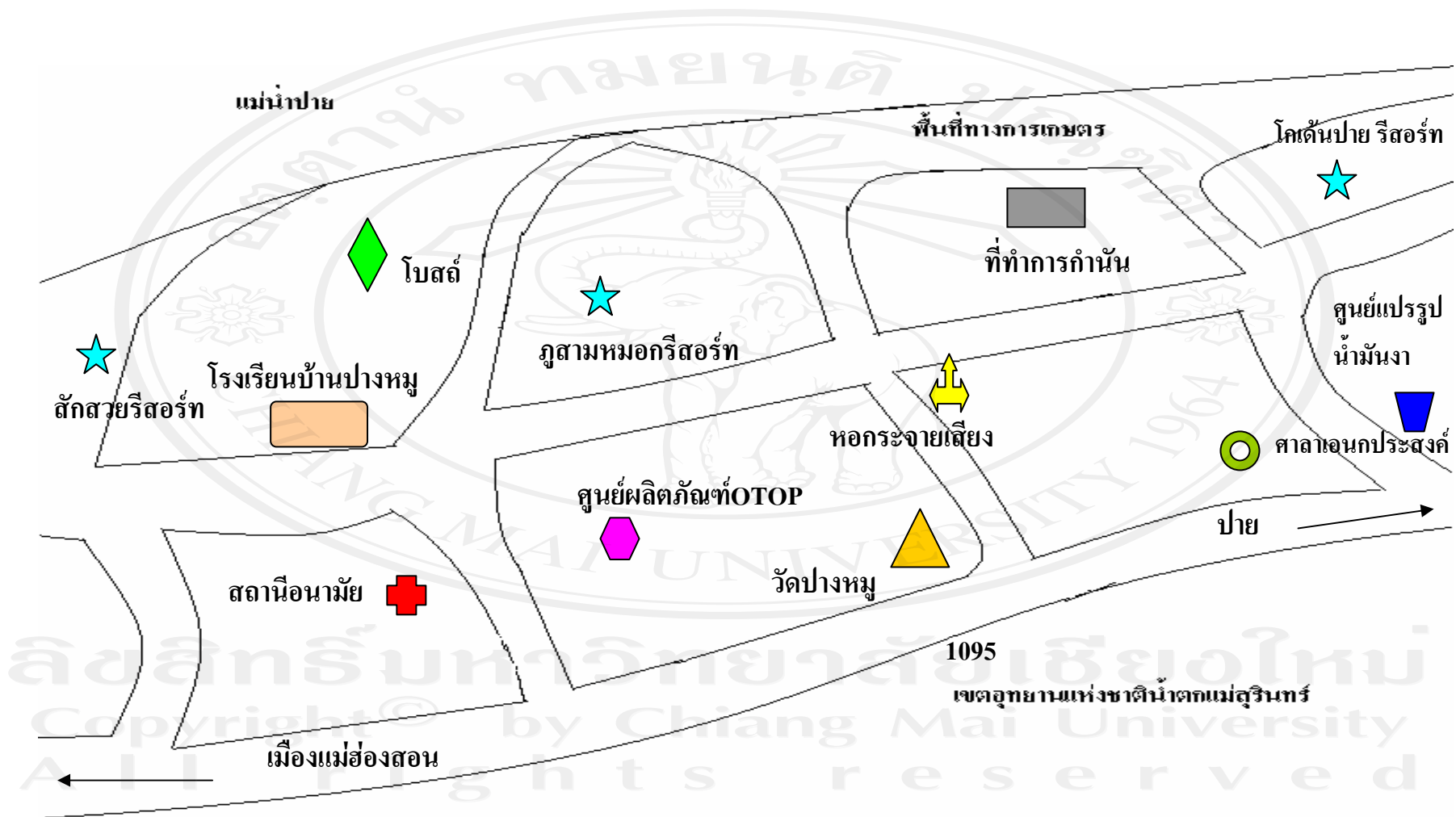
บ้านปางหมู เป็นชุมชนเก่าแก่ดั้งเดิมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ก่อตั้งมานานกว่า 165 ปี ประชากรทั้งหมดเป็นชาวไทยใหญ่ (ชาวไต) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำนา ทำสวน และทำไร่ พืชที่นิยมปลูกคือ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเขียว กระเทียม และงา พื้นที่ในหมู่บ้านปางหมูสมัยก่อนนั้น พื้นที่ป่าจะเต็มไปด้วยพรรณพฤษชาติ มีไม้สัก สน เต็ง รัง ประดู่ และพรรณไม้ต่างๆ พื้นที่หมู่บ้านเหมาะสมในการก่อสร้างบุกเบิกไร่นาตั้งบ้านเรือน เลี้ยวทางเขตพม่าเป็นพวกแรกที่เข้ามาอยู่และปลูกกระท่อมประกอบการทำมาหากินเลี้ยงชีพ แต่ไม่ได้มีการอยู่อาศัยจริงจัง เป็นการอาศัยมาเป็นครั้งคราว ในสมัยนั้นถือกันว่าดินแดนเป็นเขตเมืองใดเมืองนั้นผู้ใดเข้ามาสร้างบ้านเรือนหรือพักอาศัยต้องได้รับการอนุญาต มิฉะนั้นอาจถูกขับไล่ให้ออกจากพื้นที่ ชาวบ้านที่อาศัยในปางหมูเดิมมีลักษณะเป็นชุมชนเล็กๆ มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่มากนัก เป็นชาวไตหรือไทยใหญ่ (พวกเงี้ยว) บริเวณหมู่บ้านตัดแม่น้ำปายมีป่าและที่ราบว่างเปล่ามากมาย ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านค่อนข้างดีมาก อีกทั้งยังมีดินโป่งเป็นแห่งๆ มีหมูป่าลงมากินดินโป่งชุกชุมมาก จากทำเลที่เหมาะสมที่จะตั้งเป็นหมู่บ้านได้ดี จึงมีการรวบรวมผู้คนที่อยู่กระจัดกระจายในบริเวณใกล้ๆ ให้มาอยู่ร่วมกันโดยมีการประชุมชี้แจงปรึกษาและแนะนำออกความคิดว่าสามารถตั้งให้เป็นหมู่บ้าน และที่นาเป็นทางอาศัยทำมาหากินเลี้ยงชีพสืบตระกูลบุตรหลาน มีการคัดเลือกผู้แทนคนหนึ่งหมู่บ้านนั้นๆ ที่เป็นผู้มีฐานะดีกว่าผู้อื่นในหมู่เดียวกันมาเป็นนายบ้านซึ่งเรียกว่า “เหง” ที่แปลว่ากำนัน สรุปให้ตั้ง

“นายพะกำหม่อง” คนไทยเป็นแหงหรือกำนันปกครองหมู่บ้านและให้ชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านโป่งหมู” ต่อมามีการเรียกเพี้ยนกลายเป็นบ้านปางหมู

4.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ลักษณะภูมิประเทศ บ้านปางหมู มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำปายไหลผ่าน ทำให้พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร เช่น ปลูกกระเทียม ถั่วเหลือง และงา เป็นหลักพื้นที่หมู่บ้าน ตั้งอยู่ในเขตการดูแลพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านทุ่งไม้สัก หมู่ที่ 2 ตำบลปางหมู อำเภอเมืองฯ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านทุ่งกองมู หมู่ที่ 3 ตำบลปางหมู อำเภอเมืองฯ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ป่า ภูเขา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านสบสอย หมู่ที่ 7 ตำบลปางหมู

ภาพ 1 แผนที่ภายในหมู่บ้านปางหมูโดยสังเขป

4.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

4.1.3.1 ทรัพยากรป่าไม้

พื้นที่ป่าของหมู่บ้านปางหมูอยู่ภายใต้การดูแลของอุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์โดยมีพื้นที่ดูแลครอบคลุมอยู่ในเขตอำเภอขุนยวม และอำเภอเมือง มีเนื้อที่ 247,875 ไร่ ระดับยอดเขาที่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 1,725 เมตร มีลักษณะเป็นที่ราบปกคลุมด้วยทุ่งหญ้า ป่าสนเขา และป่าดิบเขาคล้ายกับบนยอดเขาภูกระดึง ในช่วงหน้าหนาวมีดอกไม้ ตามทุ่งหญ้าออกดอกสวยงาม เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกนานาชนิด นกเงือก มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบบนสันเขาและมีแอ่งน้ำขนาดใหญ่ตามธรรมชาติ มีหญ้าปกคลุมเต็มพื้นที่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน มีภูเขาหินและภูเขาบางลูกมีหน้าผาสูงชัน โดยเฉพาะที่คอยูจิตา คอยูงุ่น เป็นต้น และเป็นต้นน้ำลำธารต่างๆ หลายสาย ซึ่งลำธารนี้ไหลลงสู่แม่น้ำปาย ซึ่งยังคงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพไว้ได้อย่างดี สภาพป่าจะแตกต่างกันไปหลายชนิด คือ ป่าดงดิบ ป่าเต็งรัง ป่าสนเขา ซึ่งจะอยู่ในบริเวณสันเขาสูง สภาพป่าประกอบไปด้วยป่าเบญจพรรณ ส่วนใหญ่อยู่บริเวณที่ราบต่ำใกล้ลำห้วยใหญ่ๆ ที่มีความชื้นสูงมาก และมีพื้นที่ค่อนข้างสูง พันธุ์ไม้ที่มีในพื้นที่ได้แก่ ยาง สมอพิเภก ต้มเต๋น ฯลฯ และป่าสนเขาจะอยู่บริเวณสันเขาสูง พันธุ์ไม้ได้แก่ สนสองใบ และสนสามใบ สัตว์ป่าประกอบไปด้วยสัตว์นานาชนิด เช่น หมู กวาง เก้ง หมูป่า ลิง ค่าง ชะนี ไก่ป่า และนกชนิดต่างๆ ชนิดของไม้ที่พบได้แก่ สนสองใบ

นอกจากนี้ยังสามารถพบกล้วยไม้หลายชนิดที่สวยงาม ได้แก่ ฟ้ามุ่ย พวงมาลัย หางกระรอก ช้างกระ เอื้องคำ เป็นต้น ดังนั้นป่าจึงมีความสำคัญกับคนในหมู่บ้าน เป็นทั้งแหล่งอาหารของคนและสัตว์ (วัว ควาย) ชาวบ้านจะเข้าไปหาหน่อไม้ เห็ด ผักต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิต สัตว์ต่างๆ เวลาหน้าฝนจะเข้าไปหากินและอยู่อาศัยในป่า นอกจากนั้นแล้วป่ายังเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านระบบนิเวศของผู้ที่สนใจอีกด้วย พื้นที่ป่ายังเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่หมู่บ้านใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง มีจุดเด่นที่น่าสนใจ ดังนี้ โครงการอนุรักษ์สัตว์ป่า - รักษาพันธุ์ไม้ อยู่ติดที่ทำการอุทยานฯ เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประกอบด้วยกรงเพาะเลี้ยงและอนุบาลสัตว์ป่า การรวบรวมพรรณไม้ประจำถิ่นเพื่อการศึกษา

พื้นที่ป่าไม้บ้านปางหมูได้ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2524 มีการแบ่งพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และบางส่วนชาวบ้านสามารถใช้เป็นพื้นที่ป่าใช้สอย โดยพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้นเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่หมู่บ้านใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง มีจุดเด่นที่น่าสนใจ ดังนี้ โครงการอนุรักษ์สัตว์ป่า - รักษาพันธุ์ไม้ อยู่ติดที่ทำการอุทยานฯ เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประกอบด้วยกรงเพาะเลี้ยงและอนุบาลสัตว์ป่า การรวบรวมพรรณไม้ประจำถิ่นเพื่อการศึกษา

4.1.3.2 ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำ

หมู่บ้านปางหมูใช้น้ำในการอุปโภคและบริโภคจากการประปาส่วนภูมิภาคเป็นหลัก ด้านข้างหมู่บ้านมีแม่น้ำปายไหลผ่านอีกทั้งบริเวณใกล้ๆ มีอ่างเก็บน้ำฝายค่อไว้ใช้ซึ่งเป็นโครงการชลประทานของจังหวัดแม่ฮ่องสอน การขุดบ่อน้ำใช้ภายในหมู่บ้านยังมีการใช้อยู่แต่ค่อนข้างน้อย ในอดีตชาวบ้านใช้ประโยชน์จากลำน้ำในการบริโภคและใช้ในครัวเรือนซักล้างทำความสะอาดเสื้อผ้าและร่างกาย รวมทั้งใช้รดน้ำพืชผักสวนครัวและพื้นที่ปลูกข้าว ซึ่งหากต้องการน้ำดื่มจะต้องผ่านการกรองและฆ่าเชื้อโรคก่อน ในปัจจุบันการตั้งบ้านเรือนเริ่มมีมากขึ้นตามจำนวนของคนที่เพิ่มขึ้นอัตราการใช้พื้นที่ในการปลูกบ้านมีมากขึ้นเป็นผลทำให้ต้องมีการสร้างแหล่งรองรับของเสีย การที่จะใช้น้ำบ่อน้ำดื่มมีคุณภาพต่ำเนื่องจากบ้านจะอยู่ใกล้กันและมีการก่อสร้างส้วมทุกหลังทำให้ไม่สามารถนำน้ำที่ขุดจากบ่อน้ำดื่มมาใช้บริโภคได้ส่วนใหญ่จะใช้ในการรดน้ำต้นไม้ และปลูกพืชสวนครัว

ส่วนน้ำที่ใช้บริโภคใช้น้ำจากการประปาส่วนภูมิภาคและบางครัวเรือนก็จะนำน้ำประปาไปกรองจากเครื่องกรองและดื่มใช้อุปโภคบริโภค ภายในหมู่บ้านได้รับงบประมาณจากโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านให้งบประมาณมาปรับปรุงน้ำใช้โดยได้มีการจัดซื้อเครื่องกรองน้ำแบบหยดเหรียญ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับชาวบ้าน สถานที่ติดตั้งจะอยู่บริเวณด้านหน้าวัดปางหมู รวมทั้งทั้งชาวบ้านนิยมดื่มน้ำบรรจุถังจากบริษัทเอกชนที่เข้ามาจำหน่ายในหมู่บ้านไม่ต้องกรองน้ำดื่มเหมือนแต่ก่อน ทำให้ชาวบ้านมีความสะดวกสบายในการบริโภคน้ำมากขึ้น ซึ่งในบางครัวเรือนยังมีการใช้น้ำฝนในการบริโภคโดยมีการรองน้ำฝนแบบอย่างดีซึ่งเปลี่ยนพื้นที่รองรับน้ำฝนตลอดเวลาเพื่อไม่ให้สนิมไหลมาปนกับน้ำที่จะใช้บริโภค การใช้ประโยชน์จากลำน้ำปายในด้านอื่น เช่น การผันน้ำเพื่อใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมการปลูกงา ปลูกข้าวและไร้สวนต่างๆ ส่วนการจับปลาหรือสัตว์น้ำเพื่อนำมาบริโภค ส่วนใหญ่มักจะใช้เครื่องมือหาปลาพื้นบ้าน เช่น แห สวิง เบ็ด เพื่อการบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ทั้งนี้ลำน้ำปายค่อนข้างจะมีน้ำตลอดทุกฤดูในช่วงประเพณีลอยกระทงทางหมู่บ้านจะนิยมนำกระทงไปลอยในลำน้ำปาย ทำให้ชาวบ้านรู้สึกหวงแหนและต้องการดูแลรักษาลำน้ำปายอย่างจริงจัง สภาพของลำน้ำปายจะเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติเช่น มีสีขุ่นและมีปริมาณน้ำมากในช่วงฤดูฝน ทั้งนี้ ลำน้ำปายยังถือเป็นทรัพยากรสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ทรัพยากรป่าไม้บริเวณรอบข้าง เกิดความชุ่มชื้น และยังช่วยให้มีอุณหภูมิที่เย็นสบายน่าอยู่อาศัยอย่างยิ่ง

4.1.4 สาธารณูปโภคของหมู่บ้าน

หมู่บ้านปางหมูใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคโดยติดตั้งระบบไฟฟ้าในหมู่บ้านทุกครัวเรือน รวมถึงให้แสงสว่างตามถนนทางเดินในหมู่บ้าน การใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ภายในหมู่บ้านปางหมูได้รับประโยชน์จากการติดตั้งน้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาคและนอกเหนือจากนั้นชาวบ้านยังใช้น้ำในต้นน้ำห้วยฝายคอกและน้ำแม่สะงาในการอุปโภคบริโภค ส่วนน้ำที่ใช้ในการเกษตร ได้แก่ น้ำในแม่น้ำปาย ซึ่งเป็นแม่น้ำสายใหญ่ ในบางบ้านมีการใช้น้ำประปาในการอุปโภค ภายในหมู่บ้านยังมีจุดบริการน้ำแบบตู้หยอดเหรียญซึ่งเป็นโครงการนำดื่มเพื่อสุขภาพของชุมชนจำหน่ายครั้งละ 50 สตางค์ต่อลิตร บางส่วนมีการซื้อน้ำบรรจุถังจากร้านค้าโดยจะมีค่ามัดจำถังละ 100 บาท

การคมนาคมของบ้านปางหมู หมู่บ้านจะอยู่ติดกับถนนหมายเลข 1095 สายเชียงใหม่ – ปาย – แม่ฮ่องสอน ของกรมทางหลวง ลักษณะเป็นถนนลาดยางมะตอย มีสองเลน ผิวถนนอยู่ในสภาพที่ดีไม่ขรุขระ การจราจรไม่ติดขัด เป็นเส้นทางสัญจรหลักจากเชียงใหม่ ปาย แม่ฮ่องสอน อีกทั้งยังเป็นเส้นทางหลักที่ชาวบ้านในหมู่บ้านใช้สัญจรไปมายังหมู่บ้านใกล้เคียง หรือไปยังอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ รวมทั้งใช้ถนนสายนี้ในการติดต่อกับคนภายนอกหมู่บ้าน ทั้งการติดต่อกับส่วนราชการ และการไปทำธุระต่างจังหวัด เดินทางไปซื้อของในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนหรือแม้กระทั่งการไปโรงเรียนในตัวอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นต้น สภาพถนนสายหลักเป็นถนนลาดยางขนาด 2 ช่องจราจร สามารถใช้งานได้ทุกฤดูกาล ส่วนการสัญจรภายในหมู่บ้านปางหมูมีการสร้างถนนคอนกรีต ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการติดต่อสื่อสารภายในหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี

ภายในหมู่บ้านมีโทรศัพท์ใช้ในการติดต่อสื่อสารทั้งภายในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้าน โดยองค์การโทรศัพท์เข้าติดตั้งระบบโทรศัพท์ทั้งโทรศัพท์สาธารณะและโทรศัพท์ในบ้านในหมู่บ้าน ปัจจุบันการสื่อสารด้วยโทรศัพท์มือถือเริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของชาวบ้านมากขึ้น โดยมีทางกลุ่มบริษัทต่างๆ เข้ามาติดตั้งโครงสร้างสัญญาณเพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้ ชาวบ้านเริ่มมีการใช้โทรศัพท์มือถือ เพื่อติดต่อสื่อสารทั้งการติดต่อธุระกับหน่วยงานราชการ คนในครอบครัวที่ไปทำงานที่ต่างจังหวัดหรือต่างอำเภอ ติดต่อธุรกิจกับคนภายนอก การติดต่อสื่อสารกันทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน สามารถใช้ได้ทั้งโทรศัพท์ประจำบ้าน โทรศัพท์มือถือ หรืออินเทอร์เน็ต วิทยุสื่อสาร

สถานที่บริการสาธารณะ มีดังนี้

1. วัดปางหมู เป็นวัดประจำหมู่บ้าน ตั้งอยู่เลขที่ 162 บ้านปางหมู ถนนสายเชียงใหม่แม่ฮ่องสอน-ปาย หมู่ที่ หมู่ 1 บ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 6 ไร่ 2 งาน สก.1 เลขที่ 375 มีธรณีสงฆ์ จำนวน 3 แปลง เนื้อที่ 65 8/10 ตารางวา โฉนดเลขที่ 1355 และ 1479 อาคารเสนาสนะประกอบไปด้วยพระอุโบสถ และศาลาการเปรียญ ปูชนียวัตถุมีพระพุทธรูป พระธาตุ วัดปางหมูสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2010 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมากว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม เปิดสอนเมื่อปี พ.ศ. 2512 แผนกบาลีเปิดสอนเมื่อปี พ.ศ. 2521 วัดปางหมูเป็นวัดเก่าแก่ มีเจดีย์รูปทรงพม่า ภายในศาลาการเปรียญประดิษฐานพระพุทธรูปแบบไทยใหญ่ เป็นพระประธาน 1 องค์ มีพระปลัดปิยะศักดิ์ เป็นเจ้าอาวาสและเจ้าคณะตำบลปางหมู

2. โบสถ์ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ (ปัจจุบันเป็น โบสถ์ร้างเนื่องจากไม่มีการใช้งาน)	จำนวน 1 แห่ง
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.)	จำนวน 1 แห่ง
4. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	จำนวน 1 แห่ง
5. ธนาคารข้าว	จำนวน 1 แห่ง
6. สถานที่เก็บกักผลผลิตทางการเกษตรส่วนรวม	จำนวน 1 แห่ง
7. หอกระจายข่าว	จำนวน 1 แห่ง
8. ห้องสมุดประชาชน	จำนวน 1 แห่ง
9. ศาลาประชาคม	จำนวน 1 แห่ง
10. ลานกีฬาหรือสนามกีฬาของหมู่บ้าน	จำนวน 1 แห่ง
11. สถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะของหมู่บ้าน	จำนวน 1 แห่ง
12. สนามเด็กเล่น	จำนวน 1 แห่ง
13. สถานที่บริการโทรศัพท์สาธารณะที่ใช้การได้	จำนวน 4 แห่ง

14. สถานศึกษาและการศึกษาในหมู่บ้าน โรงเรียนชุมชนบ้านปางหมูมีผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านปางหมู คือ นายวรวรรณ ไชยคำ มีครูและนักการรวม 11 คน จำนวน

นักศึกษาสามัญข้อมูลจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลปางหมู ปี 2551 มีนักเรียนจำนวน 201 คน (ข้อมูลการศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านปางหมู ปี 2551)

15. สถานีอนามัย ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน และอาสาสมัครสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัยปางหมู มีทั้งหมด 4 คน และมีนางยุพิน จัตุครุฑ เป็นหัวหน้าสถานีอนามัย (ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ปี 2551)

4.1.5 เศรษฐกิจในชุมชน

กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นรายได้หลักของชุมชน เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านปางหมูร้อยละ 91 เป็นภูเขาและที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน เป็นพื้นที่ที่ปลูกถั่วเหลือง จำนวนประชากรที่มากขึ้นทำให้มีการเปิดพื้นที่มากขึ้น พื้นที่ป่าถูกบุกรุกมากขึ้นประกอบกับมีนายทุนกว้านซื้อที่ดินเป็นจำนวนมาก ส่งผลทำให้ชุมชนโบราณถูกบุกรุก และบ้านปางหมูก็ประสบปัญหานี้เช่นเดียวกัน สภาพเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านกล่าวได้ว่าชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ยากกว่าแต่ก่อน เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพในหมู่บ้านไม่เอื้ออำนวยเนื่องจากพื้นที่ชาวบ้านที่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์เดิม ปัจจุบันไม่สามารถเข้าไปใช้ได้เต็มที่เพราะพื้นที่ป่ากลายเป็นพื้นที่ของอุทยานเข้ามาดูแลทำให้ไม่สามารถเข้าไปก้าวกายได้เท่าที่ควร อีกประการหนึ่งยังขึ้นกับเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย การดำรงชีพของชาวบ้านขึ้นอยู่กับกรกสิกรรม การหาของป่า ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเป็นตัวแปรที่สำคัญ จะทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้นหรือแย่ลงกว่าเดิม ผลผลิตทางการเกษตรที่มุ่งเน้นไปทางเศรษฐกิจหรือการขายเป็นไปเพื่อการยังชีพมากกว่า พืชที่ปลูก คือ ข้าว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง งามพริก พืชสวนครัวชนิดต่างๆ พื้นที่เพาะปลูกมีมากเพียงพอกับความต้องการ เพราะจำนวนประชากรมีไม่มากเท่าไรหรือการซื้อขายผลิตผลทางการเกษตรมีราคาต่ำมากๆ การจ้างงานเป็นรูปแบบของการตอบแทนด้วยสิ่งของมากกว่า หรือเป็นรูปแบบของการ “เอาวัน” คือการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ที่เรียกกันอีกแบบหนึ่งว่า “การลงแขก” เทคโนโลยีสมัยใหม่ยังเข้ามาไม่ถึง เครื่องไม้เครื่องมือในการทำการเกษตรนั้นยังคงใช้แรงงานคนและสัตว์ ซึ่งต้องใช้ทั้งเวลาและความอดทน บางครั้งการลงแขกก็ไม่ได้รับผลเต็มที่ เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นตัวแปรดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น เงินเป็นสิ่งที่หายาก ครอบครัวส่วนใหญ่มีเงินออมหรือเก็บไว้ใช้จ่ายใช้สอยภายในครัวเรือน 500-600 บาท ในสมัยนั้นถือได้ว่าเป็นผู้มีอันจะกินฐานะเข้าขั้นร่ำรวย เศรษฐกิจคนมักเข้าใจว่าเป็นเรื่องของเงินๆ ทองๆ แต่ที่จริงแล้วความเป็นอยู่ อาชีพ การงาน ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดินที่ชาวบ้านถือครอง สัตว์เลี้ยง ฯลฯ เป็นเศรษฐกิจชุมชนทั้งสิ้น การเลี้ยงสัตว์ไว้ใช้สอยแรงงานของชาวบ้านในอดีตที่ผ่านมานั้นไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก แทบทุกครัวเรือนต่างมีสัตว์ไว้ใช้แรงงานมีพื้นที่ว่างเปล่าไว้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์เหล่านี้ ปัญหาที่ตามมาเมื่อประชากรในท้องถิ่นมีเพิ่มมากขึ้นจากการเพาะปลูกเพื่อยัง

ชีพก็กลับกลายเป็นการเพาะปลูกเพื่อการค้าเป็นหน่วยของเศรษฐกิจพื้นที่เคยเป็นที่ยังชีพก็กลายเป็นที่รกร้างว่างเปล่าและมีค่ามากขึ้นในมุมมองของเศรษฐกิจ ดังนั้นการปลูkstว์แบบดั้งเดิมคือการปล่อยให้สัตว์ประเภท วัว ควาย หากินเองตามธรรมชาติ ก็ทำไม่ได้ เพราะจะเข้าไปทำลายพืชผลของชาวบ้านที่ปลูกไว้ตามเรือน สวนไร่นา โดยที่ไม่ได้ทำรั้วกันเป็นขอบเขตจึงเกิดความขัดแย้งกันในชุมชน ชาวบ้านต่างทยอยขายสัตว์แรงงานเหล่านั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาแล้วซื้อเครื่องจักรเข้ามาแทน รถไถนา จึงเป็นทางเลือกอีกอย่างหนึ่งของชาวบ้าน

เศรษฐกิจของชุมชนบ้านปางหมูและหมู่บ้านใกล้เคียงได้รับการพัฒนาจากการที่ปลูกพืชเพื่อยังชีพเปลี่ยนเป็นเพื่อการค้าขายเนื่องจากการประยุกต์ปรับวิธีการปลูกมาให้มีความทันสมัยมากขึ้นทำให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้น มีการนำเครื่องจักรเข้ามาใช้แทนแรงงานสัตว์ ทุกวันนี้อาชีพทำการเกษตร ทำไร่ ทำนา ยังเป็นอาชีพที่ชาวบ้านปางหมูทำอยู่แต่กระบวนการผลิต ขั้นตอนการเพาะปลูกมีความเป็นระบบมากขึ้น รวมถึงการสรรหาพืชเศรษฐกิจใหม่ๆ เข้ามาเผยแพร่ในชุมชนอยู่เสมอ นอกจากการทำการเกษตรแล้ว อาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ รับจ้าง ลูกจ้าง การบริการด้านการท่องเที่ยว ค้าขาย ก็เป็นทางเลือกของการประกอบอาชีพของชาวบ้านในชุมชน มีรายได้เพิ่มขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เริ่มเข้ามามีบทบาท

ภาระหนี้สินของประชาชนทั้งในรูปของบุคคลและองค์กรหรือหนี้สาธารณะก็ขยายเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ค่านิยม หรือวัฒนธรรมใหม่ๆ ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของชุมชนปรับเปลี่ยนไปในแนวทางที่ดีขึ้นแต่ทั้งนี้และทั้งนั้นเมื่อมีข้อดีก็ย่อมต้องมีข้อเสีย โดยเฉพาะวัฒนธรรมในการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมก็เลือนหายไป การลงแขกเอาแรงกันไม่ค่อยมี การจ้างก็เกิดขึ้นทำให้บางครั้งเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิตขั้นต้นสูงขึ้นและมีการใช้สารเคมีกันอย่างฟุ่มเฟือยและไม่ระมัดระวัง ชาวบ้านส่วนใหญ่ จะใช้พื้นที่ในการปลูกพืชทำการเกษตร อาทิ เช่น ถั่วเหลือง กระเทียม งา ข้าวโพด และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีทั้ง โคและกระบือ อาณาเขตของหมู่บ้านยังครอบคลุมพื้นที่ดอยผาผึ้งและดอยคอมไฟซึ่งเป็นพื้นที่ป่าที่ชาวบ้านเข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น หาของป่า จำพวกเห็ด หน่อไม้ เป็นต้น การประกอบอาชีพของชาวบ้าน ได้แก่ (เกษตร/อุตสาหกรรม/รับจ้าง ฯลฯ) อีกทั้งในหมู่บ้านมีสถานที่พัก/โรงแรม ภายในหมู่บ้านมีสถานท่องเที่ยวและเป็นทางผ่านไปยังสถานที่ต่างๆ กลุ่มนักธุรกิจอื่นๆ นอกหมู่บ้านเข้ามาจับจองและปรับพื้นที่ทางการเกษตรเป็นธุรกิจบ้านพักโรงแรม ซึ่งในหมู่บ้านมีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โกลเด้นท์ปาย แอนด์ สวิต รีสอร์ท ภูสามหมอก รีสอร์ท และสีกสวยกลางดอยรีสอร์ท

1. การทำเกษตรกรรม ประเภทการเกษตร

การทำนา ส่วนใหญ่ทุกครัวเรือนจะมีนาเป็นของตนเองและมีการทำนาเพื่อหาเลี้ยงชีพอยู่ การปลูกพืชไร่อายุสั้นปัจจุบันเป็นที่นิยมมาก ถั่วเหลือง ถั่วดำ กาแฟ งามา พื้นที่บางส่วนทำสวนผลไม้ และเลี้ยงวัวเนื้อ หมู เป็ด ไก่ เพื่อขาย

2. การรับจ้าง ถือเป็นอาชีพเสริมของชาวบ้านที่มีความสำคัญ เพราะช่วยทำให้ส่งเสริมรายได้จากการว่างงานนอกเหนือจากการทำเกษตรกรรมหรือกรณีที่ไม่มีที่ดินทำกิน การรับจ้างในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นการรับจ้างทั่วไป ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่ทำ โดยแรงงานขั้นต่ำของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ที่ 147 บาทต่อวัน เมื่อเทียบกับจังหวัดเชียงใหม่แล้วนั้น เท่ากับ 159 บาท ซึ่งแตกต่างกันไม่มากนักเมื่อเทียบกับรายจ่ายในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีบางครอบครัวที่ไปรับจ้างภายในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนและเมืองเชียงใหม่ ซึ่งจะเป็นลักษณะการรับจ้างแบบไปเช้าเย็นกลับ บางครอบครัวไปทำงานรับจ้างในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จะกลับมาบ้านในช่วงเทศกาลและวันหยุดเท่านั้น

3. การค้าขาย ส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเป็นการค้าขายสิ่งจำเป็นและสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน โดยร้านค้าภายในหมู่บ้านปางหมูมีทั้งหมด 12 ร้าน ส่วนใหญ่เป็นสินค้าจากตลาดแม่มาลัย อำเภอแม่แตง มาขายให้คนในหมู่บ้าน เช่น เครื่องใช้ในครัวเรือน อาหารสำเร็จรูป บางส่วนจะเป็นการสานตะคา และใบตองตึง โดยจำหน่ายริ้วละ 1 บาท ความยาวประมาณ 150 เมตร หรือ 100 แต้บ (1 แต้บ คือ 1 ซิ่น) ราคา 120 บาท ปัจจุบันการสานใบตองตึงและใบคาเริ่มหายไป เนื่องจากการเก็บความลำบากเพราะอยู่ในเขตป่าสงวน จะเก็บเฉพาะนำไปใช้เท่านั้น ถ้ากรณีเก็บไปจำหน่ายจะถูกห้ามจากเจ้าหน้าที่ บางส่วนจะเป็นการหาของป่าและผักสวนครัวที่ทำการปลูกเอง มาวางจำหน่ายหน้าบ้านของแต่ละบ้าน เช่น พริกกระเหรียง ผักแว่น หน่อไม้ เป็นต้น หมู่บ้านปางหมูยังมีกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปลอดสารเคมี ซึ่งกลุ่มนี้ ตั้งขึ้นเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2542 ตั้งอยู่เลขที่ 255/1 หมู่ 1 บ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสมาชิกทั้งหมด 19 คน โดยมีนางจันทร์ศรี สุธรรม เป็นประธานกลุ่ม และมีหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรอิสระมาช่วยต่อยอดการดำเนินกิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค ปี พ.ศ. 2546 กลุ่มได้ส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันงาตรา “หมอกเปา” เข้าร่วมคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) ปรากฏว่าผ่านการคัดสรรในระดับ 3 ดาว หลังจากนั้นได้ส่งสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมอบรมในโครงการ Smart OTOF ทำให้สมาชิกมีความรู้ในด้านการออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งการจัดทำแผนการตลาดเพิ่มมากขึ้นมีนางจันทร์ศรี สุธรรม เป็นประธานกลุ่ม

ผลผลิตทางการเกษตรจะมาจากวัตถุดิบที่มีจำนวนมากในพื้นที่ เช่น ถั่ว ใบตองตึง และงา เป็นต้น ปัจจุบันรายได้จากผลผลิตที่มีในหมู่บ้าน จะเป็นรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นหลัก บางส่วนมีรายได้ที่มาจากแม่ค้าในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนและเชียงใหม่มารับประจำ อีกส่วนมาจากวางขายในสถานที่ของหมู่บ้านเรียกว่าศูนย์ OTOP ของหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บริเวณหน้าวัดปางหมู ซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอน ในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูกาลท่องเที่ยว สินค้าต่างๆ ที่ผลิตขึ้นได้ในหมู่บ้านค่อนข้างจำหน่ายยากเนื่องจากขาดการส่งเสริมอย่างจริงจัง ผลิตภัณฑ์หลายๆ อย่างต้องเข้าไปฝากจำหน่ายในตัวเมือง จึงทำให้ขาดรายได้และคนที่เคยทำก็เริ่มหางานไปรับจ้างทำงานในเมืองและทำการเกษตรอื่นๆ ทดแทน ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของหมู่บ้านมีหลากหลายอย่างเช่น ถั่วเน่าแผ่น, ถั่วแปยี ถั่วแปหล่อ น้ำมันงาคำอินทรีย์ น้ำมันงา กลุ่มเย็บปักเสื้อไต่บ้านปางหมู

ข้อมูลผลิตภัณฑ์หมู่บ้าน

1. ผลิตภัณฑ์ ถั่วเน่า บ้านปางหมู ซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิมของแม่ฮ่องสอนก่อนที่จะย้ายกลุ่มชนไทใหญ่เข้าไปในเขตตัวเมืองปัจจุบันนั้น ถือเป็นแหล่งผลิตอาหารโปรตีนที่สำคัญที่สุดในวัฒนธรรมไทใหญ่และวัฒนธรรมไทยวนคือ ถั่วเน่า ซึ่งใช้ผสมปรุงอยู่ในอาหารเกือบทุกชนิด ทั้งน้ำพริก ต้ม แกง ผัด ถั่วเน่าจะทำออกมาเป็นหลายลักษณะ คือ ถั่วเน่าซา ถั่วเน่าแข็ง (ถั่วเน่าแผ่น) โดยมีวิธีการทำถั่วเน่าที่ ป้าเม็ยะ ผดุงกิจ แห่งบ้านปางหมูผลิตภัณฑ์ถั่วเน่าแผ่น ผลิตจากถั่วเหลืองทำเป็นแผ่นๆ จะรับประทานต้องนำไปผิงไฟจนเหลือง หอม วัตถุดิบที่ใช้ ถั่วเหลือง จำหน่ายในราคา 10 แผ่น 20 บาท
2. ผลิตภัณฑ์ถั่วแปยี เป็นถั่วที่เอาเปลือกออก แล้วทอดในน้ำมันจนสีเหลืองกรอบ อร่อย สะอาด ถูกหลักอนามัยและยังได้รับมาตรฐาน อย.เลขที่ 7/2543 วัตถุดิบที่ใช้ ถั่ว น้ำมันจำหน่ายกิโลละ 80 บาท
3. ผลิตภัณฑ์ถั่วแปหล่อ เป็นถั่วคั่วเกลือจนสีเหลืองกรอบ อร่อย สะอาด ถูกหลักอนามัย ได้รับมาตรฐาน อย.เลขที่ 6/2543 วัตถุดิบที่ใช้ ถั่ว เกลือ จำหน่ายกิโลกรัมละ 80 บาท
4. ผลิตภัณฑ์น้ำมันงา คุณภาพดี มีกลิ่นหอม อร่อย สะอาด ถูกหลักอนามัย ปลอดภัย สารเคมี สามารถเก็บไว้ได้นาน วัตถุดิบที่ใช้ งาขาวและงาดำ จำนวนงา 30 กิโลกรัม สามารถอัดเป็นน้ำมันได้ ประมาณ 10 ขวด (ขนาดขวดเท่าขวดสุราแม่โขง) ใน 1 ขวดบรรจุได้ 3 กิโลกรัม ปัจจุบันงาดิบกิโลละ 500 บาท ซึ่งราคาดีมาก โดยเฉพาะงาดำ ส่วนงาขาวค่อนข้างปลูกยากและได้จำนวนน้ำมันน้อยชาวบ้านมักนิยมอัดน้ำมันจากงาดำมากกว่า

5. กลุ่มการปักและตัดเย็บเสื้อผ้าที่บ้านปางหมู ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2547 โดยการรวมตัวกันของอาสาสมัครสมาชิกซึ่งส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านที่ทำการปักเย็บเสื้อผ้าอยู่แต่เดิม เพื่อเป็นการสืบทอดการปักและเย็บเสื้อผ้าการแลกเปลี่ยนความคิดและทักษะในการตัดเย็บอันจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกและให้สมาชิกมีความรักและความสามัคคีต่อกันยิ่งขึ้น จึงมีแนวคิดในการรวมกลุ่มกันซึ่งในปัจจุบันสมาชิกของกลุ่มมีทั้งสิ้น 12 คน โดยมีนางณัฐปัทมา ปองโพธิ์ เป็นประธานกลุ่มจำหน่ายราคาตัวละ 300 บาท แล้วแต่ความยากง่าย ของลวดลาย

4.1.6 ระบบสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน

ชุมชนบ้านปางหมู ประกอบด้วย ในหมู่บ้านปางหมูร้อยละ 80 เป็นชาวไทยใหญ่ หรือ "ชนชาวไต" ชาวไตเป็นชนชาติหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียกกันหลายชื่อ เช่น คนเมือง ที่อยู่อาศัยในดินแดนล้านนา หรือ ภาคเหนือของประเทศไทย แถบจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน จะเรียก "ชาวไต" ว่า "เงี้ยว" คนพม่าเรียกชาวไตว่า "ฉาน" หรือ "ชาน" ส่วนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนกลุ่มคนไตได้เข้ามาอาศัยเมื่อราว พ.ศ.2374 ในแผ่นดินสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และมีเอกลักษณ์ของตนเองมานานนับ 100 กว่า ปี ซึ่งผู้คนที่อาศัยอยู่เป็นชาวไทยใหญ่ (ชาวไต) เป็นส่วนใหญ่ การดำรงชีวิตและวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านนี้ยังรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประเพณีไว้ได้อย่างภาคภูมิใจ โดยเฉพาะ การรักษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักพระพุทธศาสนา เช่น การบวชส่งลง ภาษาพูดส่วนมากใช้ภาษาไทยใหญ่เป็นภาษาในการสื่อสารหลัก ในระบบราชการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ มีภาษาเขียนเป็นภาษาไทยใหญ่ ส่วนใหญ่จะมีการเขียนตามวัด ปัจจุบันไม่ค่อยมีการเขียนในกลุ่มวัยรุ่นแต่จะนิยมเขียนในกลุ่มสูงอายุ หรือจเร พระ ตามวัด

จำนวนประชากรหมู่บ้านปางหมูปัจจุบัน

จำนวนครัวเรือนทั้งหมดมี 510 หลังคาเรือนและจำนวนประชากรทั้งหมดมี 2,673 คน (อ้างอิงจากองค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู เดือน มิถุนายน 2551) จากผลสำรวจอายุของประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วง อายุ 41-55 ปี

กลุ่มและองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน

ปัจจุบันหมู่บ้านปางหมามีกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน และกลุ่มประชาคมหมู่บ้าน

คณะกรรมการบริหารหมู่บ้านปางหมูประกอบไปด้วย

1. นายเหน่ คำแสน ประธานกรรมการ
2. นายอินทร ทัดชัย กรรมการฝ่ายกิจการคลัง
3. นายบุญโท ดิยะวงศ์ กรรมการฝ่ายกิจการปกครอง
4. นายยุทธภูมิ หักฐะวสุกุล กรรมการฝ่ายกิจการป้องกัน
5. นายประจักษ์ชีพพาณิชย์ กรรมการฝ่ายกิจการพัฒนาส่งเสริม-อาชีพ
6. นายคำปิ่น ฤกษ์ดวงมณี กรรมการฝ่ายกิจการสาธารณสุข
7. นางอัมพันธ์ เล่าเรียนดี กรรมการฝ่ายกิจการสวัสดิการ
8. นางสุมิตร รุ่งกมลวิชัย กรรมการฝ่ายกิจการสตรี
9. นางสาวจิตร บุญเป็นธรรมชาติ กรรมการฝ่ายกิจการการศึกษา-วัฒนธรรม
10. นายจำนง สุธรรม ทำหน้าที่เลขานุการ

ความสัมพันธ์ในชุมชน

การอบรมและการเรียนการสอนในส่วนของวัฒนธรรมจะมีหน่วยอบรมประชาชนของตำบลปางหมู ให้ข้อมูลและความรู้กับเด็กนักเรียนและผู้สนใจจากภายนอก ซึ่งจะใช้พื้นที่ในวัดปางหมูเป็นหลัก โดยจะให้ความรู้และข้อมูลด้านศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้าน สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ ความกตัญญูทดแทนที่ สามีคศีลธรรม ภายในวัดปางหมู มีโรงเรียนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ก่อตั้งโดยวัดปางหมูร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายในโรงเรียนภูมิปัญญาจะมี กลุ่มถ่ายทอดการเรียนรู้ อาชีพนวดแผนโบราณ โครงการวัฒนธรรมสายใยชุมชน ตำบลปางหมู และศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทย สายใยชุมชนจะนำเสนอรูปแบบการดำรงชีพและสิ่งของหายากของชนชาติไตในอดีต พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน

คณะกรรมการศูนย์ฯ ประกอบด้วยบุคคลที่มาจากส่วนต่างๆ ได้แก่ ผู้แทนที่มาจากทุกหมู่บ้านในตำบล เช่น ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ที่หมู่บ้านมอบหมายให้เป็นผู้แทนหมู่บ้าน ผู้แทนองค์กรทางศาสนาในตำบล เช่น วัดมัสยิด โบสถ์ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลจากเทศบาลตำบล อบต. หรือสภาตำบล ผู้แทนสถานศึกษาที่เป็นท้องถิ่น ผู้แทนปราชญ์พื้นบ้าน ศิลปินแห่งชาติ และผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ผู้แทนด้านการศึกษาในตำบล ผู้แทนด้านวัฒนธรรมในตำบล ผู้แทนจากส่วนอื่น ที่เหมาะสม อาทิเช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น เลขานุการศูนย์ฯ ควรเป็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ ผู้แทนด้านสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

(อสม.) ในตำบล ผู้แทนด้านการเกษตรในตำบล เช่นเกษตรตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลหรืออาสาสมัครเกษตรในตำบล

อีกทั้งมีการจัดหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่องโดยใช้ระบบข้อมูลการชี้วัดและประเมินผลการทำงานเพื่อนำผลงานที่ได้จากการประเมินไปสู่การพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานหรือเข้าใจจุดหมาย แนวคิดและกิจกรรมของศูนย์ฯ รวมทั้งมีทักษะในการดำเนินการประสานงานในชุมชนเป็นอย่างดีและให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดประสานไปยังฝ่ายสภาวัฒนธรรมอำเภอ และสภาวัฒนธรรมตำบลกำหนดและมอบหมายประชาสัมพันธ์ความสำเร็จในการดำเนินงาน

โครงการในหมู่บ้านจะมีหลากหลายโครงการที่ช่วยลดปัญหาการยากจน โดยเป็นการกำหนดจากนโยบายของภาครัฐเพื่อกระจายโอกาสให้คนยากจนระดับครัวเรือนในหมู่บ้านเป้าหมาย มีเงินทุนในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เช่น โครงการแก้ไขปัญหายากจน กองทุน กข.คจ. ปัจจุบันชาวบ้านมีหนี้สินมากประมาณ 1.5 แสนต่อหัว (กองทุนหมู่บ้าน, กขคจ.)

4.1.7 การท่องเที่ยวประเพณีและวัฒนธรรม

ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของหมู่บ้าน ผู้คนในชุมชนบ้านปางหมูมาจากถิ่นฐานที่ต่างกันแล้วมารวมตัวกันเป็นชุมชนหมู่บ้านในความเป็นจริงแล้วสังคมมนุษย์ที่สลับซับซ้อนมีวิวัฒนาการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนารูปแบบ ไม่ว่าจะทางด้านประเพณี วัฒนธรรม แต่การที่ชาวบ้านปางหมูอยู่รวมกันได้อย่างปกติสุขสามารถร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี ที่มาจากต่างกันแต่มีรากเหง้าเผ่าพันธุ์ เดียวกัน มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในศาสนา ยอมรับและเคารพในจารีตประเพณีอันดีงาม สิ่งเหล่านี้ได้หล่อหลอมให้ชาวบ้านมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สถานที่ยึดเหนี่ยวพึ่งพาในด้านจิตใจ คือ วัด ชาวบ้านปางหมู ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีการยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณีของชนชาวไทยใหญ่ ทุกวันพระหรือวันธรรมสวนะ ชาวบ้านจะเข้าวัดทำบุญ ฟังเทศน์ ผู้สูงอายุทั้งชาย หญิง จะไปรักษาอุโบสถศีลที่วัดอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงวันเข้าพรรษา วัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยใหญ่บ้านปางหมู มีดังนี้ วัฒนธรรมการแต่งกาย แต่เดิมมีการแต่งกายแบบชาวไต (ไทยใหญ่) ผู้ชายสวมกางเกงคล้ายชาวจีน เสื้อคอกลมแขนยาวคล้ายของจีน แต่มีกระเป๋ายาว 4 ใบ โปกผ้าบนศีรษะ ผู้หญิงสวมผ้าถุง เสื้อไต เสื้อผ้ามวย ปัจจุบันพบใน ผู้สูงอายุ ทั้งชาย หญิง ที่ยังคงอนุรักษ์การแต่งกายแบบไทยใหญ่ ภาษา ประชาชนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยใหญ่ (ไต) และมีภาษาเขียน เรียกว่า “ลิกไต”

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของหมู่บ้าน ลายฉลุไทยใหญ่แบบต่าง ๆ ได้แก่

1. ลายฉลุที่เป็นสังกะสี หรือไม้ จะใช้เพื่อประกอบเชิงชาย (ปานชอย) เวลาสร้างโบสถ์ วัด หรือบ้าน มีลักษณะสวยงามมาก อุปกรณ์ที่ใช้แกะสลักมีลวด เลื่อยฉลุ ค้อน
2. ลายฉลุที่ลงกระดาษ จะใช้แต่งจองพารา (ปราสาท) ทานต้นเทียน หรือทานเทียนพรรษา
3. การอัด (สกด) น้ำมันงาคั่วพลังว้าว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ 4 ดาว ที่สร้างชื่อเสียงให้จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นภูมิปัญญาที่ได้รับถ่ายทอดมาแต่บรรพบุรุษ ผู้ที่สืบทอดภูมิปัญญา ได้แก่ นางสาวสุดาณี คำดี ชาวบ้านปางหมูและมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ชนรุ่นหลังโดยการใช้อันเป็นสถานที่ผลิต และเป็นศูนย์การเรียนรู้อาชีพงา (ภาพประกอบหน้า 146)

ประเพณีวัฒนธรรมและเทศกาลต่างๆ ของหมู่บ้านสามารถเรียงลำดับกิจกรรมต่อไปนี้

เทศกาลปีใหม่สงกรานต์ มีขึ้นในเดือนเมษายนของทุกปีในระหว่างวันที่ 11 ถึงวันที่ 16 ในเทศกาลนี้ชาวบ้านก็จะเตรียมข้าวของที่จะบุญถวายพระ ห่อขนม เก็บกวาดบริเวณบ้าน บรรดาผู้สูงอายุสุดชื่นแจ่มใส ในขณะที่ผู้ไปใช้แรงงานต่างถิ่นหรือได้ย้ายไปอยู่ที่อื่นๆ ต่างก็หวนกลับคืนถิ่นเก่าเพื่อพบปะและใช้เวลาในช่วงเทศกาลอันน้อยนิด กิจกรรมที่ชาวบ้านร้านถิ่นทำคือเตรียมของที่จะนำไปถวายวัด เช่น อาหารกวาง หวาน ข้าวสารอาหารแห้งเป็นพวกข้าวตอกดอกไม้ แม่บ้านจะจัดการในเรื่องของการประดิษฐ์ประคองตกแต่งให้สวยงาม พ่อบ้านก็รับหน้าที่ตามแม่บ้านร้องขอให้ช่วยเหลือเช่นการช่วยจัดเตรียมเครื่องใช้ไม้สอย หรือทำงานที่ไม่ค่อยใช้ความละเอียดลออนักขนมที่ห่อเป็นขนมเทียนหรือขนมสอดไส้เพื่อนำไปวัดและแจกญาติพี่น้อง ลักษณะเช่นนี้จะเริ่มขึ้นก่อนวันพระสองวัน ช่วงตอนเย็นของวัน โคน ชาวบ้านก็จัดเตรียมสิ่งของเป็นชุดๆ อาจเป็นพวกขนม นมเนย ฐูปเทียน ข้าวตอกดอกไม้ใส่ตะกร้าตามจำนวนผู้สูงอายุภายในหมู่บ้านถ้าเป็น ปู่ย่า ตายาย ลุง ป้า น้าอา ก็จะมีควมพิเศษมากกว่าโดยมีเสื้อผ้าอาภรณ์เงินทอง เป็นต้น หลังจากอาหารเย็นสมาชิกภายในครัวเรือนคนใดคนหนึ่งหรืออาจมากกว่านั้นก็ตามแต่ นำสิ่งของที่ได้จัดเตรียมเอาไว้แล้วไปขอพรจากผู้ใหญ่ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่เรานับถือ “การกั่นตอ” (ภาพประกอบหน้า 147) คือกิจกรรมหนึ่งภายในหมู่บ้านเป็นการไปขอพรเพื่อเป็นสิริมงคลและขอให้อโหสิกรรมในสิ่งที่เราอาจได้กระทำล่วงเกินท่านไป ไม่ว่าจะทางด้าน กายกรรม วาจกรรม มโนกรรม ผู้สูงอายุก็จะให้ศีลให้พร อโหสิกรรมให้ผู้ที่มาคาราวะในอดีตที่ผ่านก็จะในช่วงที่คนหนุ่มสาว มีความสุขสนุกสนาน เพราะพวกเขาต่างก็มีโอกาสใกล้ชิดกัน คงจะไปกั่นตอ ถือว่าการได้ทำกิจกรรมเช่นนี้เป็น การเปิดตัวให้ผู้อื่นได้รับรู้ว่าเราพร้อมที่จะร่วมใช้ชีวิตกันในภายหน้า การกั่นตอในเทศกาลปีใหม่สงกรานต์มีสองลักษณะคือ

การกั้นตอกภายในชุมชน หมู่บ้าน (ดังที่แจ้งในรายละเอียดมาแล้วข้างต้น) และการกั้นตอกภายนอกชุมชนหรือหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งมีวิธีการและขั้นตอนเดียวกันกับลักษณะแรกจะเป็นด้วยเหตุที่ว่า มีญาติผู้ใหญ่หรือไม่ก็ตาม เพราะประเพณีการกั้นตอกนั้นมีเกือบทุกหมู่บ้านถือได้ว่าเป็นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมและรักษาไว้ให้คงอยู่กับหมู่บ้านหรือชุมชนต่อไป

ประเพณีปอยต่างล่อง หรือประเพณีบรรพชาสามเณร ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกประเพณีหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชาวบ้านเป็นการจัดกิจกรรมทางด้านประเพณีที่ยิ่งใหญ่มากสำหรับชาวบ้านเพราะการจัดงานแบบนี้ในครั้งหนึ่งๆ ต้องใช้เงินมาก อย่างไรก็ตามเมื่อเป็นประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นชาวบ้านจึงต่างมีความสุขที่ได้ให้บุตรหลานได้บวชเรียนในร่มผ้ากาสาวพัตร์ และถือว่าการเอาบุตรหลานบรรพชาเป็นสามเณรวิธีนี้ถือว่าได้บุญกุศลแรงกว่าการอุปสมบทพระภิกษุ จึงจัดอย่างยิ่งใหญ่ ช่วงเดือนมีนาคม เมษายน และพฤษภาคม เด็กผู้ชายที่บวชหรือบรรพชาเรียกว่า “ต่างล่อง” แล้วแต่งกายประดับด้วยเครื่องประดับอันมีค่า สวมสร้อย กำไลแหวน และใช้ผ้าพันโพกศีรษะมีดอกไม้ไม้เสียบรอบๆ เป็นที่สวยงาม นุ่งผ้าลักษณะคล้ายการนุ่งจงกระเบน มีลวดลายและสีสันสวยงาม สวมถุงเท้าขาว แต่งหน้าทาแป้งมี ตะแบ่ หรือพีเลียงที่มีหน้าที่ดูแลต่างล่องตลอดงาน “ซอมต่อโหลง” คือการนำอาหารคาวหวานถวายพระ โดยในระหว่างช่วงเวลาที่เข้าพรรษาสามารถทำได้ตลอด แต่มักจะตรงกับวันพระเสมอ ผู้มีศรัทธาจะนำอาหารต่างๆ ที่พิเศษพร้อมทั้งผลหมากรากไม้เอาไปรวมกันที่วัดและแกะสลักเป็นลวดลายสวยงาม เข้ามืดของวันรุ่งขึ้นก็ทำพิธีถวาย อาจจะมีการเชิญชาวบ้านจากชุมชนอื่นมาร่วมหรือไม่เชิญมาร่วมก็ได้ เป็นกิจกรรมของชุมชนมากกว่าอีกกิจกรรมหนึ่งก็คือการฟังธรรมหรือ “ถ่อมลิก” เป็นกิจกรรมที่เล็กกว่าการต่างซอมต่อโหลง มีคริวเรือนใดคริวเรือนหนึ่งเป็นเจ้าภาพจัดขึ้น ธรรมหรือ “ลิก” ที่นำมาอ่านหรือฟังนั้น โดยมากเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ หรือชาดกนั่นเองอาจจะจัด 1 วัน 2 วัน หรือมากกว่านั้น ขึ้นอยู่กับเจ้าภาพ หรือเรื่องราวจากหนังสือที่นำมาอ่าน ผู้ที่ทำหน้าที่อ่านให้คนอื่นฟังนั้น เรียกว่า “จเร” หรือ “เจเร” และต้องมีน้ำเสียดี ท่วงทำนองที่อ่านไพเราะ และค่อนข้างจะเป็นผู้ที่เก่งในการอ่านภาษาด้วยเพราะผูกธรรม หรือเรียนหนังสือที่ว่านี้มักจะมีตัวอักษรพม่า อักษรล้านนา มาผสมผสานกัน ปัจจุบันการกระทำเช่นนี้น้อยลง อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

เทศกาลออกพรรษา (ภาพประกอบ หน้า 147) หรือ “ออกหว่า” ก่อนที่จะถึงวันออกพรรษาในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 มีการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว หรือที่เรียกว่า “แสนซอมโก้จา” ที่เป็นญาติสนิทหรือมิตรสหายโดยนำอาหารคาวหวาน บุหรี่ หมากพลู หรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้วชอบเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ใส่ในกระถง หรือถ้วยชามก็ตามแต่ ให้พระสงฆ์ทำพิธีกวัดน้ำ แล้วนำไปวางไว้ใต้ต้นไม้ หรือที่ใดที่หนึ่งที่ไม่ใช่บริเวณภายในวัด หนุ่มสาว พ่อบ้านแม่เรือน เข้าวัดฟังธรรมและมีการ กั้นตอกขอ ศีลขอพร และขอขมาผู้อาวุโส ทั้งในและนอกชุมชน เช่นเดียวกันกับ

ในเทศกาลปีใหม่สงกรานต์ และมีกร ลำโต รำก (กิ่งกำหว่า หรือกนรี) หรือรูปสัตว์อื่นๆ เพื่อเป็นการต้อนรับการเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลังจากที่ขึ้นไปโปรดพระบิดา มารดาที่บนสวรรค์ เป็นเวลาสามเดือน หมูสัตว์จตุบาท ทวิบาท ภูตผีปีศาจ ต่างก็มีความยินดีปรีดา กันถ้วนหน้าจึงได้ออกมารำถวาย แสดงความยินดี เช่นกัน หมู่มวลมนุษย์ก็ทำปราสาทคอยรับเสด็จมาประทับ ที่รู้จักกันในนามว่า “จองพารา” หรือปราสาท (ภาพประกอบหน้า 147) ทำด้วยโครงไม้ไผ่เหลาให้ได้ขนาดเดียวกันแล้วมาประกอบเป็นรูปร่าง ใช้กระดาษสีที่ฉลุวดลายทากาวติดตามโครงไม้ไผ่ ลักษณะการขึ้นรูปเป็นชั้นๆ ใช้ทั้งเวลาและความอดทนประกอบด้วยความชำนาญ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเชื่อว่าเมื่อได้บูชา จองพาราต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะได้กุศลผลบุญมาก ดังนั้นเมื่อถึงเทศกาลออกพรรษา ชาวบ้านก็จะร่วมมือร่วมใจกันทำจองพาราถวายตามวัดหรือจะประดับไว้ที่บ้านเรียกว่า “แข่งต่างปลุก”

เทศกาลถวายผ้ากฐิน หรือ “ปอยสงกรานต์กฐิน” เป็นการทำบุญถวายผ้าไตรจีวรแก่ภิกษุสงฆ์ เทศกาลเริ่มตั้งแต่ แรม 1 ค่ำ เดือน 11 เป็นต้นไปจนถึงประมาณวันเพ็ญเดือนสิบสองและถือว่าการทำบุญกฐินนั้นได้กุศลแรงอีกอย่างหนึ่ง

เทศกาลการทำทานด้วยข้าวเหนียวแดง หรือ “ข้าวห่ากู่” หลังจากที่ถูกเก็บเกี่ยวแล้ว ชาวบ้านก็จะทำบุญให้ทานข้าวใหม่ที่เพิ่มจะนำมาเข้ายุ้งฉาง คือการทำข้าวห่ากู่แจกให้ญาติๆ หรือผู้คนภายในชุมชนหรือแม้แต่ภายนอกชุมชน นอกจากนี้ยังมีพิธีเกี่ยวกับการเกิด การตาย แต่งงาน สุขวัญ การบวชนาค การทำบุญผ้าป่า เป็นต้น ในด้านสังคมชาวบ้านอยู่ด้วยกันอย่างเกื้อหนุนนับเป็นพี่เป็นน้องเกือบทั้งหมู่บ้าน เป็นเครื่องหล่อหลอมกลมเกลียวจิตใจมนุษย์เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนั้น วัฒนธรรมและประเพณีที่ได้กล่าวมาตลอดข้างต้น จึงมีคุณค่าที่ควรจะรักษาไว้ให้ยืนยาวคงคู่กับชุมชนท้องถิ่นต่อไป ผู้มีส่วนรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรม ได้แก่ ประชาชนทั่วไป เด็กหรือเยาวชน ครูอาจารย์ พระภิกษุสงฆ์ ข้าราชการตลอดจนผู้มีอำนาจ รัฐบาล ความรู้ ความสามารถนี้นับว่ามีความสำคัญมาก ผู้มีความรู้ความสามารถเหล่านี้ควรถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่ล้ำค่า ซึ่งเราควรพยายามใช้ทรัพยากรบุคคลเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด เนื่องจากท่านเหล่านี้เป็นผู้สูงอายุ หากอนุชนรุ่นหลังมิได้ให้ความสนใจสืบทอดความรู้ความสามารถของท่านไว้ก็เป็นที่น่าเสียดายเพราะต่อไปจะสูญไปโดยเปล่าประโยชน์ บางคนอาจดูหมิ่นในภูมิปัญญาของท่านด้วย ซึ่งทางที่ควรไม่ควรดูหมิ่นและควรสนใจศึกษาไว้เพื่อสืบทอดให้เป็นมรดกชุมชนท้องถิ่น ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ด้านวัตถุ ได้แก่ งานก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ งานช่างฝีมือ การจักสาน งานถักเครื่องใช้และเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม งานทำเครื่องใช้ประจำบ้าน งานเกี่ยวกับการทำเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการประกอบอาชีพต่างๆ ความรู้และวัตถุดิบอย่างที่คนโบราณได้สร้าง

สมไว้ เช่น พระพุทธรูป หนังสือโบราณ วัตถุโบราณต่างๆ เป็นต้น ก็ควรพยายามช่วยกันดูแลรักษาให้คงสภาพดี ไว้ต่อไปเพราะบางอย่างเป็นสิ่งหายาก

2. ในด้านจิตใจและนามธรรม ซึ่งธรรมเนียมปฏิบัติมาแต่โบราณ ได้แก่จารีต ประเพณี เช่น การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การมีกริยามารยาทอันดีงาม เรื่องราวที่น่ารู้ของท้องถิ่นที่ควรสืบทอด เช่น ภาษาวรรณคดีพื้นบ้าน ประวัตินิทานพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ตำราโหราศาสตร์ ตำรายาสมุนไพร สิ่งใดควรจะบันทึกไว้ก็ควรจะบันทึกทำไว้เป็นหลักฐานเพื่อการศึกษาและค้นคว้าต่อไป กับความเชื่อถือคนโบราณมีความเชื่อถือบางอย่างแตกต่างกับปัจจุบัน เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับเวทย์มนต์คาถา การสีกลายด้วยหมึก การสืบทอดในเรื่องของจิตใจนั้นคงเป็นไปตามอหิวาต์ของแต่ละบุคคลซึ่งจะไปบังคับหรือกะเกณฑ์ไม่ได้ หากสิ่งใดถือว่าเป็นสิ่งดีงามเหมาะสมเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลและสังคมเจริญก้าวหน้าตามหลักของศิลปวัฒนธรรมเราควรจะร่วมมือกันอนุรักษ์หรือสืบทอดไว้เพื่อให้คงอยู่และตกทอดไปยังอนุชนรุ่นหลังต่อไป

4.2 บริษัทโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน

ความเป็นมาของโครงการ

โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน เป็นการดำเนินงานของบริษัท ปาย เควบีล ทรานสปอร์ต จำกัด ที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการเดินทาง การขนส่งผู้โดยสาร การขนส่งสินค้า และเพื่อประโยชน์ทางการท่องเที่ยว บริการและการค้า เนื่องจากในปัจจุบันการคมนาคมขนส่งได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ รูปแบบ การคมนาคมขนส่งในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดพอสมควร พื้นที่ห่างไกลที่ต้องพึ่งระบบการขนส่งคมนาคมเดิม ยังมีการเดินทางที่ค่อนข้างยากลำบากและใช้ระยะเวลาในการเดินทางที่นาน และเสี่ยงต่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน หากได้มีการพัฒนาการขนส่งในรูปแบบใหม่ขึ้นมาที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ จะแก้ปัญหาและน่าจะก่อให้เกิดผลดีในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ระยะเวลาเดินทาง การประหยัดเวลาและเพิ่มความความสะดวกสบาย การลดระยะเวลาในการเดินทางและเพิ่มความสะดวกในการเดินทางเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการขนส่ง ทั้งยังเพิ่มความแม่นยำแน่นอนในการขนส่ง ลดการสูญเสียทั้งในด้านต้นทุนการขนส่งและค่าเสียโอกาสเวลาที่ประหยัดได้เพื่อนำไปใช้ในการผลิตและได้ผลผลิตมากยิ่งขึ้น หรืออาจนำไปใช้ในประโยชน์ด้านอื่นมากขึ้น สำหรับประเทศกำลังพัฒนาเวลาที่ประหยัดได้จากการขนส่งสินค้าอาจจะมี

ความสำคัญมากกว่าเพราะการขนส่งสินค้าที่รวดเร็วทำให้ลดการสูญเสียต้นทุนระหว่างการขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าส่วนใหญ่ และมักเสียหายหากใช้เวลาขนส่งนานเกินไป และที่สำคัญยังทำให้ปัจจัยทุนหลายอย่างสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่มากขึ้น

2. ต้นทุนค่าใช้จ่าย โครงการคมนาคมทั้งประเภทที่สร้างขึ้นใหม่หรือการปรับปรุงของเดิม ประโยชน์โดยตรงที่มีความสำคัญที่สุดคือสามารถวัดเป็นตัวเงินได้ง่าย ประหยัดค่าใช้จ่ายคือประโยชน์ในรูปของการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือการขนส่งสินค้า ซึ่งผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงคือผู้ใช้บริการของโครงการ การที่ค่าขนส่งลดต่ำลงนั้นส่งผลให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากการขนส่งคมนาคมใหม่โดยตรง และหากต้นทุนค่าใช้จ่ายในการคมนาคมที่ถูกกลั่นนั้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่สังคมและประเทศชาติ มิใช่แต่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

3. กระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจ การคมนาคมที่สะดวกย่อมส่งผลต่อการค้าขาย การขนส่งที่รวดเร็วขึ้น ส่งผลให้การค้ากับประเทศเพื่อนบ้านติดต่อกันได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถเอื้อประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยว ชุมชนจำนวนมากยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งการสร้างระบบคมนาคมใหม่ที่สามารถลดระยะเวลา และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จะก่อให้เกิดการดึงดูดนักท่องเที่ยว และการลงทุนติดต่อกับค้าขายที่สะดวกต่อเนื่องรวดเร็วยิ่งขึ้น

โดยปกติการเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น ที่นิยมจะเดินทางได้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ โดยสารทางเครื่องบินหรือทางรถยนต์ แต่การเดินทางใน 2 รูปแบบนี้ ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้การเดินทางยังเป็นอุปสรรค คือ

1. การเดินทางโดยสารทางเครื่องบินนั้น ยังมีค่าใช้จ่ายที่สูง และในช่วงเวลาสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางอาจทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางที่นานกว่าเดิม และไม่ใช่ว่าอย่างไรก็ตาม เมื่อผนวกกับเวลาที่ต้องใช้เพื่อสำรองที่นั่ง และการมีจำนวนเที่ยวบินไม่มากนักทำให้การเดินทางยังต้องใช้เวลา

2. การเดินทางโดยรถยนต์นั้นก็ยังมีปัญหาอุปสรรคกับสภาพภูมิประเทศที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชัน การเดินทางโดยรถยนต์นั้นสามารถไปได้ใน 2 เส้นทาง คือ ทางหลวงหมายเลข 1095 ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง มีระยะทางประมาณ 245 กิโลเมตร และทางหลวงหมายเลข 108 ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับกับพื้นที่ราบ มีระยะทางประมาณ 345 กิโลเมตร ฉะนั้นการเดินทางใน 2 รูปแบบนี้ยังมีความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ และความล่าช้าในการคมนาคมขนส่ง รวมทั้งยังสิ้นเปลืองน้ำมันและมลภาวะจากเสียง การเร่งเครื่องยนต์และเขม่าควันจำนวนมาก ขณะเร่งขึ้นเขาสูงชันจำนวนมากตลอดเส้นทาง

บริษัทจึงมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าระบบกระเช้า โดยมีเส้นทางจากจังหวัดเชียงใหม่ไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร และใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 45 นาที โดยบริษัทจะทำการหาความเป็นไปได้ในการศึกษา สำรวจออกแบบ และก่อสร้าง โครงการดังกล่าว ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทที่กล่าวไว้ แล้วนั้นถือเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลในท้องถิ่นที่ในการเดินทาง ตลอดจนเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้า อีกทั้งยังสามารถเอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนเป็นการลดระยะเวลา ค่าใช้จ่ายผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเกิดอุบัติเหตุจากการคมนาคมประเภทอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อลดระยะเวลาในการเดินทางและการขนส่งสินค้า ทำให้เกิดการคมนาคมขนส่งในรูปแบบใหม่ที่มีทั้งความสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
2. เพื่อให้เกิดการกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศ และรองรับการขยายตัวในด้านการค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่จะมีการขยายตัวในอนาคต
3. เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นที่ในการเดินทางคมนาคมขนส่ง และเพิ่มมูลค่าการค้า ซึ่งจะก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจและสังคม

ระยะเวลาในการดำเนินการก่อสร้างโครงการ

การดำเนินการก่อสร้างสถานี เสาร์บสายเคเบิล สาธารณูปโภคต่างๆ จะใช้เวลาประมาณ 3 ปี มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. งานปรับปรุงที่ดิน
2. งานฐานราก, คานคอดิน
3. งานอาคารสถานที่
4. งานโครงสร้างเสาเหล็ก
5. งานเครื่องจักร
6. งานเคเบิล
7. งานกระเช้า
8. งานด้านระบบไฟฟ้า

9. งานด้านความปลอดภัย

โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน กำหนดเส้นทางเริ่มจากที่สถานีเริ่มต้นที่บ้านดงป่าตัน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ประมาณหลักกิโลเมตร 34 ของถนนสายเชียงใหม่ – ฝาง ตรงไปยังสถานีอำเภอปาย สถานีอำเภอปางมะผ้า สถานีคอกก้างบอกไฟ อำเภอปางมะผ้า และสถานีปลายทางที่บ้านปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งตั้งแต่สถานีต้นทางจนถึงสถานีปลายทางจะประกอบด้วยเสารับสายเคเบิลทั้ง 2 ลักษณะ ตั้งอยู่ตามภูมิประเทศที่เป็นป่าไม้และภูเขาสูงชัน โดยเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการและแรงงานที่ดำเนินการก่อสร้างอาจมีความจำเป็นจะต้องสร้างที่พักอาศัยชั่วคราวในบริเวณก่อสร้าง รวมทั้งการประกอบอาหาร การลำเลียงวัสดุปัจจัยต่างๆ เพื่อการดำเนินการดังกล่าว รวมถึงการติดต่อสื่อสารต่างๆ โดยผ่านวิทยุคลื่นสั้น-ยาว และเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมการก่อสร้างรวมทั้งแรงงานก่อสร้างจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ทางบริษัทฯ กำหนดอย่างเคร่งครัด

ลักษณะของการก่อสร้าง

1. การสร้างอาคารสถานี (คอนกรีตเสริมเหล็ก) เป็นการก่อสร้างอาคารตามหลักมาตรฐานวิศวกรรมสถานการก่อสร้างทั่วไป เนื่องจากโครงสร้างไม่ซับซ้อน โดยจะเปิดให้มีการประกวดราคาจากผู้รับเหมาแทนที่ได้รับความเชื่อถือและผลงานเป็นที่ยอมรับ สถานี อาคารสถานีประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคืออาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ส่วนเครื่องจักร เป็นระบบขับเคลื่อนที่ใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นต้นกำลังไปยังมอเตอร์เพื่อขับเคลื่อนระบบไฮดรอลิกและส่งถ่ายกำลังไปยังระบบขับเคลื่อนต่อไป

2. การพาดสายเคเบิลระหว่างเสา ประกอบไปด้วย

พื้นที่ราบ ใช้วิธีการลำเลียงโดยแรงงานดึงเชือกสายเคเบิล เพื่อลากผ่านพื้นที่ต่างๆ โดยไม่รบกวนชาวบ้านและพืชสวนทางการเกษตร

พื้นที่สูงชัน ใช้วิธีการลำเลียงโดยอากาศยานปีกหมุนดึงลากเชือกนำไปพาดบนเสา แล้วจึงนำเคเบิลที่จะใช้งานจริงพาดตามเชือกนำ โดยจะต้องมีผู้ชำนาญการในการต่อสายเคเบิลเป็นผู้ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของสมาคมเคเบิลโลก เท่านั้น เสารับสายเคเบิลมี 2 ลักษณะ คือ

1. เสากลม ใช้ก่อสร้างบนพื้นที่ราบ ที่สามารถใช้รถยกขนาดใหญ่เข้าไปสนับสนุนการก่อสร้างได้ (ภาพประกอบหน้า 141)

2. เสาเหล็กถัก ใช้ก่อสร้างบนพื้นที่ในเขตที่มีภูเขาสูงชัน ที่ยากต่อการ
ลำเลียงวัสดุก่อสร้างเข้าไปในพื้นที่ (ภาพประกอบหน้า 142)

การลำเลียงวัสดุอุปกรณ์

บริษัทจะลำเลียงวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในโครงการตากท่าเรือกรุงเทพฯ โดยใช้เส้นทางผ่านถนนเอเชียฯ มายังจุดที่พัก บริษัทเอ็นทรีพรีจักษ์ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรอการลำเลียงตามเส้นทางที่จะก่อสร้าง (ตามรายละเอียดที่ได้กล่าวเบื้องต้น) การลำเลียงโดยรถบรรทุกจะใช้สำหรับจุดก่อสร้างที่อยู่บริเวณถนนเข้าถึง ส่วนจุดก่อสร้างที่ไม่สามารถให้การลำเลียงผ่านถนนได้อาจมีความจำเป็นที่ต้องอากาศยานปีกหมุนในการลำเลียง ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่ใช้ประกอบเสร็จ ดังนั้นจึงทำให้มีเศษวัสดุเหลือตกค้างในพื้นที่ก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย ซึ่งทางผู้ประกอบการจะต้องมีหน้าที่ในการเก็บกวาดทำความสะอาดให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย สิ่งประกอบที่ใช้ในการก่อสร้าง แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. วัสดุก่อสร้างทั่วไป
2. เครื่องจักรและสายเคเบิลเป็นอุปกรณ์สำเร็จรูปที่ผลิตมาจากต่างประเทศและบางส่วนในประเทศไทย ซึ่งนำมาประกอบเข้าด้วยกันในบริเวณพื้นที่ก่อสร้าง
3. อุปกรณ์ช่วยในการก่อสร้าง แบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้
  - อุปกรณ์ทุ่นแรง เช่น อากาศยานปีกหมุน (เฮลิคอปเตอร์) บอลลูน รถยก รถขุด เกลี่ยดิน รอก ทั้งแบบที่ใช้แรงงานคน และแบบที่ใช้ไฟฟ้า แม่แรง
  - วัสดุสิ้นเปลือง

ระบบไฟฟ้าหลัก

ระบบพลังงานที่ใช้สำหรับโครงการฯ คือ ไฟฟ้า โดยจะใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ทำให้ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของโครงการฯ ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนบริเวณใกล้เคียงโครงการฯ ทุกสถานีจะมีสถานีไฟฟ้าย่อย (Sub-station) ประจำสถานีขึ้นลงผู้โดยสารทุกสถานี เพื่อกระจายกระแสไฟฟ้าตลอดสาย และติดตั้งระบบป้องกันฟ้าผ่าทุกจุดของเสารับเคเบิล โดยมีระบบไฟฟ้าสำรองในแต่ละสถานี สำหรับใช้ในกรณีฉุกเฉินที่กระแสไฟฟ้าดับ

ระบบความปลอดภัยในโครงการ

1. สถานี โครงสร้างของอาคารสถานีและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ต้องได้รับการออกแบบตามมาตรฐานและกฎหมายของท้องถิ่น การออกแบบตัวสถานีต้องคำนึงถึงแรงดึงของสายเคเบิลและแรงของแผ่นดินไหวมากระทำต่อตัวสถานีด้วย
2. พื้นที่ที่ผู้โดยสารสามารถเข้าถึง
  - 2.1 พื้นที่พักรอสำหรับผู้โดยสารในแต่ละสถานีต้องมีความจุพอที่จะสามารถรับผู้โดยสารในจำนวนที่สูงที่สุดได้ เพื่อทำให้เกิดการต่อเนื่องในการขนส่งผู้โดยสาร
  - 2.2 ผังทางเข้าและทางออกของสถานีต้องเอื้ออำนวยให้เกิดความต่อเนื่องในการขนถ่ายผู้โดยสารแม้ในตอนที่มิมีจำนวนผู้โดยสารใช้บริการมากที่สุด
3. พื้นที่หวงห้าม
  - 3.1 พื้นที่หวงห้ามสำหรับผู้โดยสาร คือ บริเวณห้องควบคุมเครื่องจักรหรือบริเวณที่กันไว้เพื่อความปลอดภัยขณะที่เครื่องจักรกำลังทำงาน
4. พื้นที่ขนถ่ายผู้โดยสาร พื้นที่ในการขนถ่ายผู้โดยสารนั้นต้องมีพื้นที่เพียงพอสำหรับจำนวนผู้โดยสาร
5. ระบบไฟฟ้าส่องสว่างฉุกเฉิน ระบบไฟฟ้าส่องสว่างฉุกเฉินต้องมีจำนวนที่มากพอและสามารถสำรองไฟส่องสว่างได้นานพอในเหตุการณ์ฉุกเฉิน หรือเมื่อเกิดอัคคีภัย
6. ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ ต้องอยู่ในสภาพที่ดี ข้อความหรือสัญลักษณ์ในป้ายต้องบอกถึงการระวังภัยจากเครื่องจักรที่กำลังขับเคลื่อน และใช้สีตามมาตรฐานสากล

สายเคเบิล

1. ระยะที่เบี่ยงเบนของเคเบิลที่เสาเคเบิลควรมีระยะเบี่ยงเบนไม่เกินจากลูกรอก 2'30"-4'30" ในกรณีที่วัสดุที่รองในลูกรอกเป็นชนิดแข็ง – อ่อน
2. ร่องในลูกรอกต้องออกแบบให้มีลักษณะที่ทำให้เคเบิลตามแกนได้มากที่สุด รัศมีตกท้องข้างต้องไม่เกิน 300 เท่าเส้นผ่าศูนย์กลางของเคเบิล (300 d) และอัตราเร่ง Vr^2/R (m/s^2) ที่ผู้โดยสารเคลื่อนที่ผ่านเสาแต่ไม่ควนเกิน $10 m/s^2$

การต่อสายเคเบิล ต้องกระทำโดยผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะทาง โดยต้องผ่านข้อกำหนดมาตรฐานของโรงงานแต่ไม่ควรเกินคำแนะนำของมาตรฐานของผู้ผลิตดังต่อไปนี้

1. ความยาวในการต่อเคเบิลในแต่ละครั้งไม่ควรต่ำกว่า 1,200 เท่าของขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเคเบิล
2. ระยะต่อของเคเบิล 2 จุดไม่ควรต่ำกว่า 3,000 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลาง
3. ในช่วงเคเบิลของเสาเดียวกัน ไม่ควรมีการต่อเคเบิลมากกว่า 2 จุด
4. ถ้าเกิดความเสียหายภายในเส้นลวดของเคเบิลให้ถือว่าเคเบิลช่วงนั้นเสียหายทั้งหมดให้ทำการเปลี่ยนแปลงซึ่งความยาวขั้นต่ำในการเปลี่ยนเคเบิลใหม่ คืออย่างน้อย 300 เท่าของเส้นผ่านศูนย์กลาง
5. การต่อเคเบิลในแต่ละที่ ขนาดของเคเบิลที่ต่อแล้วไม่ควรใหญ่หรือเล็กกว่า 10%
6. การต่อเคเบิลในแต่ละครั้งไม่ควรทำให้กระทบต่อความแข็งแรง
7. ปลอกรัดปลายสายเคเบิล ปลอกรัดสายเคเบิลควรทำมาจากอัลลอย มีหน้าที่เพื่อเก็บปลายเคเบิลให้อยู่คงที่ ปลอกรัดสายเคเบิลควรมีความแข็งแรงเทียบได้กับตัวเคเบิล ขณะที่ติดตั้งตัวปลอกรัดนั้นควรที่จะทำสัญลักษณ์ที่สามารถอ้างอิงถึงตำแหน่งของการติดตั้งในกรณีที่มีการเคลื่อนจากตำแหน่งอ้างอิงก็จะสามารถตรวจสอบได้

ข้อกำหนดเมื่อต้องเปลี่ยนสายเคเบิล

1. ขนาดของเส้นผ่าศูนย์กลางของเคเบิลลดลงไปมากกว่า 10 % จากตอนที่เริ่มติดตั้ง
2. เส้นลวดในเคเบิลเสียหายมากกว่าขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 10 %
3. ความแข็งแรงของเคเบิลลดต่ำลง 10 %
4. สภาพเคเบิลภายนอกมีการสึกหรอจากเดิม 25-30 %
5. เกิดขี้ภายในเคเบิลมีการคลายตัว
6. เคเบิลมีการฟูกร่อน

ผู้ผู้โดยสาร (Gondora)

1. ในการออกแบบให้ถือน้ำหนักของผู้โดยสารแต่ละคนให้เท่ากับ 75 กิโลกรัม
2. ผู้โดยสารสามารถเดินทางโดยอื่นได้ ถ้าผู้โดยสารออกแบบมาเพื่อการโดยสารแบบขึ้น

3. การขนส่งผู้โดยสารระหว่าง 1- 10 คน ให้ถือว่าแต่ละคนต้องใช้เวลาเคลื่อนย้ายเข้า – ออกอย่างน้อย 3 วินาทีและหลังจากคนที่ 10 ลดลงเป็น 1.5 วินาที
4. safety factor ของอุปกรณ์ในตู้โดยสารเช่น โครงสร้างราวจับและจุดรับน้ำหนักต่างต้องไม่ต่ำกว่า 4
5. การคำนวณในการออกแบบต้องคำนึงถึง load ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่นน้ำหนักของผู้โดยสารเอง กระแสลมและความถี่ของโลหะ แรงที่เกิดจากการเร่งและเบรก
6. ส่วนที่ปกปิดผู้โดยสารต้องออกแบบให้ป้องกันผู้โดยสารร่วงหล่นจากตู้ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ ระบบประตูควรที่เป็นระบบเปิด-ปิดจากภายนอกแต่กเว้นตู้โดยสารที่มีเจ้าหน้าที่ดูแลไปด้วยก็สามารถมีระบบเปิดประตูจากภายในได้
7. ตู้โดยสารทุกตู้ ต้องมีระบบระบายอากาศธรรมชาติ ถ้าเป็นการระบายอากาศจากหน้าต่างควรมีการติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันผู้โดยสารตกจากตู้โดยสาร
8. ขนาดค่าสุดของผู้โดยสาร
  - ตู้โดยสารสำหรับยืน
 $A=N/6m^2$ (N = จำนวนของผู้โดยสาร)
  - ตู้โดยสารสำหรับนั่ง
 ขนาดความกว้าง $W=0.5$ m
 พื้นที่พื้น $A=0.33m^2$ (ต่อผู้โดยสาร)

ความจุตู้โดยสาร ตู้โดยสารต้องแสดงป้ายหรือสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงจำนวนผู้โดยสารสูงสุดในตู้ ระยะห่างตู้โดยสารแต่ละตู้บนเคเบิลแต่ละช่วง ระยะห่างขั้นต่ำของตู้โดยสารสองตู้ต้องไม่น้อยกว่า 1.5 เท่า ของระยะที่ตู้โดยสารสามารถหยุดได้ในสภาวะที่บรรทุกน้ำหนักเต็ม

ระบบเสาเคเบิล

1. ตำแหน่งที่ตั้งเสาต้องได้รับการสำรวจรากฐานทางธรณีวิทยา โดยมีวิศวกรรับรองฐานรากทุกด้านและต้องได้รับการออกแบบจากวิศวกรผู้ชำนาญ
2. เสาเคเบิลทุกต้นต้องสามารถรับน้ำหนักของสายเคเบิล ผู้โดยสาร และรวมถึงน้ำหนักบรรทุกตามข้อกำหนดขนาดของเคเบิล
3. เสาเคเบิลทุกต้นจะต้องทนความเร็วลมได้ไม่น้อยกว่า 220 กิโลเมตร/ชั่วโมง สามารถต้านแรงกระแทกจากทุกด้านตามกฎหมายของวิศวกรรม

4. เสาต้องได้รับการออกแบบเพื่อรองรับแรงสั่นสะเทือนจากการเกิดแผ่นดินไหว
5. รอบๆ บริเวณจุดตั้งเสาเคเบิล ต้องได้รับการป้องกันไฟฟ้า โดยมีระยะห่างไม่น้อยกว่า 5 เมตร

ระบบระวางเฝ้าตรวจ

บริเวณสถานีขนส่งผู้โดยสาร เสารับเคเบิลตลอดจนตู้โดยสารต้องมีกล้องวงจรปิดติดตั้งครอบคลุมทุกที่และทุกจุดและมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตรวจตราทุก 24 ชั่วโมง

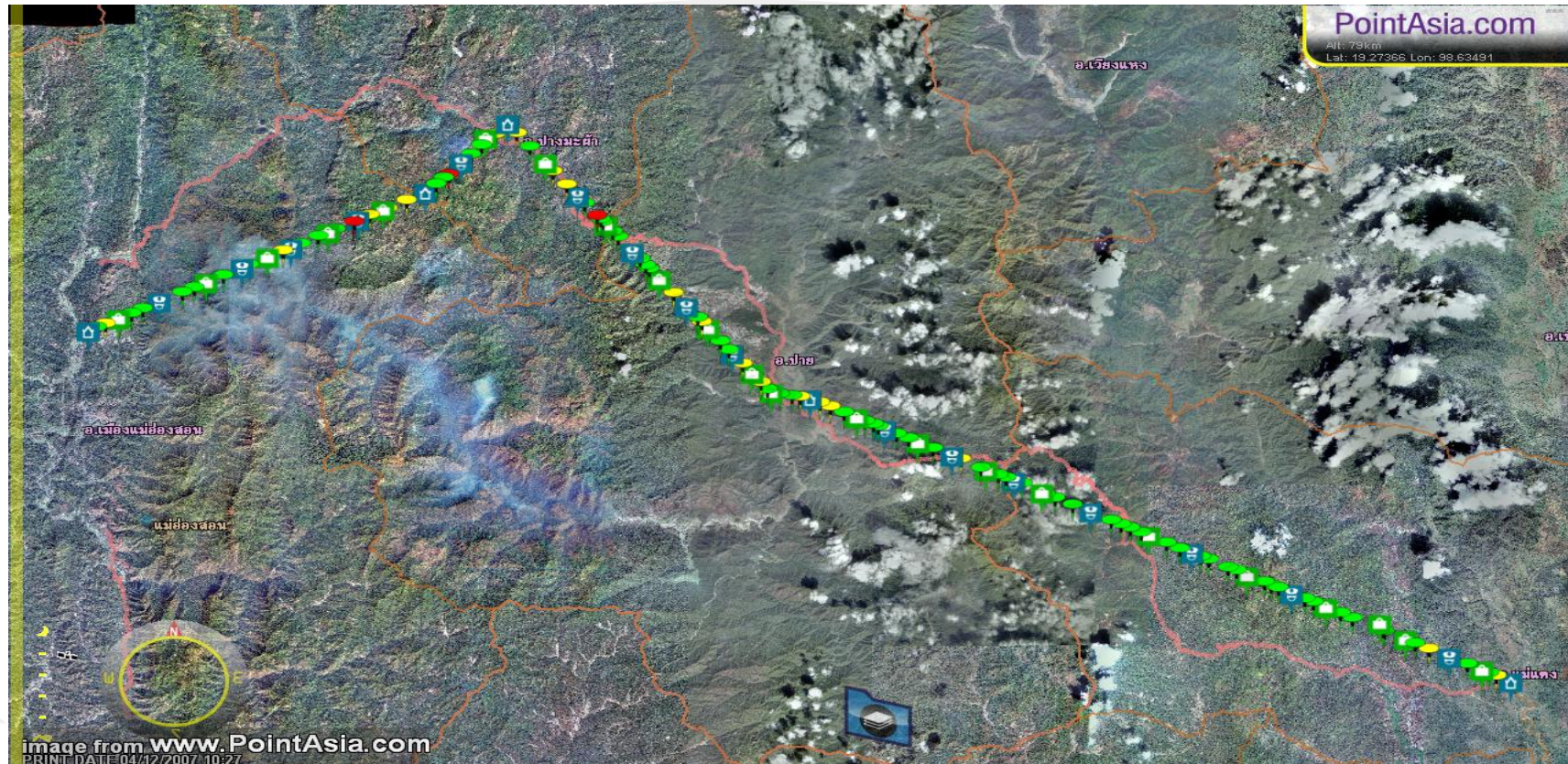
สถานีการให้บริการและพื้นที่ผ่าน

ครอบคลุมแนวพื้นที่ดงป่าล้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และบ้านปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีสถานีขึ้นลง 5 แห่ง คือสถานีดงป่าล้าน อำเภอแม่แตง สถานีปาย สถานีปางมะผ้า สถานีคอยก้างบอกไฟ อำเภอปางมะผ้าและสถานีบ้านปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนรวมระยะทาง 127 กิโลเมตร โดยให้บริการกระเช้าลอยฟ้าจากสถานีต้นทางถึงสถานีปลายทางและจะวนกลับมายังสถานีเดิมตามเส้นทาง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 4 แสดงเส้นทางการให้บริการกระเช้าลอยฟ้าของโครงการ

สถานี	ระยะทางโดยประมาณ (กิโลเมตร)
สถานีช่วงที่ 1 สถานีต้นทาง (บ้านดงป่าล้าน) – สถานีอำเภอปาย	57
สถานีช่วงที่ 2 สถานีอำเภอปาย - สถานีอำเภอปางมะผ้า	33
สถานีช่วงที่ 3 สถานีอำเภอปางมะผ้า - สถานีคอยก้างบอกไฟ	9
สถานีช่วงที่ 4 สถานีคอยก้างบอกไฟ – สถานีปลายทาง (จังหวัดแม่ฮ่องสอน)	28

ที่มา: บริษัท ปาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด, 2550

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพ 2 แสดงเส้นทางของโครงการระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน

ตั้งแต่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ถึงอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่มา: www.PointAsia.com และศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ 2550

เสาที่รับเคเบิลแต่ละเสาจะมีระยะห่างระหว่างประมาณ 700 – 1,500 เมตร ใช้พื้นที่เสา ไม่เกินประมาณ 3,600 ตารางเมตรต่อเสา โดยมีเส้นทางผ่านพื้นที่หลักๆ คือพื้นที่เอกชน พื้นที่ของกรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมชลประทาน กรมทางหลวง และพื้นที่ของส่วนราชการจังหวัด โดยจะสามารถกำหนดจุดผ่านเขตหมู่บ้านต่างๆ ดังนี้ (สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550)

จังหวัดเชียงใหม่

- 1 บ้านดงป่าล้าน
- 2 บ้านทุ่งสีทอง
- 3 บ้านปางแสงทอง
- 4 บ้านห้วยไร่
- 5 บ้านแม่จิ
- 6 บ้านมั่งชุมเย็น
- 7 บ้านปางมะเสา
- 8 บ้านแม่แมม
- 9 บ้านปางล้าน
- 10 บ้านแม่เลา
- 11 ดอยแม่ยะ
- 12 บ้านแม่ปิงน้อย
- 13 บ้านท่าปาย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

- 14 บ้านแม่ปิง
- 15 บ้านสบแพม
- 16 บ้านตีนธาตุ
- 17 บ้านแพมกลาง
- 18 บ้านแพมป่าหมาก
- 19 บ้านแพมบก
- 10 บ้านยะโป้
- 11 บ้านน้ำริน
- 12 บ้านแม่หมูลือซอ
- 13 บ้านน้ำบ่อสะเป่
- 14 บ้านสบป่อง
- 15 ดอยก้างบอกไฟ
- 16 บ้านปางหมู

ทั้งนี้หมู่บ้านปางหมูเป็นอีกหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ซึ่งทางโครงการฯ มีแนวทางในการก่อสร้างเสารับน้ำหนักแบบเสาถักตั้งบนพื้นที่เนิน จำนวน 1 เสา (BM26) และสถานีขึ้นลง จำนวน 1 แห่ง (BM27) แสดงบนแผนที่ตั้งเสาจากพื้นที่ได้ดังนี้

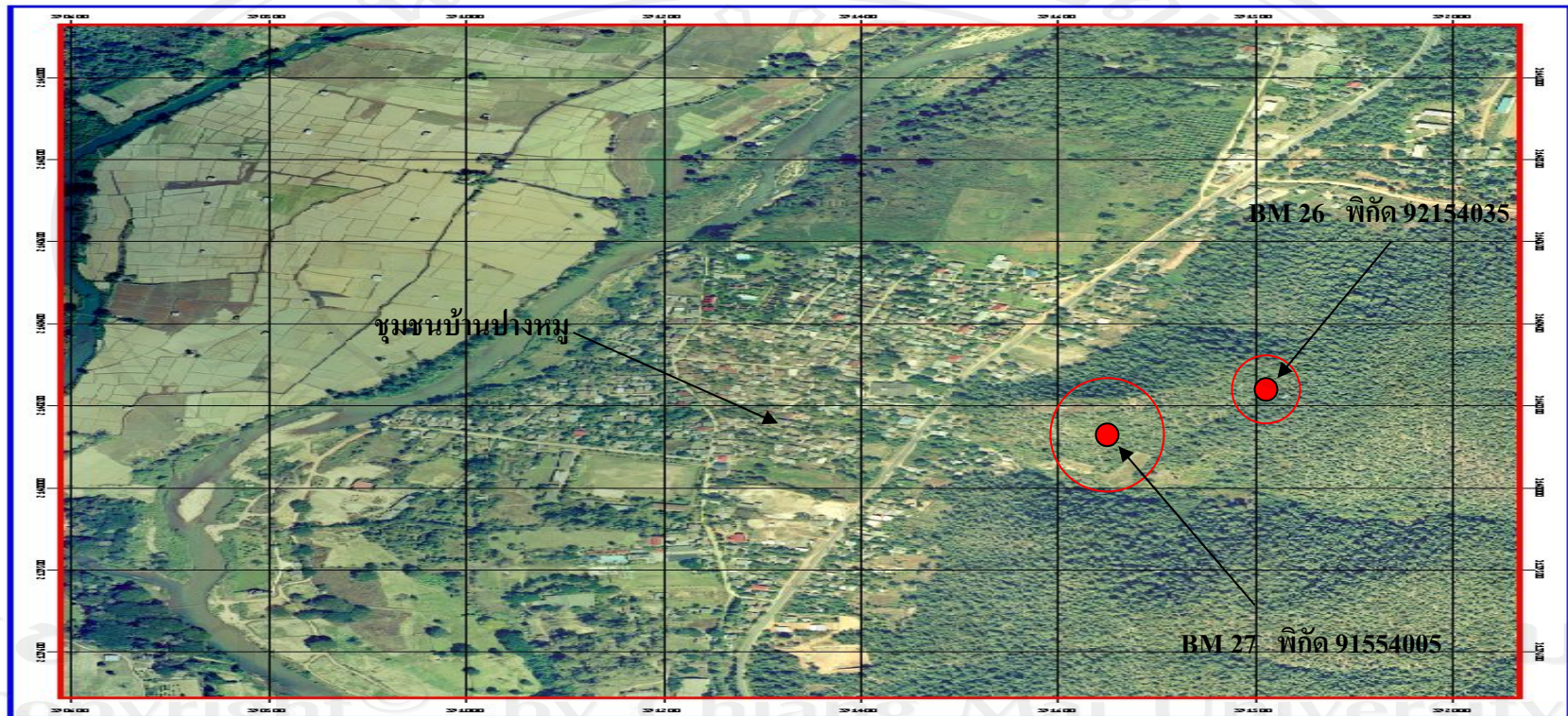
ภาพ 3 แสดงที่ตั้งเสาโครงเหล็ก BM26-BM27ในพื้นที่หมู่บ้านปางหมู

ที่มา: ทีมบริษัท ปาย เคนบี๊ด ทรานสปอร์ต จำกัด 2550

กรมแผนที่

รายงานหมายเลข 4547-1

ภาพ 4 รัศมีพื้นที่โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน

ที่มา: www.PointAsia.com

โครงการฯ มีความสามารถรองรับการขนส่งผู้โดยสารได้ประมาณวันละ 30,000 คน และยังมีกระเช้าสำหรับขนส่งสินค้าได้ ซึ่งทางโครงการได้จัดเตรียมแผนในการขนย้ายคนและสินค้าจากแหล่งต่างๆ จากเชียงใหม่ถึงแม่ฮ่องสอน และแม่ฮ่องสอนถึงเชียงใหม่ โดยแบ่งลักษณะผู้โดยสารได้ดังนี้

- (1) นักท่องเที่ยว ไป-กลับ ภายในวันเดียว
- (2) นักท่องเที่ยว ไปค้างคืนหรือพักผ่อนในช่วงเวลามากกว่า 1 วัน
- (3) บุคคลในท้องถิ่น
- (4) บุคคลที่เดินทางเพื่อทำงาน ทำธุรกิจ หรือติดต่อส่วนราชการ
- (5) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ หรือพนักงานองค์กรต่างๆ เช่น เจ้าหน้าที่ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ
- (6) การส่งไป - กลับ ที่เกี่ยวกับทางการแพทย์ เช่น การย้ายผู้ป่วยเข้า - ออกจังหวัด
- (7) การขนส่ง วัตถุประสงค์ต่างๆ ทั้งเข้า - ออกทุกชนิด

ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ อยู่ในระหว่าง 8.00 - 17.00 น. ทางโครงการฯ ได้คิดอัตราค่าโดยสารจากสถานีต้นทางอำเภอแม่มาลัยถึงสถานีปลายทาง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนในราคา 700 บาท ไม่จำกัดเพศและวัยส่วนการขึ้นลงระหว่างทาง (ในสถานีอื่นๆ คือ อำเภอปายและอำเภอปางมะผ้า) ยังอยู่ในระหว่างพิจารณา

สำหรับประชาชนทั่วไปที่มีบัตรประชาชนอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่จะคิดค่าโดยสารในราคา 600 บาท เป็นกรณีพิเศษและสำหรับรายการส่งเสริมการขายอื่นๆ เช่นคูปองพิเศษนั้น อยู่ในระหว่างพิจารณาต่อไป ในส่วนของพระภิกษุ สามเณร เด็กเล็ก ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะมีการพิจารณาในอัตราค่าโดยสารอื่นๆ ในขั้นตอนต่อไป ในส่วนของการขนส่งสินค้าต่างๆ ทางโครงการมีความสามารถในการรองรับสินค้าได้ในปริมาณเทียบเท่ารถสิบล้อ 1 คัน ต่อ 1 เที่ยวของการโดยสาร ซึ่งอัตราค่าบริการยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาเช่นเดียวกัน โดยจะคำนึงถึงความเป็นไปได้ของจำนวนผู้ใช้บริการ (บริษัทปาย เคบีที ทรานสปอร์ต จำกัด, 2550)

4.3 การประเมินผลกระทบทางสังคม

การประเมินผลกระทบทางสังคมทั้งทางบวกและทางลบ ในพื้นที่หมู่บ้านปางหมู แบ่งผลการประเมินออกเป็น 3 ประเด็น และแบ่งผลการสรุปออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่มาจากการประชุมกลุ่มย่อย และแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.3.2 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.3.3 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ภูมิลำเนา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะบ้านพัก อาชีพ รายได้ต่อเดือน พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง การถือครองที่ดิน ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ และการรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชิงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ซึ่งจากผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่กรอกแบบสอบถามในครั้งนี้ พบว่า จำนวนผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชายจำนวน 152 คนและเพศหญิงจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 56.58 และ 43.42 ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.10 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 26-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.60 นอกนั้นจะอยู่ในช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.90 และ 3.40 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สมรส มีมากถึงร้อยละ 70 รองลงมาเป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 20 หย่า ร้อยละ 6.90 และ แยกกันอยู่ ร้อยละ 3.1 ส่วนระดับการศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.30 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 29.7 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 10.3 และไม่ได้รับการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 10 สำหรับการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. และในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 6.90 จำนวนเท่ากัน เบื้องต้นประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่กำเนิดโดยมีมากถึง ร้อยละ 72.9 ย้ายมาอยู่มากกว่า 1 ปี ร้อยละ 27.10 แยกเป็น ย้ายมาเพื่อทำงานในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 16.9 ย้ายตามครอบครัวและศึกษา คิดเป็นร้อยละ 6.6 และ 3.7 ตามลำดับ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ของประชาชนส่วนใหญ่จะมีประมาณ 1-5 คน มีมากถึงร้อยละ 73.14 รองลงมาจะมีประมาณ 6-10 คน ร้อยละ 26.86 ลักษณะบ้านพักที่อยู่อาศัย จะเป็นบ้านของตนเองร้อยละ 66.9 เป็นผู้อาศัย ร้อยละ 30 และเช่า ร้อยละ 3.1 (ตารางที่ 5)

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปดังนี้

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	152	43.42
หญิง	198	56.58
รวม	350	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	12	3.40
26-40 ปี	114	32.60
41-55 ปี	165	47.10
56 ปีขึ้นไป	59	16.90
รวม	350	100.00
สถานะภาพ		
โสด	70	20.00
สมรส	245	70.00
หย่า	24	6.90
แยกกันอยู่	11	3.10
รวม	350	100.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	127	36.30
มัธยมศึกษาตอนต้น	104	29.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	36	10.30
อนุปริญญา/ปวส.	24	6.90
จบปริญญาตรีหรือสูง กว่า	24	6.90
ไม่ได้เรียน	35	10.00
รวม	350	100.00

ตาราง 5 (ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปดังนี้

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิลำเนา		
อยู่ตั้งแต่กำเนิด	255	72.90
ย้ายมาอยู่มากกว่า 1 ปี		
ประกอบด้วย	13	
เพื่อการศึกษา	59	
ตามหน้าที่การงาน	23	
ตามครอบครัว	95	27.10
รวม		
	รวม	350
		100.00
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-5 คน	256	73.14
6-10 คน	94	26.86
11-15 คน	0	
16 คนขึ้นไป	0	
รวม	350	100.00
ลักษณะบ้านพัก		
เป็นของตนเอง	234	66.90
เช่า	11	3.10
เป็นผู้อยู่อาศัย	105	30.00
รวม	350	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านอาชีพ ประกอบด้วยเกษตรกร ร้อยละ 42.90 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 20.60 ค้าขายร้อยละ 16.90 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและรับราชการ ร้อยละ 6.90 พนักงานลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 3.1 และพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 2.9 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 5,001- 10,000 บาท ร้อยละ 56.30 รองลงมาคือต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 27.10 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-15,000 ร้อยละ 13.40 และรายได้ระหว่าง 15,000-20,000 ร้อยละ 3.10 และจำนวนของรายได้เมื่อเทียบกับรายจ่ายแล้วมีอัตราที่พอใช้แต่ไม่เหลือเก็บ มีมากถึงร้อยละ 63.40 รองลงมาจำนวนรายจ่ายมีไม่พอและต้องกู้ยืม

มีเท่ากับร้อยละ 29.7 และรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายและเหลือเก็บมีเพียงร้อยละ 6.90 ลักษณะของรายได้มีอัตราที่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมร้อยละ 62 รายและได้มีลักษณะที่ลดลงจากเดิม ร้อยละ 38 การใช้ยานพาหนะของประชาชน ใช้รถจักรยานยนต์เป็นหลัก มีร้อยละ 76.90 ใช้รถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 16.60 ใช้รถยนต์ส่วนตัวร้อยละ 6.60 ด้านการถือครองที่ดินทำกิน พบว่า ส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินทำกินร้อยละ 93.40 แบ่งเป็นเจ้าของ 1-5 ไร่ ร้อยละ 53.1 เป็นเจ้าของที่ดินทำกินน้อยกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 40.3 ที่เหลือไม่มีที่ทำกินร้อยละ 6.6 (ตารางที่ 6)

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกอาชีพ รายได้และการถือครองที่ดิน

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกร	150	42.9
ค้าขาย	59	16.0
ธุรกิจส่วนตัว	24	6.90
หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	10	2.90
รับราชการ	24	6.90
พนักงาน/ลูกจ้างของรัฐ	11	3.10
พนักงาน/ลูกจ้างของเอกชน	0	0
รับจ้างทั่วไป	72	20.6
รวม	350	100.00
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	95	27.10
5,001- 10,000 บาท	197	56.30
10,001-15,000 บาท	47	13.40
20,001 ขึ้นไป	11	3.10
รวม	350	100.00
อัตราส่วนของรายได้และค่าใช้จ่าย		
พอ /เหลือเก็บ	24	6.90
พอ/ไม่เหลือเก็บ	222	63.40
ไม่พอต้องกู้	104	29.70
รวม	350	100.00

ตาราง 6 (ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกอาชีพ รายได้และการถือครองที่ดิน

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะรายได้ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา		
ต่ำลง	133	38
ไม่เปลี่ยนแปลง	217	62
สูงขึ้น	0	0
รวม	350	100.00
ลักษณะการเดินทาง		
รถจักรยาน	0	0
รถจักรยานยนต์	269	76.9
รถยนต์ส่วนตัว	23	6.6
รถบรรทุก	0	0
รถโดยสารสาธารณะ	58	16.6
รวม	350	100.00
การถือครองที่ดิน		
ไม่มี	23	6.6
มี	327	93.4
รวม	350	100.00
จำนวนการถือครอง		
น้อยกว่า 1 ไร่	141	40.3
1-5 ไร่	186	53.1
6-10 ไร่	0	0
11-15 ไร่	0	0
มากกว่า 20 ไร่	0	0
รวม	350	100.00

ระยะเวลาของการอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านปางหมู พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 20 ปีขึ้นไปร้อยละ 80.3 ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าคนในหมู่บ้านเป็นคนในพื้นที่เป็นหลัก รองลงมาคือ อาศัยอยู่ในระยะเวลา 16-20 ปีร้อยละ 10 อาศัยอยู่ในระยะเวลา 11-15 ปี ร้อยละ 3.1 ต่ำ

กว่า 10 ปีร้อยละ 6.6 ซึ่งจากการประมวลผลข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโครงการร้อยละ 93.40 มีส่วนน้อยที่ไม่เคยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโครงการร้อยละ 6.60 และการรับรู้ข่าวสารของโครงการฯ ส่วนใหญ่รับทราบจากคณะผู้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยนเรศวรที่ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้าน ร้อยละ 83.4 รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนร้อยละ 10 (ตารางที่ 7)

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยและการรับรู้ข่าวสารของหมู่บ้านปางหมู

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อยู่อาศัย		
ต่ำกว่า 10 ปี	23	6.6
11 – 15 ปี	11	3.1
16-20 ปี	35	10
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	281	80.3
รวม	350	100.00
การรับทราบข่าวสาร		
เคย	327	93.4
ไม่เคย	23	6.6
รวม	350	100.00
ประเภทของข่าวสาร		
หนังสือพิมพ์ ,แผ่นพับ ,โปสเตอร์	0	0
วิทยุท้องถิ่น	0	0
คณะผู้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยนเรศวร	292	83.4
ผู้นำชุมชน	35	10
รวม	350	100.00

4.3.2 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.3.2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

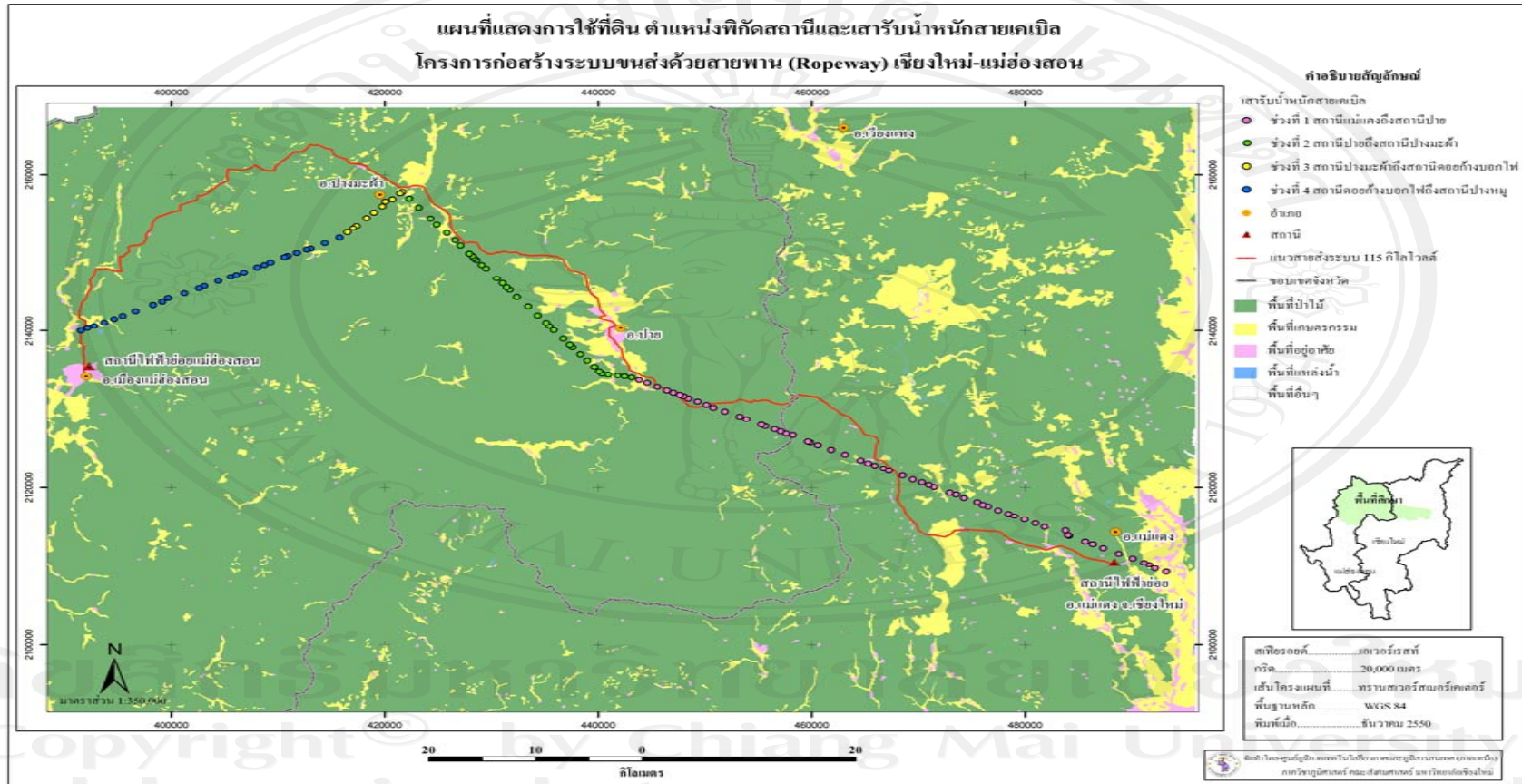
สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในการใช้ที่ดิน แผนพัฒนาพื้นที่ ผังเมืองรวมและการกำหนดพื้นที่เฉพาะ (แม้จะไม่มีโครงการก่อสร้าง)

ปัจจุบันสภาพการใช้ประโยชน์ด้านที่ดินของหมู่บ้านปางหมู ส่วนใหญ่ จะใช้พื้นที่ในการปลูกพืช อาทิ เช่น ถั่วเหลือง กระเทียม งาม ข้าว โปด และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีทั้ง โคและกระบือ อาณาเขตของหมู่บ้านยังครอบคลุมพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าที่ชาวบ้านเข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น หาของป่าจำพวกเห็ด หน่อไม้ เป็นต้น ลักษณะที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชากรในหมู่บ้าน จะเป็นการถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์หรือโฉนดบางส่วน ส่วนใหญ่เป็นลักษณะใบส.ค.1 และใบน.ส.3 ประมาณร้อยละ 90 เอกสารสิทธิ์ที่เป็นโฉนดจะเป็นที่อยู่อาศัยและที่นา หมู่บ้านไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่ป่า ประชากรในหมู่บ้านประมาณร้อยละ 20 เป็นคนจากพื้นที่อื่นที่มาทำงานและในครอบครัวหนึ่งๆ จะมีที่ไร่ประมาณครอบครัวละ 1-2 ไร่ต่อครอบครัว การถือครองที่นาเป็นไรต่อหลังคาเรือนโดยเฉลี่ย คิดเป็น 10:2 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่ที่มีที่นาเป็นของตนเอง การใช้ประโยชน์ที่ดินอื่นๆ ของหมู่บ้านนอกเหนือจากการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและทำการเกษตรแล้ว ยังมีการให้เช่าพื้นที่ตั้งเสาส่งคลื่นโทรศัพท์ของบริษัทเอกชน

ตาราง 8 จำนวนหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือนที่ทำการเกษตร และเนื้อที่ทำการเกษตรจำแนกตามอำเภอ/กิ่งอำเภอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2545

ลำดับ	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น	จำนวนหมู่บ้านทำการเกษตร	จำนวนครัวเรือนทำการเกษตร	จำนวนเนื้อที่ทำการเกษตร (ไร่)
1	เมืองแม่ฮ่องสอน	68	68	6,107	56,831
2	ขุนขวม	40	40	3,287	26,143
3	ปาย	58	58	4,895	42,940
4	แม่สะเรียง	72	72	9,044	63,428
5	แม่ลาน้อย	65	65	5,328	72,776
6	สบเมย	53	53	6,066	72,255
7	ปางมะผ้า	38	38	2,973	32,721
	รวม	394	394	37,700	367,094

ที่มา: รายงานการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน. สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมณตรี, 2545

ภาพ 5 แผนที่แสดงการใช้ดินตำแหน่งพิกัดสถานีและเสารับน้ำหนักสายเคเบิล
 ที่มา: ทีมบริษัท ปาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด.2550

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสนทนากลุ่มย่อย ผู้สนทนาที่เป็นผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้นำทางศาสนาและกลุ่มเกษตรกร พบว่า หากมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอนอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพที่อยู่ การถือครองที่ดิน วิถีชีวิต จากวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรมไปเป็นวิถีชีวิตแบบเมือง เมื่อมีความเจริญเข้ามาสู่หมู่บ้านมากขึ้น เนื่องจากมีการขายที่ดินให้กับคนต่างถิ่น อาจมีการก่อสร้างตึก ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดการผันแปรจากชุมชนเกษตรกรรมไปเป็นชุมชนเมือง เพราะในปัจจุบันพื้นที่กว่าร้อยละ 50 ได้ถูกนายทุนต่างถิ่นกว้านซื้อไปเพื่อสร้างรีสอร์ท สร้างสิ่งปลูกสร้างที่เป็นตึกต่างๆ มากมายจำนวนนายทุนมีการกว้านซื้อที่ดินมากขึ้น ชุมชนโบราณถูกบุกรุกโดยไม่รู้ตัว ลักษณะสภาพพื้นที่ทำกินอาจจะลดลงบ้างแต่ไม่มากนัก เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ห่างจากพื้นที่ลงเสาพื้นที่ทำกินไม่น่าจะกระทบโดยตรง

ในด้านสภาพพื้นที่สาธารณะประโยชน์เช่นสนามเด็กเล่น ลานกีฬา มีระยะห่างจากตัวสถานีมากไม่น่าจะเกิดผลกระทบเท่าไร พื้นที่ป่าต้นน้ำและป่าใช้สอยอาจไม่เกิดผลกระทบโดยตรง เนื่องจากพื้นที่ลงเสาและสถานีอยู่ในเขตของอุทยานการเข้าไปทำการก่อสร้างทางกรมอุทยานต้องดูแลเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงอาจไม่เป็นผลเสียมากมายนัก การสนทนายังระบุปัญหาเพิ่มเติมอีกว่า ถ้าการใช้พื้นที่ก่อสร้างเสาและสถานีจะต้องเสียพื้นที่ป่าไม่มาก อยากให้ทำการวิจัยทรัพยากรธรรมชาติว่าจะกระทบกับอะไรบ้าง ในเรื่องของประชากรจะมีความกังวลในเรื่องการเปิดพื้นที่มากขึ้น พื้นที่ป่าถูกบุกรุกมากขึ้นเนื่องจากไม่มีที่อยู่และอาจมีการบุกรุกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พื้นที่ที่ทำประโยชน์เพื่อการยังชีพของตนเองอาจจะเสียหายไปรวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียงการก่อสร้างอาจจะได้รับความเสียหาย เพราะถ้ามีการตัดถนนผ่านไปยังพื้นที่ก่อสร้าง พืชไร่พืชสวนที่ลงไว้ก็จะได้รับความเสียหาย และกลัวอันตรายในขณะที่ไปทำงานในไร่ ป่าหาของป่า โดยอาจจะมีการรังสีที่มีผลต่อร่างกายมนุษย์ที่อาจทำให้เป็นหมันได้ และเกรงว่าพื้นที่ที่ใช้ทำโครงการจะทำให้หน้าดินส่วนอื่นๆ มีผลกระทบโดยอาจจะเสื่อมสภาพและไม่สามารถปลูกพืชได้อีก

ผลกระทบเชิงบวกจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่ไม่แสดงความคิดเห็นด้านการใช้ประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ทางบวกโดยตรง และได้กล่าวถึงการพัฒนาของทางจังหวัดที่ต้องการให้มีการพัฒนาขึ้นไปทางด้านตอนเหนือของจังหวัด เป็นการดี เนื่องจากจะได้รับการพัฒนาและทันสมัยมากขึ้นในหลายๆ ด้าน หมู่บ้านปางหมูปัจจุบันค่อนข้างเป็นสังคมเมือง การใช้ที่ดินในทาง

เกษตรกร จะค่อยๆ เริ่มหายไป เนื่องจากประชาชนบางส่วนเริ่มเข้าไปรับจ้างเป็นแรงงานในตัวเมืองมากกว่า กรณีถ้ามีโครงการถ้ามีผลกระทบต่อที่ดินของตนก็ไม่น่าจะเกิดปัญหา แต่ต้องได้รับการชดเชยอย่างเต็มที่ ในส่วนของปัญหาของพื้นที่ป่าต้นน้ำและป่าใช้สอยนั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดูแลและกำกับปัจจุบันการเข้าไปในป่าค่อนข้างยาก การดูแลกรณีถ้าเกิดปัญหาต้องให้ทางอุทยานดูแลและจัดการเอง ส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่ค่อยจะเข้าไปยุ่งมากมายนักโดยถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐทางชาวบ้านก็เพียงแค่ไม่ไปทำลายและก้าวก่ายในพื้นที่เนื่องจากพื้นที่ป่าควรอนุรักษ์และรักษาไว้ให้ดีที่สุดชาวบ้านจะช่วยดูแลทางอ้อมเท่านั้นชาวบ้านยังกล่าวอีกว่า เขารักป่ารักน้ำเหมือนกันแต่ถ้าความเจริญเข้ามาทำให้เขามีเงินเขาก็พร้อมที่จะรับ

จากผลการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน สรุป (ตารางที่ 9)

ตาราง 9 แสดงระดับผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน	ระดับปัญหา ในปัจจุบัน			ระดับปัญหา ถ้ามีโครงการฯ			t-test
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	
สภาพที่อยู่เกิดการเปลี่ยนแปลง (การถือครอง การอพยพ)	1.13	0.93	น้อย	0.55	2.11	น้อยมาก	
สภาพพื้นที่ทำกิน	0.93	0.87	น้อย	0.24	1.89	น้อยมาก	
สภาพพื้นที่ สาธารณประโยชน์	1.00	0.93	น้อย	0.50	2.17	น้อยมาก	
สภาพพื้นที่ป่าต้นน้ำ	1.09	0.86	น้อย	0.87	2.21	น้อย	
สภาพพื้นที่ป่าใช้สอย	1.17	0.80	น้อย	0.79	2.05	น้อย	
รวม	1.06	0.85	น้อย	0.59	1.97	น้อยมาก	-11.287*

* $P \leq .05$

จากตาราง 9 แสดงระดับผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์จากที่ดินทั้งในระดับปัญหาปัจจุบัน และระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านปางหมูโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันปัญหาด้านใช้ประโยชน์จากที่ดินอยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.06$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าทุกรายการมีปัญหาในปัจจุบันระดับน้อยเช่นกัน ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่าผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อยมาก ($\bar{X} = 0.59$) และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า สภาพที่อยู่เกิดการเปลี่ยนแปลง (การถือครอง การอพยพ) สภาพพื้นที่ทำกิน และสภาพพื้นที่สาธารณประโยชน์ มีผลกระทบเชิงบวกในระดับน้อยมาก นอกนั้นมีผลกระทบเชิงบวกในระดับน้อย และเมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาในปัจจุบันกับระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าปัญหาด้านการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่มีอยู่ในปัจจุบันจะลดลงหากมีการก่อสร้างระบบขนส่งตามโครงการนี้

4.3.2.2 น้ำและการใช้น้ำ

สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค คมนาคม การเกษตร อุตสาหกรรม และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

การใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ภายในหมู่บ้านปางหมูได้รับประโยชน์จากการติดตั้งน้ำประปาหยอดเหรียญหมู่บ้านราคาดิถิตละ 50 สตางค์ ต่อลิตร ภายในหมู่บ้านยังมีการใช้น้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค บางส่วนมีการนำเครื่องกรองมากรองรับประทาน ส่วนน้ำที่ใช้สำหรับการบริโภคนิยมรับประทานน้ำบรรจุถัง โดยมีค่าใช้จ่ายมัดจำ 1 ถึงในราคา 100 บาท ในช่วงฤดูฝนชาวบ้านก็จะนำน้ำฝนมารับประทานแต่จะมีเครื่องกรองก่อนนำมาบริโภคน้ำที่ได้จากน้ำฝนต้องมีภาชนะที่สะอาดและสิ่งก่อกำบังที่ใช้ต้องมีลักษณะใหม่เพื่อไม่ให้มีสนิมปนมากับน้ำที่ได้และนอกเหนือจากนั้นชาวบ้านยังใช้น้ำในต้นน้ำห้วยฝายคอและน้ำแม่สะงาในการใช้อุปโภค เช่น ซักผ้า ทำความสะอาดต่างๆ ภายในครัวเรือน ส่วนน้ำที่ใช้ในการเกษตรได้แก่ น้ำในแม่น้ำปายซึ่งเป็นแม่น้ำสายใหญ่ ถึงแม้จะมีการก่อสร้างชาวบ้านคาดว่าอาจจะไม่เกิดผลกระทบในด้านการใช้น้ำ เพราะสถานีกับแหล่งน้ำห่างไกลกัน ปัจจุบันการใช้น้ำบ่อตื้นลดน้อยลงเนื่องจากคุณภาพน้ำไม่มีคุณภาพเหมาะที่ควร เพราะการปลูกบ้านและห้องน้ำอยู่ใกล้กับบ่อน้ำตื้นชาวบ้านจึงไม่ค่อยนิยมที่จะบริโภคแต่ยังมีการใช้ในกิจกรรมอื่นๆ บางบ้านก็จะปิดบ่อน้ำตื้นไว้โดยไม่ถมเนื่องจากมีความเชื่อว่าจะขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือ จากการเล่าเรื่องราวของโครงการพัฒนาในหมู่บ้านที่ผ่านมา ซึ่งหากมีการขุดเสาไฟฟ้าบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ต้นน้ำจะกระทบต่อน้ำที่ใช้ในหมู่บ้าน คือ น้ำจะมีสีแดง ขุ่น ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ แต่ถ้าเป็นการเกษตรก็ไม่มีปัญหาเพราะชาวบ้านไม่ได้นำน้ำจากลำน้ำปายมาบริโภคโดยตรง

ตาราง 10 จำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำในด้านการทำการเกษตร จำแนกชนิดของแหล่งน้ำและอำเภอ/กิ่งอำเภอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.2545

ลำดับ	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น	จำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำในด้านการทำการเกษตร				
			บาดาล/บ่อดอก/บ่อเจาะ	บ่อน้ำตื้น	สระน้ำ (100 ตรว. ขึ้นไป)	อ่างเก็บน้ำ	หนอง บึง
1	เมืองแม่ฮ่องสอน	8,480	591	487	1	804	447
2	ขุนยวม	3,403	108	105	161	197	0
3	ปาย	5,543	186	138	420	283	246
4	แม่สะเรียง	10,448	161	418	542	681	698
5	แม่ลาน้อย	5,511	207	219	30	159	447
6	สบเมย	6,365	334	312	153	537	85
7	ปางมะผ้า	3,045	118	480	43	134	60
รวม		42,795	1,705	2,159	1,350	2,795	1,983

ที่มา: รายงานการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545

ตาราง 11 จำนวนแหล่งน้ำ จำแนกตามชนิดของแหล่งน้ำ และอำเภอ/กิ่งอำเภอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.2545

ลำดับ	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	บ่อบาดาล/บ่อดอก/บ่อเจาะ	บ่อน้ำตื้น	สระน้ำ (100 ตรว. ขึ้นไป)	อ่างเก็บน้ำ	หนอง บึง
1	เมืองแม่ฮ่องสอน	94	507	8	20	12
2	ขุนยวม	40	260	8	13	8
3	ปาย	66	548	42	12	10
4	แม่สะเรียง	362	722	65	19	14
5	แม่ลาน้อย	65	168	132	5	67
6	สบเมย	111	140	32	8	29
7	ปางมะผ้า	13	41	3	7	2
รวม		751	2,386	290	84	142

ที่มา: รายงานการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545

ตาราง 12 จำนวนและอัตราร้อยละของหมู่บ้าน และครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ จำแนกตามอำเภอ/
กิ่งอำเภอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2545

ลำดับ	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน		จำนวนครัวเรือน	
		ทั้งสิ้น	ที่มีประปาใช้	ทั้งสิ้น	ที่มีประปาใช้
1	เมืองแม่ฮ่องสอน	68	33	8,480	4,149
		100.00	48.53	100.00	48.93
2	ขุนยวม	40	20	3,403	1,655
		100.00	50.00	100.00	48.63
3	ปาย	58	44	5,543	3,821
		100.00	75.86	100.00	68.93
4	แม่สะเรียง	72	41	10,448	5,151
		100.00	56.94	100.00	49.3
5	แม่ลาน้อย	65	25	5,511	2,232
		100.00	38.46	100.000	40.5
6	สบเมย	53	29	6,365	2,673
		100.00	54.72	100.00	42
7	ปางมะผ้า	38	13	3,045	806
		100.00	34.21	100.00	26.47
รวม		394	205	42,795	20,487
		100.00	52.03	100.00	47.87

ที่มา: รายงานการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545

ตาราง 13 จำนวนหมู่บ้านที่มีแหล่งน้ำ จำแนกตามชนิดของแหล่งน้ำ และอำเภอ/กิ่งอำเภอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.2545

ลำดับ	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด	จำนวนหมู่บ้านที่มีแหล่งน้ำ				
			บ่อน้ำบาดาล/ บ่อน้ำตื้น/ บ่อน้ำเจาะ/	บ่อน้ำตื้น	สระน้ำ (100 ตรว. ขึ้นไป)	อ่างเก็บน้ำ	หนอง บึง
1	เมืองแม่ฮ่องสอน	68	28	28	7	18	9
2	ขุนยวม	40	14	17	6	5	2
3	ปาย	58	25	28	14	10	7
4	แม่สะเรียง	72	29	38	13	14	12
5	แม่ลาน้อย	65	14	27	6	5	9
6	สบเมย	53	8	13	10	8	4
7	ปางมะผ้า	38	5	10	2	4	2
รวม		394	123	161	58	64	45

ที่มา: รายงานการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน.สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านน้ำและการใช้น้ำ

ผู้ร่วมประชุมความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ไม่น่าจะมีผลกระทบอะไรมากนัก เนื่องจากจุดที่ตั้งเสาและสถานีของโครงการอยู่คนละทิศกับสายน้ำหลักคือน้ำปายที่ใช้ในการเกษตรเท่านั้น ปัจจุบันการใช้สารเคมีเริ่มมีมากขึ้นน้ำเริ่มมีสารเคมีปนเปื้อน เนื่องจากคนอำเภอฝางและ แม่ฮายเข้ามาใช้พื้นที่ปลูกส้มและใช้สารเคมีมาก ทำให้คุณภาพน้ำลำน้ำปายอาจจะลดลงบ้างแต่ไม่มากนัก เมื่อต้นการก่อสร้างชาวบ้านกลัวว่า ในฤดูฝนกรณีที่เกิดดินถล่มอาจเกิดดินไม้หรือเศษวัสดุไหลมาขวางทางน้ำทำให้กระทบต่อพื้นที่การเกษตรที่อยู่ใกล้เคียงลำน้ำปาย การก่อสร้างที่จะเกิดขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อการใช้น้ำดื่มอุปโภคบริโภคบ้าง เนื่องจากอาจมีสารพิษหรือสิ่งเจือปนที่มาจาก การก่อสร้างและอาจมาจากการทิ้งขยะน้ำเสียของคนงานตามบ้านพักคนงานที่ไหลลงพื้นดิน เศษหิน เศษดินและเศษวัสดุชะล้างมากับน้ำภายในหมู่บ้าน อาจส่งผลให้เกิดการสะสม ปนเปื้อนจากเศษต่างๆ ทำให้น้ำไม่สามารถใช้การได้หรืออาจจะไหลลงสู่พื้นที่ทำกินของชาวบ้านเนื่องจากการก่อสร้างอยู่บริเวณบนดอยสูงจะต้องมีที่พักคนงานและการทิ้งของเสียเป็นไปได้ง่าย เพราะไม่มีการควบคุมดูแลตลอดเวลา น้ำเสียเหล่านั้นอาจซึมลงดินและแทรกมาในน้ำที่ชาวบ้านใช้ แต่ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบกับชาวบ้านน้อยมาก เนื่องจากปัจจุบันชาวบ้านไม่ได้ใช้น้ำบ่อน้ำตื้นในการบริโภคและอุปโภคจึงไม่ค่อยมีความกังวลมากนัก แต่จะกังวลในกรณีที่น่าเสียดินซึมลงดินทำให้

คุณภาพดินเสียไม่สามารถปลูกพืชได้ และถ้ามีการปนเปื้อนของสารเคมีทางสาธาณะสุขจะต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบจึงทำให้ชาวบ้านลดความกังวลลง กรณีที่อาจเกิดปัญหาการแย่งการใช้น้ำระหว่างชาวบ้านกับโครงการเป็นไปได้น้อยเนื่องจากชาวบ้านใช้น้ำจากการประปาส่วนภูมิภาค อัตราการใช้น้ำจะแยกกันระหว่างชาวบ้านกับโครงการ ชาวบ้านเชื่อว่าไม่น่าจะเกิดผลกระทบอะไร ถ้าโครงการมีการสร้างอ่างเก็บน้ำเอง และในหมู่บ้านก็มีอ่างเก็บน้ำห้วยฝายคอกที่สามารถทดแทนการใช้น้ำในฤดูแล้ง ส่วนพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จะผันน้ำจากลำน้ำปาย มาใช้จึงไม่น่าจะเกิดผลกระทบมาก

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านน้ำและการใช้น้ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนาได้ร่วมกันวิเคราะห์ผลทางด้านน้ำและการใช้น้ำคือ การใช้น้ำของชาวบ้านโดยตรงอาจมีผลกระทบน้อยเนื่องจากชาวบ้านใช้น้ำจากการประปาส่วนภูมิภาคในการบริโภคและอุปโภค การจัดสรรน้ำในหมู่บ้านค่อนข้างไม่มีปัญหาจำนวนแหล่งน้ำในการเกษตรก็จะใช้จากลำน้ำปายเป็นหลัก ในบางส่วนก็อาจจะใช้จากอ่างเก็บน้ำใกล้เคียงเบื้องต้นความกังวลในส่วนนี้มีน้อยมาก ในการก่อสร้างโครงการอาจจำเป็นต้องใช้น้ำเป็นส่วนประกอบในการก่อสร้าง ซึ่งแหล่งน้ำที่ใกล้หมู่บ้าน คือ ลำน้ำปาย ทางบริษัทอาจจะมีการสร้างอ่างเก็บน้ำเฉพาะ เพื่อใช้ดำเนินการก่อสร้าง และเมื่อเสร็จสิ้นการก่อสร้าง อ่างเก็บน้ำดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านในการกักเก็บน้ำสำรอง หรือปล่อยทิ้งไว้ให้กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาตามธรรมชาติและอาจพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ในอนาคต

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ โดยด้านน้ำและการใช้น้ำ สรุป (ตารางที่ 14)

ตาราง 14 แสดงระดับผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำ

แหล่งน้ำและการใช้น้ำ	ระดับปัญหา ในปัจจุบัน			ระดับปัญหา ถ้ามีโครงการ			t-test
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	
แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค	1.17	0.78	น้อย	0.61	1.61	น้อยมาก	
ปริมาณการใช้น้ำ	1.40	0.90	น้อย	0.57	2.07	น้อยมาก	
คุณภาพของแหล่งน้ำ	1.20	0.90	น้อย	0.29	1.82	น้อยมาก	
รวม	1.26	0.84	น้อย	0.49	1.72	น้อยมาก	-13.007*

* P $\leq$ .05

จากตารางที่ 14 แสดงระดับผลกระทบด้านแหล่งน้ำและการใช้น้ำ ทั้งในระดับปัญหาปัจจุบัน และระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านปางหมูโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันปัญหาด้านแหล่งน้ำและการใช้น้ำอยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.26$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าระดับปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง ได้แก่ แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ปริมาณการใช้น้ำ และคุณภาพของแหล่งน้ำ ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า ระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยมาก ($\bar{X} = 0.49$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่องเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาในปัจจุบันกับระดับปัญหาในอนาคต พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำและการใช้น้ำจะลดลงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4.3.2.3 การคมนาคม

สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในการสัญจร เดินทางติดต่อสื่อสาร

ภายในหมู่บ้านปางหมูมีการสร้างถนนคอนกรีต ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการติดต่อสื่อสารภายในหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี ถนนก่อนเข้าหมู่บ้านเป็นถนนทางหลวงหมายเลข 1095 ลักษณะที่ลาดยาง ทางแยกเข้าภายในหมู่บ้านเป็นพื้นคอนกรีตบางส่วนมีลักษณะที่ชำรุดบ้างแต่สามารถเดินทางไปมาได้อย่างสะดวก ถนนภายในหมู่บ้านมีขนาดค่อนข้างแคบแต่พอให้รถสามารถวิ่งสวนกันได้ ส่วนใหญ่การคมนาคมในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้านใกล้ๆ จะใช้รถมอเตอร์ไซด์เป็นส่วนใหญ่ และรถยนต์จะใช้ในกรณีที่มีการเดินทางไกลๆ หรืออาจใช้บริการรถโดยสารสาธารณะ ซึ่งจะมีรถที่ผ่านเข้าออกหมู่บ้านไปยังหมู่บ้านต่างๆ โดยจะมี 2 เวลา คือ 7.00 น. และ 16.00 น. การเดินทางไปยังตัวเมืองหรือจังหวัดเชียงใหม่จะมีรถเมล์ผ่านทุกๆ 2-3 ชั่วโมง และจะหมดประมาณ 16.00 น. การคมนาคมเป็นไปด้วยความสะดวกสามารถเดินทางได้อย่างรวดเร็วและติดต่อง่ายเนื่องจากหมู่บ้านอยู่ติดถนนใหญ่และอยู่ก่อนเข้าตัวเมืองแม่ฮ่องสอน (กรณีที่มาจากอำเภอป่าาย) ส่วนการขนส่งสินค้าทางการเกษตรก็จะใช้รถยนต์เป็นหลักในการขนส่งสินค้าไปจำหน่ายทั้งในตัวเมืองเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน ในการเดินทางการไปทำไร่ทำนาก็จะใช้รถจักรยานยนต์ในการเดินทางเป็นหลักเพราะค่อนข้างสะดวกและง่ายต่อการจอด

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการคมนาคม

จากการสนทนากลุ่มกล่าวถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น คือในระหว่างการก่อสร้างไม่จำเป็นต้องใช้เส้นทางขนส่งถนนภายในหมู่บ้าน แต่จะใช้ถนนสายหลักมากกว่า ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการคมนาคมอาจจะมีบ้างคือต้องระวังรถมากขึ้น การสัญจรภายนอกหมู่บ้านอาจจะต้องระมัดระวังสูง การคมนาคมภายในหมู่บ้านเองอาจจะไม่กังวลเรื่องการทรุดและพังทลายเพราะรับน้ำหนักไม่ไหวเนื่องจากไม่มีจำนวนรถที่มีขนาดน้ำหนักมากผ่านเข้าออก เนื่องจากการเดินทางของโครงการก่อสร้างจะใช้ถนนสายหลักที่ผ่านเข้าในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนมากกว่า กรณีที่ต้องผ่านเส้นทางบางส่วนเช่นพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน ถนนเส้นตัดผ่านไปไร่ไร่นา อาจทำให้ถนนทรุดได้หรืออาจทำให้พื้นที่ถนนสกปรกชำรุดมากขึ้นยากต่อการเดินทางไปไร่ไร่นา ถ้ามีการใช้ถนนบ่อยๆอาจจะมีทรุดได้ ซึ่งในอนาคตชาวบ้านจะเดือดร้อน อีกทั้งอาจมีเสียงดังจากการขนส่งอุปกรณ์ของการก่อสร้างทำให้เป็นที่รบกวนเวลาที่ชาวบ้านอยู่บ้าน เนื่องจากกลุ่มแม่บ้านจะต้องใช้เวลาอยู่บ้านเป็นส่วนใหญ่จึงคาดการณ์ไว้ว่า น่าจะมีเสียงดัง ซึ่งอาจทำให้เสียสุขภาพจิต และสมาธิในการทำงาน และปัญหาฝุ่นควันอาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยของคนในหมู่บ้าน แต่ทางกลุ่มแม่บ้านก็ไม่มีปัญหาอะไรมาก ถ้ามีการดูแลและเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่โครงการและอำนวยความสะดวกมีการทำถนนให้ดีขึ้นก่อนการก่อสร้างกล่าวคือทำให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงทนต่อการคมนาคมที่หนักได้ และการขนส่งวัสดุก่อสร้างผ่านไปยังบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร หากมีการก่อสร้างจริงจำเป็นต้องขยายพื้นที่และเปิดพื้นที่ใหม่ ซึ่งอาจจะไปตกในพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน เพื่อความต้องการในการสร้างถนน ชาวบ้านจึงมีความกังวลเรื่องถนนทางผ่านไปไร่ไร่นาไม่สามารถรองรับน้ำหนักรถบรรทุกขนาดใหญ่ เพราะถนนเป็นสภาพดินแดงรองรับน้ำหนักของรถได้น้อย หากมีน้ำหนักเกินจะส่งผลให้ถนนเกิดการชำรุด และไม่สามารถใช้การได้

กลุ่มผู้สนทนาให้ความคิดเห็นเรื่องการขยายถนนพื้นที่ที่ผ่านสวนไร่ไร่นาของชาวบ้านการใช้พื้นที่ในการคมนาคมที่เพิ่มขึ้นซึ่งจะต้องรुक้าเข้าไปในพื้นที่ของชาวบ้าน ซึ่งบริษัทฯจะต้องจ่ายค่าชดเชยค่าเสียหายให้กับชาวบ้าน ความกังวลเรื่องความปลอดภัยของคนในชุมชนในระหว่างการก่อสร้างและความปลอดภัยเรื่องสุขภาพ เช่น การเกิดฝุ่นละอองที่มีผลกระทบกับเด็กในหมู่บ้าน รวมถึงความกังวลเรื่องเสียงรบกวนจากเฮลิคอปเตอร์ในการขนส่งวัสดุการก่อสร้างอาจเกิดเสียงรบกวนเด็กที่กำลังเรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียน

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการคมนาคม

ผู้สนทนาคิดเห็นโดยรวม คือการเปลี่ยนแปลงในด้านดีหากมีการก่อสร้างกระเช้าลอยฟ้า คือ ทำให้ย่นระยะเวลาในการเดินทาง และสามารถเดินทางได้สะดวกขึ้น การคมนาคมในพื้นที่สะดวกขึ้น สามารถเดินทางระหว่างจังหวัดได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา ในกรณีที่มีการเจ็บป่วยหรือการทำธุระที่ต้องใช้ระยะเวลาการเดินทางน้อย และทำให้การขนส่งสินค้าทางการเกษตรลดความเสี่ยงที่จะเสียหายได้มาก และการเดินทางแบบกระเช้าน่าจะมีผลดีเพราะมีความปลอดภัยสูงกว่าการเดินทางถนน

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านการคมนาคม สรุป (ตารางที่ 15)

ตาราง 15 แสดงระดับผลกระทบด้านการคมนาคม

สภาพการคมนาคม	ระดับปัญหา ในปัจจุบัน			ระดับปัญหา ถ้ามีโครงการฯ			t-test
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	
สภาพถนน	1.11	0.98	น้อย	0.55	2.03	น้อยมาก	
สภาพการจราจร	1.18	0.93	น้อย	0.79	2.05	น้อย	
ความสะดวกในการสัญจร ติดต่อ	0.97	0.91	น้อย	0.86	1.96	น้อย	
ความปลอดภัยในการคมนาคม	1.05	0.90	น้อย	0.79	1.49	น้อย	
รวม	1.08	0.90	น้อย	0.75	1.74	น้อยมาก	13.301*

* P < .05

จากตารางที่ 15 แสดงระดับผลกระทบด้านสภาพการคมนาคม ทั้งในระดับปัญหาปัจจุบันและระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านปางหมูโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันปัญหาด้านสภาพการคมนาคมอยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.08$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง ได้แก่ สภาพถนน สภาพการจราจร ความสะดวกในการสัญจร

ติดต่อ และความปลอดภัยในการคมนาคม ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า ผลกระทบ เป็นเชิงบวกในระดับน้อยมาก ($\bar{X} = 0.75$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับผลกระทบเป็นเชิง บวกในระดับน้อยมากในเรื่องสภาพถนน นอกนั้นเป็นเชิงบวกในระดับน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบ ระดับปัญหาในปัจจุบันกับระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่าระดับปัญหาเกี่ยวกับการคมนาคมจะลดลง เมื่อโครงการก่อสร้างเสร็จสิ้นลง

4.3.2.4 พลังงาน

อัตราการใช้ไฟฟ้าปัจจุบันหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน บ้านปางหมูไม่มีการใช้ พลังงานอย่างอื่นใช้แต่พลังงานไฟฟ้าอย่างเดียว โดยจะใช้ไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งการไฟฟ้าที่แม่ฮ่องสอนไม่ค่อยมีมาตรฐานเท่าที่ควร ถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ของจังหวัด แม่ฮ่องสอน ในการที่กระแสไฟฟ้ามีไม่เพียงพอ ทำให้มีการดับบ่อยครั้ง โดยเฉพาะในช่วงเดือน มีนาคมถึงบ้านเดือนเมษายน เนื่องจากการไฟฟ้าแม่ฮ่องสอนที่ผลิตกระแสไฟฟ้าจากเขื่อนแม่สะงามี ไม่พอจ่ายให้กับประชาชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่นับวันก็มีความต้องการใช้ไฟฟ้ามามากขึ้น และใน บางครั้งทางจังหวัดแม่ฮ่องสอนแก้ปัญหาโดยการดึงไฟฟ้ามาจากอำเภอแม่แตง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่เข้ามาใช้ในจังหวัด

ตาราง 16 ความต้องการพลังงานไฟฟ้าในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน แยกตามอำเภอปี 2546-2549

ปี งบประมาณ	ความต้องการไฟฟ้า (เมกกะวัตต์)							
	เมือง	แม่สะ เรียง	ขุนยวม	แม่ลา น้อย	สบเมย	ปาย	ปางมะ ผ้า	รวม
2546	5.0	2.5	2.5	1.5	1.0	3.0	1.5	17.0
2547	5.5	3.0	2.5	1.5	1.0	3.5	1.5	18.5
2548	5.63	3.1	2.7	1.5	1.1	3.79	1.5	19.32
2549	6.01	3.3	2.89	1.6	1.2	4.07	1.6	20.67

ที่มา: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2546 (อ้างอิงโครงการก่อสร้างสายส่งระบบ 115 kVA ช่วงสถานีไฟฟ้าแรงสูง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่-อำเภอปาย-อำเภอปางมะผ้า-อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

ตาราง 17 ผลการพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้า ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนปี พ.ศ. 2546 – 2559

ปีงบประมาณ	กำลังไฟฟ้า		ปีงบประมาณ	กำลังไฟฟ้า	
	เมกกะวัตต์	เพิ่ม (%)		เมกกะวัตต์	เพิ่ม (%)
2546	17.0	6.25	2560	35.35	5.00
2547	18.5	8.82	2561	37.12	5.00
2548	19.32	4.43	2562	38.97	5.00
2549	20.67	6.98	2563	40.92	5.00
2550	27.70	5.00	2564	42.97	5.00
2551	22.78	5.00	2565	45.12	5.00
2552	23.92	5.00	2566	47.37	5.00
2553	25.12	5.00	2567	49.74	5.00
2554	26.38	5.00	2568	52.23	5.00
2555	27.67	5.00	2569	54.84	5.00
2556	29.08	5.00	2570	57.58	5.00
2557	30.53	5.00	2571	60.46	5.00
2558	32.06	5.00	2572	63.48	5.00
2559	33.67	5.00	2573	66.66	5.00

ที่มา: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2546 (อ้างอิงโครงการก่อสร้างสายส่งระบบ 115 kVA ช่วงสถานีไฟฟ้าแรงสูงอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่-อำเภอป่าซางอำเภอปางมะผ้า-อำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน)

ตาราง 18 สถิติผู้ใช้ไฟฟ้าของการไฟฟ้าจังหวัดแม่ฮ่องสอนและการไฟฟ้าในสังกัด

ประเภทการใช้ไฟฟ้า	จำนวน (ราย)	จำนวนหน่วย (กิโลวัตต์-ชั่วโมง)	จำนวนเงิน (บาท)
ที่อยู่อาศัยไม่เกิน 150 หน่วย	26,128	17,228,567	36,677,737.68
ที่อยู่อาศัยเกิน 150 หน่วย	4,630	11,632,053	31,179,979.06
กิจการขนาดเล็ก	1,631	8,449,979	24,568,135.78
กิจการขนาดกลาง	37	4,172,967	11,899,668.42
กิจการขนาดใหญ่	0	0	0.00
กิจการเฉพาะอย่าง	11	3,857,786	9,673,414.23
ส่วนราชการและองค์กรไม่แสวงหากำไร	675	10,963,302	27,661,863.00
สูบน้ำเพื่อการเกษตร	11	34,985	86,245.50
ไฟฟ้าชั่วคราว	254	506,611	2,336,301.41
รวม	33,377	56,846,250	144,083,345.08

ที่มา: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2546 (อ้างอิงโครงการก่อสร้างสายส่งระบบ 115 kVA ช่วงสถานีไฟฟ้าแรงสูงอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่-อำเภอป่าซางอำเภอปางมะผ้า-อำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน)

ตาราง 19 รายละเอียดแหล่งผลิตไฟฟ้าในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

โรงไฟฟ้า	จำนวน เครื่อง	กำลังผลิต (กิโลวัตต์)		
		หน่วยละ	รวมทั้งหมด	จ่ายได้ จริง
โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนผาบ่อง (กพพ.)	1	850	850	160
โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนแม่สะงา (กพพ.)	2	2,520	5,040	2,450
โรงจักรดีเซล อ.เมืองแม่ฮ่องสอน (กฟภ.)	2	360	720	360
โรงจักรดีเซลที่สถานีไฟฟ้าแม่ฮ่องสอน (กฟผ.)	6	1,000	6,000	3,000
รวม			12,610	5,970

ที่มา: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2546 (อ้างอิงโครงการก่อสร้างสายส่งระบบ 115 kVA ช่วงสถานีไฟฟ้าแรงสูง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่-อำเภอปาย-อำเภอปางมะผ้า-อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านนี้หากมีโครงการก่อสร้าง

กลุ่มผู้สนทนาแสดงความคิดเห็นว่า การใช้ไฟฟ้าและพลังงานในปริมาณมากจากโครงการฯ ทำให้สิ่งแวดล้อมทรุดโทรมชาติ และการใช้พลังงานไฟฟ้าของโครงการอาจจะส่งผลกระทบต่อเกิดมลภาวะ จากการสนทนากลุ่มชาวบ้านมีความคิดเห็นว่าการสร้างกระเช้าลอยฟ้า ทำให้สูญเสียพลังงานไฟฟ้ามากชาวบ้านอาจจะต้องเสียค่าไฟฟ้าที่มากขึ้น และถ้ามีจำนวนคนขึ้นน้อย อาจจะเป็นการสูญเสียพลังงานไฟฟ้าโดยเปล่าประโยชน์ ผู้ร่วมประชุมกล่าวไปทิศทางเดียวกันถึงกรณีที่ไฟฟ้ามีไม่พอและได้แนะนำว่าทางโครงการอาจจะต้องหากระแสไฟฟ้ามาทดแทนกรณีที่กระทบต่อการใช้ไฟฟ้าในพื้นที่ หรือมีการจัดเตรียมไฟฟ้าสำหรับทางโครงการเอง การก่อสร้างจำเป็นต้องใช้ไฟฟ้าในปริมาณมาก จึงอาจส่งผลให้ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนดับบ่อยซึ่งจะต้องดึงไฟฟ้าจากเชียงใหม่มาใช้ในเบื้องต้นการก่อสร้างอาจจะมีผลกระทบบ้างแต่ก็น่าจะน้อย เนื่องจากทางโครงการเข้าถึงการจัดการเรื่องกระแสไฟฟ้าให้กับชาวบ้านเป็นอย่างดี ผลกระทบของการใช้ไฟฟ้าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาต่อเนื้อที่แก่ใจยากชาวบ้านรู้สึกเฉยๆ กับปัญหานี้

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการใช้พลังงาน

โครงการจะใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งหากมีโครงการกระเช้าลอยฟ้า จริงชาวบ้าน คาดว่าปริมาณการใช้ไฟฟ้าคงต้องเพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้านมากขึ้นเนื่องจากการเข้ามาของ โครงการใหญ่การเลี้ยงเห็นผลกระทบที่จะเกิดจะมองในมุมกว้างซึ่งอาจจะมีกรเร่งรีบแก้ไขอย่างรวดเร็ว การสำรองจากแหล่งอื่นหรือการหาแหล่งพลังงานทดแทนก็จะมีบทบาทและมีคนมองเห็นปัญหาตรงนี้ มากขึ้น เนื่องจากการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่มีผลต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ อีกทั้ง เป็นจุดที่น่าสนใจของหลายๆ ฝ่ายการให้ความสนใจเรื่องการกระแสไฟฟ้าทดแทนในจังหวัด แม่ฮ่องสอนอาจจะแก้ไขได้ถ้ามีโครงการนี้ ซึ่งอาจเป็นผลพลอยได้ช่วยให้ชาวบ้านมีไฟฟ้าใช้ตามความ ต้องการและมีสถิติไฟดับที่ลดลง

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าการใช้ ประโยชน์ของมนุษย์ โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาใน ปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านพลังงานไฟฟ้า สรุป (ตารางที่ 20)

ตาราง 20 แสดงระดับผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้า

พลังงานไฟฟ้า	ระดับปัญหา ในปัจจุบัน		ระดับปัญหา ถ้ามีโครงการฯ		t-test		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$		SD	ระดับ ปัญหา
ความสม่ำเสมอของ กระแสไฟฟ้า	1.11	0.81	น้อย	0.50	2.10	น้อยมาก	
ปริมาณของกระแสไฟฟ้า	1.05	0.85	น้อย	0.23	1.90	น้อยมาก	
ค่าไฟฟ้า	1.15	0.87	น้อย	0.05	2.08	น้อยมาก	
รวม	1.10	0.83	น้อย	0.07	1.69	น้อยมาก	-9.497*

* $P < .05$

จากตารางที่ 20 แสดงระดับผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้า ทั้งในระดับปัญหาปัจจุบัน และระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านปางหมูโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันด้านพลังงาน ไฟฟ้าอยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.10$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง ได้แก่ ความสม่ำเสมอของกระแสไฟฟ้า ปริมาณของกระแสไฟฟ้า

และค่าไฟฟ้า ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า ผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อยมาก ($\bar{X} = 0.07$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อยมาก ทุกเรื่องเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาในปัจจุบันกับระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่าระดับปัญหา เกี่ยวกับการพลังงานไฟฟ้าที่มีอยู่ในหมู่บ้านนี้จะลดลงเมื่อการก่อสร้างโครงการตามโครงการเสร็จสิ้น ลง

4.3.3 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.3.3.1 เศรษฐกิจและสังคม

สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในด้านสภาพเศรษฐกิจสังคมในระดับชุมชน คริวเรือน การรวมกลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน กลุ่มที่อาจอ่อนไหวจากโครงการ การรับรู้ ความคาดหวังเกี่ยวกับ ประโยชน์และความวิตกกังวล

ปัจจุบันหมู่บ้านปางหมูมีกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน และกลุ่มประชาคมหมู่บ้าน การดำรงชีพของประชากรในหมู่บ้านนั้น มีความหลากหลายอาชีพ แต่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้างและบริการรับราชการและ ว่างงานฐานะ และความเป็นอยู่ของประชากรในชุมชนท้องถิ่นมีสถานภาพพอกินพอใช้ อาชีพเกษตรกรรมปลูก ข้าว ถั่วลิสง ถั่วเหลือง งาม พริก การปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง โดยการปลูกพืชของแต่ละครอบครัวขึ้นอยู่กับที่ดินของสมัยปู่ย่าตาทวด การปลูกพืชจะมีการปลูกพืชหมุนเวียน และจะเน้นปลูกถั่วสลับกับพืชทางการเกษตร นอกเหนือจากรายได้หลักที่มาจากการรับจ้างยังมี รายได้ที่มาจากการขายสินค้าทางการเกษตรจะมีรายได้จากการขายสินค้าหัตถกรรมและ อุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ งานตัดเย็บเสื้อผ้า เครื่องจักสาน และมีสินค้าแปรรูปทางการเกษตร ได้แก่ น้ำมันงา ถั่วเหลือง เป็นต้น ส่วนหนี้สินในหมู่บ้าน เป็นหนี้สินจากการกู้ยืมจากกองทุนเงิน ถิ่น ธนาคารการเกษตรและสหกรณ์ และหนี้นอกระบบ การถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นการใช้ พื้นที่เพื่อการเกษตรและที่อยู่อาศัย พื้นที่ส่วนใหญ่มีเอกสารสิทธิ์มีบางส่วนที่เป็นที่ไร่นาสวนผลไม้ จะเป็นพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ปัญหาที่มักเกิดจะเกิดจากการขายที่ดินของชาวบ้านให้คนอื่นเป็นไป ได้ยากเนื่องจากเอกสารไม่พร้อมและขาดความเชื่อถือในการทำสัญญาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ความสัมพันธ์ในชุมชนไม่มีปัญหาทุกคนอยู่กันอย่าง กลมเกลียว และมีความสามัคคีโดยเฉพาะการ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ จะเห็นได้ชัดเจนจากการร่วมกันทำบุญและงานประเพณีท้องถิ่นต่างๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน เนื่องจากบ้านปางหมูเป็นชุมชนขนาดใหญ่การปกครองเป็นไปค่อนข้างลำบาก

สังคมส่วนใหญ่จะเน้นความเข้าใจกัน และความเกรงใจกันระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านผูกพันกับขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ความสัมพันธ์บุคคลซึ่งกันและกันภายในชุมชนและระหว่างคนในชุมชนอื่นมีความเป็นกันเอง เนื่องจากสังคมบ้านปางหมูเป็นสังคมที่มีความเกื้อหนุนและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ผู้คนโดยทั่วไปมีความปรองดองรักใคร่กลมเกลียวกัน บ้านปางหมูมีสถานภาพทางสังคมที่ไม่แตกต่างกันมากนัก คนในชุมชนส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติตามเกณฑ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี เคารพและยอมรับผู้ที่มีอาวุโสกว่า ปฏิบัติตามแบบสังคมดั้งเดิมของท้องถิ่นอย่างเหนียวแน่น ชุมชนบ้านปางหมูได้สร้างรูปแบบของสังคมเป็นของตนเอง โดยอาศัยขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นแนวทาง ยกตัวอย่างเช่น การถือศีลนอนวัดของพ่อแม่เฒ่าในวันพระ การร่วมแรงร่วมใจกันของชาวบ้านที่จะไปช่วยกันทำอาหารให้พ่อแม่เฒ่าที่ถือศีลในวัดรับประทาน โดยที่ทุกคนมีจิตศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ชาวบ้านทุกคนมีความร่วมมือร่วมใจกันอย่างมากโดยเฉพาะในช่วงที่มีเทศกาลหรือประเพณีที่เป็นไทยใหญ่ทุกคนจะพร้อมใจกันใส่ชุดได้อย่างพร้อมเพรียงกัน ปัจจุบันสังคมภายนอกเริ่มเข้ามามีบทบาท ทำให้เกิดอาชีพที่หลากหลาย วิถีชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเป็นสภาพสังคมเมืองมากขึ้น นั่นก็เป็นที่ไปเพื่อความเท่าทันและเหมาะสมต่อสถานการณ์ของโลกปัจจุบันมากกว่า แต่สังคมบ้านปางหมูก็ยังคงยึดถือและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้านปางหมูได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและเศรษฐกิจในท้องถิ่นว่า โครงการดังกล่าวอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปสู่สังคมเมืองมากขึ้น เช่นจากการเพาะปลูก ทำสวน หากมีโครงการชาวบ้านอาจจะประกอบอาชีพอื่นแทน โดยเฉพาะผู้หญิงที่อาจจะเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตแบบเดิมให้เป็นสังคมเมืองมากขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม บทบาทของผู้หญิงในหมู่บ้านอาจจะมีมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากแรงงานในภาคเกษตรไปสู่ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ความเจริญอาจทำให้วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านบางอย่างสูญหายไป รวมถึงความเชื่อหรือความเคารพในสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือศาสนสถาน สภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันที่อยู่อย่างสงบ แวดล้อมด้วยธรรมชาติ กลัวว่าเสียงจะดังจากการก่อสร้างที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งมีความกังวลเรื่องสารพิษ สารเคมี สารปนเปื้อนในอากาศที่มาจาก การก่อสร้าง และตัวกระเช้าเอง และ กังวลว่าถ้ามีนักท่องเที่ยวหรือคนแปลกหน้าเข้ามาในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอาจจะมีปัญหา โฆษ โอบัติเหตุที่เกิดจากการสัญจรผ่านหมู่บ้าน ซึ่งเดิมหมู่บ้านอยู่กันอย่างเครือญาติโดยทั้งหมดมีความร่วมมือกัน ทุกกลุ่มกลัวว่ามีคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่อาศัย การมีคนต่างถิ่นเข้ามามากขึ้นทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชน มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้น การควบคุม

หรือปกครองยากลำบาก อาจทำให้เกิดอาชญากรรม ปัญหาสังคม ยาเสพติด อาจจะกลายเป็นเมืองที่มีแต่ชาวต่างชาติ เหมือนอำเภอปาย ชาวชนอาจแต่งกายเลียนแบบชาวต่างชาติ ประเพณีการแต่งงานโตเริ่มหายไป และชาวบ้านเกรงว่าจะเกิดการจัดสรรผลประโยชน์ไม่ลงตัว ทำให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน เนื่องจากต้องการหาผลประโยชน์และเห็นแก่ตัวมากขึ้น คนที่ได้รับประโยชน์ไม่ใช่คนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่จะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ด้านธุรกิจ ด้านการใช้แรงงานชาวบ้านมีความกังวลว่า เจ้าของโครงการอาจจะไม่จ้างแรงงานในพื้นที่และมีคนนอกพื้นที่มาอยู่ส่วนวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านทุกกลุ่มกล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า การเข้ามาของโครงการไม่ส่งผลมากนักต่อการดำรงชีพของชาวบ้าน เนื่องจากชาวบ้านพร้อมและมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงไม่ได้หมายถึงเปลี่ยนไปทุกอย่าง การปรับหรือเปลี่ยนชาวบ้านยอมรับว่าทุกคนทุกพื้นที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนรับสิ่งใหม่ๆบ้างเพื่อการดำรงชีพที่ดีขึ้นแต่ทางกลุ่มก็ยังยึดที่จะเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเหมือนเดิม แต่การเปลี่ยนแปลงก็จะต้องดูว่าเปลี่ยนแบบไหนมากน้อยแค่ไหนถ้ากระทบถึงจารีต ประเพณีดั้งเดิมของชาวบ้านก็เป็นไปได้ และการที่หมู่บ้านมีงานที่มากขึ้นก็อาจจะทำให้เยาวชนที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้านกลับมาทำงานในหมู่บ้านมากขึ้น ด้านความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกรณีที่มีโครงการหรือไม่มีนั้นกลุ่มผู้สนทนาให้ความคิดเห็นว่าบ้านปางหมูเป็นหมู่บ้านที่มีความกลมเกลียวกันดังนั้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆไม่มีผลว่าจะมีโครงการหรือไม่ ชาวบ้านเคยทำอะไรก็จะปฏิบัติตามนั้น โดยปัจจัยภายนอกไม่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากในด้านเศรษฐกิจและสังคม

ผลดีถ้ามีการก่อสร้างโครงการฯ กลุ่มผู้สนทนาให้ความคิดเห็นว่าในระหว่างการก่อสร้างทางกลุ่มแม่บ้านอาจมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการขายของให้คนงานมากขึ้น และกลุ่มวัยรุ่นและวัยแรงงานก็จะได้มีอาชีพรับจ้างจากการก่อสร้างโดยอาจไปเป็นกรรมกรรับจ้างซึ่งเป็นทางเลือกที่เป็นหนทางที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น จำนวนของหนี้สินอาจจะลดลง เศรษฐกิจในหมู่บ้านโตขึ้นและกิจกรรมที่หมู่บ้านทำเช่นศูนย์การเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมต่างๆ งานจักสานท้องถิ่นสามารถนำไปเผยแพร่หรืออาจทำเป็นสินค้าประจำหมู่บ้าน สินค้าของฝากที่จะสามารถนำเงินจากการจำหน่ายเข้ากลุ่มและปันส่วนกันระหว่างสมาชิกได้เร็วขึ้นทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ชาวบ้านที่สูงอายุก็จะมึนงานทำไม่ต้องอยู่บ้านเฉยๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านที่ดี โดยเฉพาะจะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นจากการมาของนักท่องเที่ยว ทุกหมู่บ้านในตำบลปางหมูจะได้รับประโยชน์อีกทั้งชาวบ้านยังสามารถเก็บค่าเช่าพื้นที่ตั้งเสาที่อยู่ในพื้นที่ของตนเองได้และเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้มี

รายได้ที่เพิ่มขึ้น ส่วนพื้นที่การก่อสร้างสถานีสามารถมีรายได้จากภาษีที่จะเกิดในแต่ละปีเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างดี เต็มๆ ในหมู่บ้านเกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ไม่ต้องรอแต่การเพาะปลูกอย่างเดียว การเข้ามาของความเจริญในหลายๆ ด้านมีผลต่อการดำรงชีวิตและสังคมของชาวบ้านแน่นอน ผลดีที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อมีโครงการ ชาวบ้านอาจจะมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรโดยที่ไม่ต้องรอเฉพาะช่วงเทศกาลที่สำคัญหรือฤดูการท่องเที่ยวเท่านั้นเนื่องจากการจำหน่ายสินค้าของชาวบ้านหลังจากการส่งเสริมผลผลิตภายในชุมชน หรือ OTOP นั้นไม่เป็นผลชาวบ้านก็ไม่มีรายได้เพิ่มเติมจากการทำการเกษตร การเข้ามาของโครงการอาจจะทำให้ชาวบ้านมีอาชีพที่มั่นคงและรายได้เพิ่มขึ้นสามารถชำระหนี้สินหรือภาระต่างๆ ได้คล่องตัวโดยที่ไม่ต้องไปทำงานที่อื่น

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านเศรษฐกิจและสังคม สรุป (ตารางที่ 21)

ตาราง 21 แสดงระดับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม

เศรษฐกิจและสังคม	ระดับปัญหา ในปัจจุบัน			ระดับปัญหา ถ้ามีโครงการ			t-test
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	
อาชีพ	1.21	0.95	น้อย	0.07	2.06	น้อยมาก	
รายได้	1.17	0.93	น้อย	0.14	2.05	น้อยมาก	
เงินฝากภาระหนี้สิน	1.17	0.90	น้อย	0.13	1.69	น้อยมาก	
ลักษณะการถือครองที่ดิน	1.14	0.86	น้อย	0.25	1.91	น้อยมาก	
ความสัมพันธ์ของคนใน ชุมชน	1.09	9.51	น้อย	0.16	1.98	น้อยมาก	
การมีส่วนร่วมของชุมชน	1.20	0.91	น้อย	0.28	1.90	น้อยมาก	
การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน กับกิจกรรมในชุมชน	1.00	0.90	น้อย	0.01	2.68	น้อยมาก	
รวม	1.14	0.89	น้อย	0.09	1.26	น้อยมาก	-10.195*

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 21 แสดงระดับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับปัญหาปัจจุบัน และระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านปางหมูโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.14$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง ได้แก่ อาชีพ รายได้ เงินฝากภาระหนี้สิน ลักษณะการถือครองที่ดิน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมของชาวบ้านกับกิจกรรมในชุมชน ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า ผลกระทบเป็นเชิงลบในระดับน้อยมาก ($\bar{X} = 0.09$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อยมากทุกเรื่องเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาในปัจจุบันกับระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าหากการก่อสร้างแล้วเสร็จปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมจะลดลงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4.3.3.2 สาธารณสุข

สภาพปัจจุบันและแนวโน้มบริการสาธารณสุข การจัดสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สถิติการเจ็บป่วย โรคประจำถิ่น ภาวะโภชนาการ โรคที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ปัจจุบันสถานบริการสาธารณสุขในหมู่บ้านปางหมูมีสถานอนามัย 1 แห่ง ความสามารถในการให้บริการของเจ้าหน้าที่มีไม่พอเพียงกับจำนวนคน เนื่องจากมีคนอพยพเข้ามาทำการรักษาเป็นจำนวนมาก คนในหมู่บ้านเองแทบจะไม่ได้เข้าใช้บริการเลย ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัยปางหมู จำนวน 4 คน การจัดการสุขาภิบาลห้องน้ำและการจัดการของเสียอยู่ภายใต้การดูแลของอบต.ปางหมู ปริมาณขยะมีประมาณ 2 ตันต่อวัน ดำเนินการจัดเก็บในวันจันทร์-ศุกร์หมุนเวียนไปทุกหมู่บ้าน โดยให้ผู้ให้บริการซื้อถุงขยะสีดำที่มีตราสัญลักษณ์อบต. ราคาห่อละ 80 บาท นำไปทิ้งที่บ่อทิ้งอยู่ห่างจากอบต.ประมาณ 5 กิโลเมตร ขนาดบ่อ 10x30 เมตร ใช้วิธีกองทิ้งไว้ให้ขยะแห้งแล้วเผาอาทิตย์ละ 1 ครั้ง สถิติการเจ็บป่วยหรือโรคประจำถิ่นไม่มี ภาวะโภชนาการในหมู่มิมีปัญหา เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่ค่อนข้างพัฒนาและมีความเป็นสังคมเมืองสูงโรคประจำถิ่นหรืออัตราการเจ็บป่วยไม่มีให้เห็นส่วนใหญ่มักจะเป็นไข้หวัด กรณีถ้าป่วยมากๆ จะไปรักษาที่โรงพยาบาลแม่ฮ่องสอน

ตาราง 22 จำนวนสถานบริการสาธารณสุขแต่ละประเภท ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

อำเภอ	โรงพยาบาล		ศูนย์ สุขภาพ ชุมชน	สถานี อนามัย แม่ข่าย	สถานี อนามัย ทั่วไป	หน่วย ควบคุม โรคติดต่อที่ นำโดยแมลง	มาลา เรีย คลินิก
	จำนวน (แห่ง)	จำนวน เตียง					
เมือง	1	150	5	4	12	2	4
แม่สะเรียง	1	90	6	5	10	2	2
ขุนยวม	1	30	4	3	7	1	2
ปาย	1	60	3	2	9	1	1
แม่ลาน้อย	1	30	4	3	7	1	2
สบเมย	1	30	3	2	2	2	3
ปางมะผ้า	1	30	2	1	4	1	1
รวม	7	420	27	20	51	10	15

ที่มา: รายงานประจำปี 2549 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน, กุมภาพันธ์ 2550

ตาราง 23 จำนวนและสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ 2549

ประเภท	จำนวนบุคลากร ในจังหวัด (คน)	สัดส่วนระดับ จังหวัด	สัดส่วน ระดับเขต 1	สัดส่วน ระดับประเทศ	เป้าหมาย แผนฯ 9
แพทย์	51	1 : 4,985	1 : 6,096	1 : 7,051	1 : 3,300
ทันตแพทย์	15	1 : 16,949	1 : 22,124	1 : 25,208	1 : 9,800
เภสัชกร	23	1 : 11,054	1 : 10,367	1 : 12,554	1 : 5,200
พยาบาล วิชาชีพ	390	1 : 652	1 : 756	1 : 832	1 : 900

ที่มา: รายงานประจำปี 2549 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน, กุมภาพันธ์ 2550

ตาราง 24 จำนวนและอัตราการป่วยจำแนกตามกลุ่มโรคที่ป่วยสูงสุด 5 อันดับของจังหวัด
แม่ฮ่องสอน ปี 2545 – 2549

กลุ่มโรค	จำนวน (ราย)	อัตราป่วยต่อ แสนประชากร
ปี 2545		
1. โรคระบบหายใจ	175,505	73,935.61
2. โรคระบบย่อยอาหารรวมโรคในช่องปาก	69,158	40,279.31
3. โรคระบบกล้ามเนื้อรวมทั้งโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม	67,125	28,117.77
6. โรคติดเชื้อและปรสิต	54,252	22,725.44
5. โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	50,035	20,958.99
ปี 2546		
1. โรคระบบหายใจ	152,639	63,884.13
2. โรคระบบย่อยอาหารรวมโรคในช่องปาก	88,322	36,965.48
3. โรคระบบกล้ามเนื้อรวมทั้งโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม	63,004	26,369.12
4. โรคติดเชื้อและปรสิต	48,507	20,301.68
5. โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	46,844	19,605.66
ปี 2547		
1. โรคระบบหายใจ	144,059	59,038.88
2. โรคระบบย่อยอาหารรวมโรคในช่องปาก	73,805	30,247.08
3. โรคระบบกล้ามเนื้อรวมทั้งโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม	55,130	22,593.61
4. โรคติดเชื้อและปรสิต	39,394	16,144.62
5. โรคระบบไหลเวียนโลหิต	35,587	14,584.42
ปี 2548		
1. โรคระบบหายใจ	143,277	56,809.74
2. โรคระบบย่อยอาหารรวมโรคในช่องปาก	84,524	33,514.01
3. โรคระบบกล้ามเนื้อรวมทั้งโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม	60,294	23,906.74
4. โรคติดเชื้อและปรสิต	35,661	14,139.69
5. โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	34,958	13,860.95

ตาราง 24 (ต่อ)

กลุ่มโรค	จำนวน (ราย)	อัตราป่วยต่อ แสนประชากร
ปี 2549		
1. โรคระบบหายใจ	146,005	57,891.40
2. โรคระบบย่อยอาหารรวมโรคในช่องปาก	92,765	36,781.59
3. โรคระบบกล้ามเนื้อรวมทั้งโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม	68,176	27,031.59
4. อาการ อาการแสดงและสิ่งผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิกฯ	47,506	18,836.26
5. โรคระบบไหลเวียนโลหิต	46,156	18,300.99

ที่มา: รายงานประจำปี 2545-2549 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน, กุมภาพันธ์ 2550

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านสาธารณสุข

จากการสนทนาชาวบ้านมีความกังวลในด้านการสาธารณสุขของชาวบ้านคือ ถ้ามีโครงการเกิดขึ้นจริงก็จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมาก ย่อมก่อให้เกิดการแพร่กระจายของโรคต่างๆ ที่มากับนักท่องเที่ยวได้เร็วขึ้น การรองรับด้านการสาธารณสุขจะไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้านและแรงงานต่างถิ่น ดังนั้นทางโครงการควรที่จะมีการจัดการแผนการรองรับมาตรการการควบคุมโรคให้ดี เพราะมันจะทำให้เกิดการแพร่กระจายของโรคน่ากลัวและมากขึ้นถ้ามีคนหลังไหลเข้ามามาก ควรจะจัดให้มีสถานพยาบาลมากขึ้นตามจำนวนคนที่มากขึ้นด้วย

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านสาธารณสุข

หากได้มีการสร้างโครงการจริง กลุ่มตัวอย่างหวังว่าระบบการสาธารณสุข ในหมู่บ้านอาจจะดีขึ้น เนื่องจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวหรือมีการก่อสร้างขึ้นในพื้นที่ของโครงการใหญ่ๆ จะทำให้ทางจังหวัดเล็งเห็นความสำคัญหรืออาจทำให้ระบบการจัดการสาธารณสุขที่มีในหมู่บ้านดีขึ้น ส่วนระบบสุขภาพก็อาจจะดีขึ้นตาม เช่น ห้องน้ำในหมู่บ้านและในแต่ละบ้านจะสะดวกขึ้น จำนวนห้องน้ำสาธารณะอาจจะมีเพิ่มขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ จะมีเพิ่มขึ้น ในเรื่องของระบบสุขภาพนั้นทางหมู่บ้านก็อยากให้ทางโครงการเล็งเห็นจุดนี้จริงๆจริงจัง รวมถึงควรสร้างให้มีความปลอดภัยและมีเพียงพอ การจัดการด้านบุคลากรทางการแพทย์ดีขึ้นเนื่องจากต้องมีการ

ขยายงานและจำนวนแพทย์ที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่อาจจะมีเพิ่มมากขึ้น ด้านการจัดการของเสียและอาหารก็จะมีพัฒนาการมากขึ้นเด็กก็จะสามารถรับประทานอาหารที่ถูกสุขอนามัยเป็นผลทำให้สุขภาพอนามัยของชาวบ้านดีขึ้นตามลำดับ

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านสาธารณสุข สรุป (ตารางที่ 25)

ตาราง 25 แสดงระดับผลกระทบด้านสาธารณสุข

สาธารณสุขและความปลอดภัย	ระดับปัญหา ในปัจจุบัน			ระดับปัญหา ถ้ามีโครงการฯ			t-test
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	
	สถานบริการสาธารณสุข/ โรงพยาบาล	1.00	0.86	น้อย	0.28	2.23	
ความสามารถในการให้บริการ ของเจ้าหน้าที่	1.00	0.85	น้อย	0.39	3.18	น้อยมาก	
สุขอนามัยของประชาชน	1.13	0.92	น้อย	0.69	3.57	น้อยมาก	
การจัดการขยะและของเสีย	1.13	0.90	น้อย	0.32	1.97	น้อยมาก	
อาหารการกิน	1.05	0.87	น้อย	0.70	1.55	น้อยมาก	
รวม	1.06	0.84	น้อย	0.48	2.15	น้อยมาก	-9.902*

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 25 แสดงระดับผลกระทบด้านสาธารณสุขและความปลอดภัย ทั้งในระดับปัญหาปัจจุบัน และระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านปางหมูโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันด้านสาธารณสุขและความปลอดภัย อยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.06$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ระดับปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง ได้แก่ สถานบริการสาธารณสุข/โรงพยาบาล ความสามารถในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ สุขอนามัยของประชาชน การจัดการขยะและของเสีย และอาหารการกิน ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า ผลกระทบเป็นเชิงบวก ในระดับน้อยมาก ($\bar{X} = 0.48$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อยมาก

ทุกเรื่องเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาในปัจจุบันกับระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าระดับปัญหาสาธารณสุขที่มีอยู่ในปัจจุบันจะลดลงภายหลังการก่อสร้างตามโครงการเสร็จสิ้นลง

4.3.3.3 คุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในหมู่บ้านปางหมูจะมีประเพณีต่างๆ เดือน โดยในพื้นที่หมู่บ้านจะมีวัฒนธรรมเป็นของตนเองในช่วงวันพระจะมีการฟังเทศน์เป็นภาษาไทยใหญ่ ไม่มีการออกไปบิณฑบาตของพระสงฆ์ในหมู่บ้าน เนื่องด้วยการสอบถามจากเจ้าอาวาสกล่าวว่าเป็นการปฏิบัติกันมานานหลายชั่วอายุคน เนื่องจากพระจะอยู่ที่วัดแล้วชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาถวายเองเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งโดยที่ทุกคนจะได้ทำบุญเหมือนกัน โดยให้เหตุผลว่า การออกไปบิณฑบาตในตอนเช้าอาจจะมีคนที่ยากทำบุญแต่ไม่สามารถทำบุญได้เนื่องจากติดภารกิจ การที่จะมาที่วัดก็ต้องมีเวลาระบุไว้ซึ่งอาจจะขวางการเข้าทำบุญของชาวบ้านพระจึงต้องอยู่ที่วัดแล้วให้ชาวบ้านนำอาหารหรือของมาทำบุญได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องมีการคาดเคลื่อนกันระหว่างพระและชาวบ้าน การทำขนมแบบไทยใหญ่ในช่วงเทศกาลเป็นสิ่งหนึ่งในหมู่บ้านปางหมูทำเนื่องจากจะมีการนำมาวางจำหน่ายหน้าบ้านเพื่อขายให้กับคนที่ผ่านไปมา การทำขนมไทยใหญ่นั้นจะขายก่อนวันพระ 1 วัน คือวันโกนจะมีการเอาออกมาจำหน่ายหน้าบ้านแล้วเป็นที่เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ในหมู่บ้านประเพณีต่างๆ อย่างชาวบ้านจะมีความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ทุกคนจะหยุดทำงานและมาช่วยงานประเพณีอย่างแข็งขัน พฤติกรรมนี้จะเป็นตั้งแต่เด็กจนถึงคนแก่ ทุกคนจะมีความผูกพันกับศาสนามากๆ จะมีการถือศีลอย่างเคร่งครัด ในช่วงวันพระการทำผิดประเพณีในหมู่บ้านแทบจะไม่มี ประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านได้แก่ เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ ประเพณีการกั้นตอ การทำจองพารา ประเพณีปอยส่งล่อง หรือประเพณีบรรชาสามเณร เทศกาลออกพรรษา หรือออกหว่า เทศการงานถวายผ้ากฐิน หรือปอยส่งกานกะถัน เทศกาลการทำบุญด้วยขี้เถ้าแดง หรือข้าวห่ากั่ว ฯลฯ

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอาจเข้ามาทำลายวัฒนธรรม ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนไปบ้าง เบื้องต้นการเข้ามาของชาวต่างชาติอาจเข้ามาเพื่อศึกษาหรือเข้ามาเรียนรู้ วัฒนธรรม อาจจะมีบางส่วนที่ไม่ถูกประเพณี การละเว้นให้ก็อาจจะเป็นไปได้เนื่องจากมีความเข้าใจในคนต่างพื้นที่ที่ต้องการพยายามเข้ามามีส่วนร่วมและศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีของหมู่บ้าน ด้านประเพณีในหมู่บ้านก็มีความคงเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย แต่อาจมีบางส่วนที่สามารถใช้แทนกันได้ซึ่งในปัจจุบันหาได้ง่ายกว่า เช่นการใช้เครื่องจักสานเปลี่ยนมาเป็นพลาสติกบ้าง ดูจากภายนอกอาจจะไม่สวยงามแต่ภายในแล้วมีความสมบูรณ์และส่วนประกอบในการทำพิธีครบ ส่วนวัฒนธรรมของชาวบ้านได้กล่าวว่า วัฒนธรรมของหมู่บ้านรักษาและปฏิบัติกันมานานถือว่าเป็นระเบียบของสังคมที่ควรปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงหรือไม่กระทำเป็นไปได้อย่างยากเนื่องจากชาวบ้านผูกพันและอยู่ในหมู่บ้านมาตั้งแต่เกิด มีความสัมพันธ์กับประเพณีวัฒนธรรมอย่างเหนียวแน่นการที่จะยกปฏิบัติลงไม่น่าจะเกิดขึ้นหรือคนภายนอกเข้ามามีบทบาทก็ไม่น่าจะเกิดขึ้นเพราะหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งและสามัคคีกันมาก

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นมี

สามารถเป็นแนวทางหรือประชาสัมพันธ์ให้คนต่างชาติทราบถึงวัฒนธรรมและประเพณีที่น่าสนใจของกลุ่มคนที่อยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างและน่าสนใจเนื่องจากหมู่บ้านปางหมูเป็นแหล่งวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรณีในช่วงเทศกาลชาวบ้านสามารถที่จะนำเสนอประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นการแสดงที่มีในหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นหากมีการก่อสร้างสามารถพัฒนาศูนย์การศึกษาประเพณีในหมู่บ้านได้ดีขึ้น

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น สรุป (ตารางที่ 26)

ตาราง 26 แสดงระดับผลกระทบประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

คุณค่าทางประเพณีและ วัฒนธรรมในท้องถิ่น	ระดับปัญหา ในปัจจุบัน			ระดับปัญหา ถ้ามีโครงการฯ			t-test
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	
	ประเพณีในท้องถิ่น	0.95	3.79	น้อย	0.62	2.16	
วัฒนธรรมในท้องถิ่น	0.48	5.95	น้อยมาก	0.63	2.17	น้อยมาก	
รวม	0.72	0.49	น้อยมาก	0.63	2.05	น้อยมาก	-13.466*

* P $\leq$ .05

จากตารางที่ 26 แสดงระดับผลกระทบด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ทั้งในระดับปัญหาปัจจุบัน และระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านปางหมู โดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันด้านคุณค่าทางประเพณี และวัฒนธรรมในท้องถิ่นอยู่ในระดับปัญหาน้อยมาก ($\bar{X} = 0.72$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยทั้งในเรื่องประเพณี ในท้องถิ่น และวัฒนธรรมในท้องถิ่น ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า ผลกระทบเป็นเชิงบวก ในระดับน้อยมาก ($\bar{X} = 0.63$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับผลกระทบเป็นเชิงบวก ในระดับน้อยมากทุกเรื่องเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาในปัจจุบันกับระดับผลกระทบ ถ้ามีโครงการฯ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าระดับปัญหาเกี่ยวกับคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นจะลดลงภายหลังการก่อสร้างตามโครงการฯ

4.3.3.4 การท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

สภาพปัจจุบันและแนวโน้มในด้านแหล่งและความงดงามทางธรรมชาติและสถาปัตยกรรม ที่มีอยู่แหล่งท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ควรอนุรักษ์ หมู่บ้านปางหมูมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวจำนวนมากหลายแห่ง เช่น อ่างเก็บน้ำ ห้วยฝายคอ อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมสายใยชุมชนหมู่บ้านปางหมู วัดปางหมู และกลุ่มผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นบ้าน เช่น การศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านจากการอีดงาโดยใช้ แรงงานสัตว์ การตัดเย็บเสื้อผ้าได้

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

จากการสนทนาในประเด็นการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพของบ้าน ปางหมู พบว่า ชาวบ้านต้องการความเป็นธรรมชาติแบบดั้งเดิม เนื่องจากหมู่บ้านเป็นพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ มีพรรณไม้มาชนิด ที่ควรศึกษา เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งผลให้มีสภาพอากาศที่เย็นสบายตลอดทั้งปี และมีทิวทัศน์ที่สวยงาม มีป่าธรรมชาติปกคลุมอยู่รอบด้าน อีกทั้งชาวบ้านสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าได้ รวมทั้งมีสถานที่โบราณทางวรรณคดีมากมายโดยเฉพาะวัดปางหมูที่มีศิลปะที่แตกต่างจากที่อื่น ดังนั้น หากมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยยานสายเคเบิลใหม่ – แม่ฮ่องสอน อาจจะทำให้ขัดกับธรรมชาติของ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเพราะว่ามีเสาไม้กระเช้าไฟฟ้ามาแทรกอยู่ ดังนั้นสุนทรียภาพอาจหายไปจากเดิมที่เห็นป่าไม้และทิวเขาสลับซับซ้อนหมอกลงหนาแน่นอาจกลายเป็นเสาขนาดใหญ่และพื้นที่ที่มีคนเยอะ กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มตัว เสน่ห์ความเป็นแม่ฮ่องสอนก็จะหายไปเนื่องจากขาดบรรยากาศที่สัมผัสกับธรรมชาติและทำทลายกับสภาพการเดินทางที่คาดเดา

ด้านการท่องเที่ยว ภายในหมู่บ้านมีสถานที่ที่สามารถดูงานและเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ กรณีที่มีโครงการก็อาจจะไม่กระทบมากมายนัก เนื่องจากอยู่คนละพื้นที่กัน ชาวบ้านได้บอกอีกว่าสถานที่ท่องเที่ยวในหมู่บ้านจะมีแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมการสร้างบ้านแบบโบราณของไทยใหญ่ ประเพณีและภาษาไต ซึ่งอยู่ในบริเวณวัดบ้านปางหมูที่เป็นที่รวบรวมศิลปะพื้นบ้านทั้งหมดของชาวบ้านและชนชาวไทยใหญ่โบราณไว้ ในหมู่บ้านมีศูนย์การผลิตน้ำมันงาแบบภูมิปัญญาชาวบ้านโดยใช้แรงงานสัตว์เช่นวัว มาใช้ในการสกัดน้ำมัน เป็นการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อเป็นการให้ชาวบ้านได้ใช้หลักการภูมิปัญญาที่มีอยู่มาเป็นแหล่งการเรียนรู้ของผู้ที่สนใจศึกษา

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

การท่องเที่ยวในหมู่บ้านอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมรายได้ในครัวเรือน ส่วนใหญ่แล้วในหมู่บ้านมีความน่าสนใจในด้านการท่องเที่ยวแบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน การดำรงชีพแบบพอเพียงเพราะหมู่บ้านปางหมูเป็นหมู่บ้านแรกของจังหวัดแม่ฮ่องสอนประเพณีและความโบราณของศิลปวัฒนธรรมจะมีมาก โดยเฉพาะตัววัดปางหมูเองที่เป็นท่องเที่ยวที่น่าสนใจมาก ซึ่งอาจจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาดูและศึกษาหมู่บ้านมากขึ้น เดิมที่เคยมีคณะนักท่องเที่ยวมาแวะเที่ยวในหมู่บ้านเพียงแต่ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ถ้ามีโครงการฯ อาจจะมีนักท่องเที่ยวมามากขึ้น

โดยมีการกำหนดเป็นจุดเด่นในการท่องเที่ยวให้คนมาแวะชมนั่งกระเช้าชมธรรมชาติวิวทิวทัศน์บนยอดเขาสูง และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี เช่นกลุ่มทอเสื้อผ้าไต กลุ่มแปรรูปน้ำมันงา ถั่วเน่า ถั่วแปบหล่อ และถั่วแปยี การจำหน่ายของที่ระลึก ของป่าและการค้าขายสินค้าภายในหมู่บ้านจะดีขึ้น หากมีโครงการความเจริญก็จะเข้ามาทำให้หมู่บ้านเกิดการพัฒนามากขึ้น

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ สรุป (ตารางที่ 27)

ตาราง 27 แสดงระดับผลกระทบด้านท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

การท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ	ระดับปัญหา ในปัจจุบัน			ระดับปัญหา ถ้ามีโครงการฯ			t-test
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหา	
ความสมบูรณ์ของสภาพ ธรรมชาติ	1.15	0.96	น้อย	0.82	2.29	น้อย	
แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	1.15	0.91	น้อย	0.57	2.28	น้อยมาก	
ความงดงามของทิวทัศน์ ธรรมชาติ	1.16	0.87	น้อย	1.18	2.09	น้อย	
แหล่งโบราณคดีและ ประวัติศาสตร์	1.20	1.01	น้อย	0.85	1.96	น้อย	
รวม	1.17	0.93	น้อย	0.86	2.02	น้อย	24.295 *

* $P < .05$

จากตารางที่ 27 แสดงระดับผลกระทบด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ ทั้งในระดับปัญหาปัจจุบัน และระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านปางหมูโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ อยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.17$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ระดับปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง ได้แก่ ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ความงดงามของทิวทัศน์ธรรมชาติ และแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์

ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า ผลกระทบเป็นเชิงบวก ในระดับน้อย ($\bar{X} = 0.86$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อยมากเรื่องแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น นอกนั้นเป็นเชิงบวกในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาในปัจจุบันกับระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าภายหลังการก่อสร้างตามโครงการเสร็จสิ้นลงแล้ว สภาพปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4 แนวทางหรือมาตรการในเชิงป้องกันผลกระทบทางลบ

แนวทางหรือมาตรการในเชิงป้องกันผลกระทบทางลบจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน ในพื้นที่หมู่บ้านปางหมู ผู้วิจัยได้แบ่งผลการประเมินออกเป็น 2 ประเด็น คือ ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.4.1 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.4.1.1 ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยได้เสนอแนะทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ ขอให้หลีกเลี่ยงพื้นที่ต้นน้ำและป่าอนุรักษ์ของหมู่บ้าน เพราะเป็นแหล่งต้นน้ำ แหล่งหาของป่าของชาวบ้าน และพื้นที่ดินดังกล่าวจะเสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มและความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะต้นไม้และสัตว์ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ และหากมีปัญหาไฟป่าจะกระทบกับโครงการหรือไม่ ป้องกันอย่างไรหากจะมีโครงการจะทำให้ที่ดินมีราคาแพงขึ้น นำไปสู่การบุกรุกพื้นที่ป่าแต่หากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้เสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. หากมีการก่อสร้างจริงพื้นที่ในเขตหมู่บ้านปางหมูและมีผลกับชาวบ้านโดยตรงจะต้องให้ชาวบ้านเป็นผู้ดูแลร่วมกับบริษัทฯ
2. หากมีการก่อสร้างในพื้นที่ป่า ทางบริษัทฯจะต้องมีการปลูกป่าทดแทนและจะต้องมีการเช่าพื้นที่ของชาวบ้านและบริเวณที่สร้างเสาดึงล้อมรั้วอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์เลี้ยงเข้าถึง
3. หลีกเลี่ยงพื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่อยู่อาศัย

4. หากจะดำเนินการสร้างเสาในพื้นที่บริษัทจะต้องร่วมสำรวจพื้นที่ร่วมกับชาวบ้านและเจ้าหน้าที่อุทยานเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและกำหนดสัญญาหรือข้อตกลงร่วมกัน
5. ควรมีการควบคุมการใช้ที่ดินในบริเวณรอบพื้นที่โครงการและให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแล โดยจะต้องมีกฎหมายรองรับ
6. ควรศึกษาพื้นที่บริเวณสร้างเสาอย่างละเอียดจากผู้เชี่ยวชาญ หากเป็นพื้นที่ที่มีต้นไม้ขนาดใหญ่ สมุนไพรหายาก หรือเป็นพื้นที่ต้นน้ำ จะต้องละเว้นพื้นที่นั้น

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของหมู่บ้านปางหมูได้จัดความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางและมาตรการในการลดผลกระทบ (ตารางที่ 28)

ตาราง 28 แสดงแนวทางหรือมาตรการลดผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ลำดับที่	ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	หลีกเลี่ยงพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน	154	44.0	3
2	ชดเชยค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมในกรณีที่ใช้ที่ดินทำกินของชาวบ้าน	279	79.7	1
3	โครงการฯ ดำเนินการเช่าที่ดินหรือปลูกป่าทดแทนกรณีที่ใช้พื้นที่ต้นน้ำหรือป่าใช้สอย	190	54.3	4
4	โครงการฯ หาพื้นที่ทำกินใหม่ให้ชาวบ้านในกรณีที่ได้ผลกระทบ	232	66.3	2

จากตารางที่ 28 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยภาพรวม พบว่า การดำเนินการของโครงการฯ ในส่วนที่ต้องดำเนินการเป็นอันดับแรกได้แก่ชดเชยค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมในกรณีที่ใช้ที่ดินทำกินของชาวบ้าน เป็นร้อยละ 79.7 รองลงมาเป็นต้องหาพื้นที่ทำกินใหม่ให้ชาวบ้านในกรณีที่ได้ผลกระทบ ร้อยละ 66.3 ต้องหลีกเลี่ยงพื้นที่ทำกินของชาวบ้านและโครงการฯ ดำเนินการเช่าที่ดินหรือปลูกป่าทดแทนกรณีที่ใช้พื้นที่ต้นน้ำหรือป่าใช้สอย ร้อยละ 44 และ 53.4 ตามลำดับ

4.4.1.2 ปริมาณน้ำและการใช้น้ำ

จากการสนทนากลุ่มชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็น ด้านปริมาณน้ำและการใช้น้ำ โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็น

หลักสำคัญ คือ การก่อสร้างต้องไม่กระทบต่อพื้นที่ต้นน้ำหรือแหล่งน้ำของชาวบ้าน และได้เสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. การก่อสร้างของโครงการฯ กรณีที่มีผลกระทบต่อปัญหาไม่พอใช้ คุณภาพน้ำชุมชน และมีสิ่งตกค้างที่เป็นอันตรายต้องให้ทางโครงการจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการแก้ไขโดยตรง
2. การจัดการเรื่องขยะและของเสียในระหว่างการก่อสร้างหรือเมื่อมีการดำเนินโครงการแล้วต้องมีการจัดเก็บเป็นกิจลักษณะที่นอกเหนือจากบริเวณฝังกลบขยะของชาวบ้าน โดยต้องมีระบบการจัดเก็บที่ห่างไกลกับแหล่งน้ำ เพราะขยะอาจจะที่มีการสะสมของสารเคมีปนเปื้อนลงสู่ลำน้ำได้ดิน รวมทั้งมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำเป็นระยะ เพื่อความปลอดภัยของการใช้น้ำในหมู่บ้าน

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านน้ำและการใช้น้ำ ได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตารางที่ 29)

ตาราง 29 แสดงแนวทางหรือมาตรการลดผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำ

ลำดับที่	ด้านน้ำและการใช้น้ำ	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	หลีกเลี่ยงพื้นที่ป่าต้นน้ำหรือแหล่งน้ำของชาวบ้าน	140	40.0	1
2	ศึกษาผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำอย่างรอบคอบ	128	36.6	4
3	หากมีน้ำเสียโครงการฯ ต้องจัดระบบกรองน้ำที่ได้มาตรฐานให้แก่ชาวบ้าน	165	47.1	2
4	จัดสร้างแหล่งเก็บกักน้ำให้ชาวบ้านในกรณีที่โครงการต้องใช้น้ำในพื้นที่	139	39.7	3

จากตารางที่ 29 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำ โดยภาพรวมพบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ สิ่งแรกที่น่าจะทำคือ ควรหลีกเลี่ยงพื้นที่ป่าต้นน้ำหรือแหล่งน้ำของชาวบ้าน ร้อยละ 40 รองลงมาคือ ซึ่งหากมีน้ำเสียโครงการฯ ต้องจัดระบบกรองน้ำที่ได้มาตรฐานให้แก่ชาวบ้าน ร้อยละ 47.1 ที่เหลือเป็นจัดสร้างแหล่งเก็บกักน้ำให้ชาวบ้านในกรณีที่โครงการต้องใช้น้ำในพื้นที่ และ ต้องศึกษาผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำอย่างรอบคอบ ร้อยละ 39.7 และ 36.6 ตามลำดับ

4.4.1.3 การคมนาคมขนส่ง

จากการสนทนากลุ่มชาวบ้านแสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านการคมนาคมขนส่ง โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันการลดผลกระทบทางคมนาคมขนส่งที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ การจำกัดการบรรทุกอุปกรณ์ก่อสร้างและหากถนนที่ใช้มีการชำรุดเสียหายในระหว่างการก่อสร้างโครงการจะต้องดำเนินการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ตามปกติ และเส้นทางจากปางหมูถึงตัวเมืองแม่ฮ่องสอนระยะทาง 4 กิโลเมตรจะรองรับปริมาณการจราจรได้หรือไม่ ระบบการรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอาชญากรรมระหว่างการเดินทางในกระเช้าเป็นอย่างไร ค่าโดยสารราคาที่สูงเหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่สามารถจ่ายได้แต่คงไม่ใช่ทางเลือกในการเดินทางสำหรับชาวบ้าน

ดังนั้นหากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้ร่วมเสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. กรณีที่ต้องมีการสร้างเส้นทางลำเลียงวัสดุต่างหากหรือต้องการขยายถนน ต้องปรึกษากับคณะกรรมการหมู่บ้านก่อนเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน
2. ต้องมีการวางแผนและกำหนดเวลาวันและเวลาลำเลียงวัสดุก่อสร้าง ให้กับกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อที่จะสามารถแจ้งกับชาวบ้านล่วงหน้า
3. ลดความเร็วในการขยับจีรถบรรทุกขณะเข้าใกล้ชุมชนเนื่องจากอาจจะมีการตกลงของวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชาวบ้าน

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านการคมนาคมจากชาวบ้าน โดยได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตารางที่ 30)

ตาราง 30 แสดงแนวทางหรือมาตรการลดผลกระทบด้านการคมนาคมขนส่ง

ลำดับที่	ด้านการคมนาคมขนส่ง	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	จำกัดน้ำหนักรถบรรทุกขนย้ายอุปกรณ์ในระหว่างการก่อสร้าง	225	64.3	1
2	กำหนดระยะเวลาในขนส่งอุปกรณ์ก่อสร้าง	141	40.3	4
3	โครงการฯ ต้องดำเนินการซ่อมแซมถนนที่ชำรุดเสียหายจากการใช้ขนส่งอุปกรณ์ก่อสร้าง	212	60.6	2
4	จัดสร้างถนนต่างหากเพื่อเป็นเส้นทางก่อสร้างโครงการกระเช้าลอยฟ้า	174	49.7	3

จากตารางที่ 30 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านการใช้ถนน หากมีการดำเนินโครงการฯ ควรจะ จำกัดน้ำหนักรถบรรทุกขนย้ายอุปกรณ์ในระหว่างการก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาคือให้โครงการฯ ต้องดำเนินการซ่อมแซมถนนที่ชำรุดเสียหายจากการใช้ขนส่งอุปกรณ์ก่อสร้างคิดเป็นร้อยละ 60.6 ที่เหลือเป็นการจัดสร้างถนนต่างหากเพื่อเป็นเส้นทาง การก่อสร้างโครงการกระเช้าลอยฟ้าและกำหนดระยะเวลาในขนส่งอุปกรณ์ก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 49.7และ40.3 ตามลำดับ

4.4.1.4 พลังงานไฟฟ้า

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้านแสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านพลังงานไฟฟ้า โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ สิ่งแรกที่ชาวบ้านต้องการทราบคือกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในระหว่างการก่อสร้างและหลังดำเนินการจะใช้กระแสไฟฟ้าจากแหล่งใด เนื่องจากในปัจจุบันปริมาณการใช้ไฟฟ้าไม่เพียงพอต่อความต้องการเกิดปัญหาไฟดับบ่อยครั้ง หากมีการก่อสร้างโครงการฯ กลุ่มสนทนาได้ร่วมกันเสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้า ดังนี้

1. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคควรวางแผนการใช้ไฟฟ้าของโครงการ กระเช้าลอยฟ้า และการใช้กระแสไฟฟ้าในชุมชน ให้มีปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการ
2. มีการตรวจสอบการใช้กระแสไฟฟ้าของตัวกระเช้าเป็นระยะเนื่องจาก กระแสไฟฟ้าอาจจะรั่วหรือลัดวงจร เพื่อความปลอดภัยของผู้โดยสาร
3. ระหว่างการก่อสร้างในพื้นที่เขตก่อสร้างที่อันตรายควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ ประชาชนในพื้นที่รับทราบถึงจุดก่อสร้างและการป้องกันตนเองในกรณี เข้าป่าหรือเข้าไปในพื้นที่ทำการเกษตรตลอดจนการนำสัตว์ไปเลี้ยงในบริเวณ ที่อยู่ใกล้เคียงกับจุดก่อสร้าง
4. แจ้งให้ประชาชนทราบกรณีที่ต้องมีการ ใช้ไฟฟ้าในปริมาณมากๆเนื่องจากจะ ได้มีการเตรียมตัวและวางแผนในการดำเนินชีวิต
5. ต้องมีการกันพื้นที่ก่อสร้างและทำป่าหรือสัญลักษณ์เตือนเขตพื้นที่อันตราย และพื้นที่ที่ใช้กระแสไฟฟ้าแรงสูง

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านพลังงานไฟฟ้าโดยได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตารางที่ 31)

ตาราง 31 แสดงแนวทางหรือมาตรการลดผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้า

ลำดับที่	ด้านพลังงานไฟฟ้า	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	แบ่งสายไฟฟ้าสำหรับกระเช้าไฟฟ้าและใช้ในครัวเรือนให้แยกจากกัน	129	36.9	1
2	โครงการฯ สำรองปริมาณการใช้ไฟฟ้าในระหว่างการก่อสร้าง	164	46.9	3
3	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคควรวางแผนเพื่อป้องกันกระแสไฟฟ้าขัดข้อง	153	43.7	2
4	ภาครัฐและเจ้าของโครงการร่วมกันหาพลังงานทดแทน	154	44.0	4

จากตารางที่ 31 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้าโดยภาพรวม พบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคควรแบ่งสายไฟฟ้าสำหรับกระเช้าไฟฟ้าและใช้ในครัวเรือนให้แยกจากกัน ร้อยละ 36.9 รองลงมาคือควรมีการวางแผนเพื่อป้องกันกระแสไฟฟ้าขัดข้อง ส่วนโครงการฯ ควรสำรองปริมาณการใช้ไฟฟ้าในระหว่างการก่อสร้าง และภาครัฐกับเจ้าของโครงการร่วมกันหาพลังงานทดแทน ร้อยละ 46.9 และ 44 ตามลำดับ

4.4.2 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.4.2.1 ด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการสนทนาชาวบ้าน ได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ หากมีการก่อสร้างโครงการขึ้นจริง การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพในชุมชนจะเกิดผลกระทบและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด และความเจริญที่เข้ามาจะคุ้มค่ากับสิ่งที่ได้รับหรือไม่ สังคมวุ่นวาย วิถีชีวิตเปลี่ยน มีคนต่างถิ่นเข้ามามากเหมือนเมืองปาย และตัวเลขนักท่องเที่ยววันละ 30,000 คน นั้นจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่สามารถรองรับได้ ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจในชุมชนและการประกอบอาชีพยังเป็นแบบดั้งเดิม หาเช้ากินค่ำ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและและรับจ้าง ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ผันแปรไปตามภาวะ

เศรษฐกิจ ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น ขาดความร่วมมือ มีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น อาจมีการขยายพื้นที่ชุมชนบริเวณรอบสถานี จำนวนประชากรมีความเคลื่อนไหวมากขึ้น เช่นมีจำนวนนักท่องเที่ยวและคนหลบหนีเข้าเมืองเพิ่มขึ้น อาจจะนำมาซึ่งผลกระทบจากคนอพยพย้ายถิ่นในรูปแบบของอาชญากรรม และการค้ายาเสพติด ดังนั้นหากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้เสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. ให้โครงการ ส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่ชาวบ้านเพื่อทดแทนหรือ ชดเชยรายได้ที่อาจจะสูญหายหากมีโครงการฯ
2. ขอให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมกับโครงการหากเสาหรือสถานีไปกระทบกับพื้นที่ป่าชุมชนหรือพื้นที่อยู่อาศัยขอให้ยึดหยุ่น ไปตามความเหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบ และให้ทำรั้วกันแบ่งพื้นที่อย่างชัดเจน โดยให้ชาวบ้านช่วยดูแลพื้นที่นั้น
3. การรับคนงานในการก่อสร้างที่ไม่จำเป็นต้องมีทักษะมากขอให้พิจารณาแรงงานในชุมชนที่ได้รับผลกระทบก่อน เพื่อสร้างรายได้ในแก่คนในชุมชน
5. หมู่บ้านเป็นสถานีปลายทางโครงการต้องมีการจัดสรรพื้นที่ขายของที่ระลึกหรือสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรม
6. ขอให้หลีกเลี่ยงการก่อสร้างใกล้หรือมีลักษณะข้ามเหนือสิริระบริเวณสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เช่น วัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในหมู่บ้าน

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านเศรษฐกิจและสังคม ชาวบ้าน ได้ร่วมจัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตารางที่ 32)

ตาราง 32 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม

ลำดับที่	ด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	จัดหาอาชีพเสริมที่ทดแทนรายได้จากการเพาะปลูกและการขายของที่ระลึกริมทาง	129	36.9	3
2	หากการก่อสร้างเสร็จสิ้นให้ชุมชนมีหุ้นส่วนจากรายได้เพื่อนำเงินมาพัฒนาหมู่บ้าน	187	53.4	1
3	โครงการฯ ควรจ้างแรงงานในท้องถิ่นแทนการจ้างแรงงานต่างถิ่นตามความเหมาะสม	141	40.2	4
4	ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	168	48.0	2

จากตารางที่ 32 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ เสร็จสิ้นจะต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมจากรายได้ เพื่อนำเงินมาพัฒนาหมู่บ้าน เป็นร้อยละ 53.4 รองลงมาคือ ควรส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นร้อยละ 48 จัดหาอาชีพเสริมที่ทดแทนรายได้จากการเพาะปลูกและการขายของที่ระลึกริมทางและจ้างแรงงานในท้องถิ่นแทนการจ้างแรงงานต่างถิ่นตามความเหมาะสม เป็นร้อยละ 36.9 และ 40.2 ตามลำดับ

4.4.2.2 ด้านสาธารณสุข

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้านแสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านสาธารณสุข โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ ปัจจุบันการบริการด้านสาธารณสุขในหมู่บ้านมีเพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้านแต่ส่วนใหญ่แล้วนิยมใช้บริการโรงพยาบาลในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนมากกว่าเนื่องจากสถานีอนามัยในหมู่บ้านจะมีแรงงานต่างถิ่นมาให้บริการจำนวนมาก ชีตความสามารถในการรองรับและให้บริการของสถานีตำรวจ โรงพยาบาล การขนส่งอาจจะน้อยลง ความสามารถของพื้นที่และระบบสุขภาพในเขตเมืองอาจจะมีไม่พอเพียงจะรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นและอาจเกิดโรคใหม่ที่มาพร้อมกับคนงาน เช่น มาลาเรีย ไข้ซัง เรือน วัณโรค พื้นที่ทั้งขยะในปัจจุบันยังรองรับได้อีกประมาณ 7 ปี แต่ถ้ามีนักท่องเที่ยวเพิ่มจะรับไม่ได้ คนอพยพทำให้รัฐมีภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลมากขึ้น ดังนั้นหากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้ร่วมเสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. จัดทำทะเบียนประวัติแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาในพื้นที่
2. ทางบริษัทจะต้องมีการสร้างห้องสุขาเพิ่มเติมหลังการสร้างกระเช้าลอยฟ้าให้เพียงพอและรองรับปริมาณของผู้คนและนักท่องเที่ยว
3. สร้างมาตรการป้องกันและควบคุมโรคและคัดกรองคนงานก่อสร้างเพื่อมิให้เกิดโรคระบาดหรือโรคติดต่อร้ายแรง
4. จัดส่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสอบสุขภาพให้คนในหมู่บ้านและให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ การจัดการขยะในชุมชนที่ถูกต้องและการปฐมพยาบาลผู้ป่วยเบื้องต้น
5. มีระบบการป้องกัน เตรียมการกรณีเกิดอุบัติเหตุ
6. ควรมีสถานพยาบาลทุกสถานี มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในห้องโดยสาร

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านสาธารณสุข โดยได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตารางที่ 33)

ตาราง 33 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านสาธารณสุข

ลำดับที่	ด้านสาธารณสุข	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	ในระหว่างการก่อสร้างควรจัดทำทะเบียนคัดกรองและตรวจโรคแรงงานต่างถิ่น	141	40.3	4
2	จัดระบบการจัดการขยะและของเสียในชุมชนให้ได้มาตรฐาน	151	43.1	1
3	ขยายการบริการด้านสาธารณสุขระหว่างและหลังการก่อสร้างให้ทั่วถึง	117	33.4	3
4	มีแผนป้องกันการเกิดอุบัติเหตุระหว่างและหลังการก่อสร้าง	175	50.0	2

จากตารางที่ 33 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านสาธารณสุข โดยภาพรวม พบว่า หากมีการดำเนิน โครงการฯ ควรจัดระบบการจัดการขยะและของเสียในชุมชนให้ได้มาตรฐานและมีแผนป้องกันการเกิดอุบัติเหตุระหว่างและหลังการก่อสร้างเป็นร้อยละ 43.1 และ 50 ตามลำดับ รองลงมา คือ ขยายการบริการด้านสาธารณสุขระหว่างและหลังการก่อสร้างให้ทั่วถึงและในระหว่างการก่อสร้างควรจัดทำทะเบียนคัดกรองและตรวจโรคแรงงานต่างถิ่น ร้อยละ 33.4 และ 40.3 ตามลำดับ

4.4.2.3 ด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ บ้านปางหมู เป็นชุมชนไทยใหญ่และเป็นชุมชนแห่งแรกของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังคงอนุรักษ์ภาษา ประเพณี การแต่งกายไว้ได้ดีทุกประการ ควรจะอนุรักษ์และส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นหากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้ร่วมเสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. มีการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมภายในหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักและส่งเสริมให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว

2. การที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมศิลปะพื้นบ้านของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยควรที่จะมีการส่งเสริมให้พนักงานประจำโครงการใส่ชุดไทยใหญ่ที่เป็น สัญลักษณ์ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น
3. ส่งเสริมกิจกรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักและนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการแนะนำโครงการด้วย

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตารางที่ 34)

ตาราง 34 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ลำดับที่	ด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	ส่งเสริมประชาสัมพันธ์และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในหมู่บ้าน	237	67.7	1
2	จัดสถานที่ในการนำเสนอประเพณีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ในหมู่บ้าน	152	43.4	3
3	ส่งเสริมให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่เป็นสื่อในการแนะนำ ทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	139	54.0	2
4	จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาและส่งเสริมคุณค่าทาง ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	214	62.6	4

จากตารางที่ 34 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยภาพรวม พบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ ควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในหมู่บ้านและส่งเสริมให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่เป็นสื่อในการแนะนำทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นร้อยละ 67.7 และ 54 ตามลำดับ รองลงมา คือ จัดสถานที่ในการนำเสนอประเพณีวัฒนธรรมที่น่าสนใจในหมู่บ้านและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาและส่งเสริมคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นร้อยละ 43.4 และ 62.6 ตามลำดับ

4.4.2.4 ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

จากการสนทนากลุ่ม ชาวบ้าน ได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักที่สำคัญ คือ แนวคิดการกำหนดให้เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองอนุรักษ์ เช่นเดียวกับหลวงพระบาง ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักของแม่ฮ่องสอนคือธรรมชาติและวัฒนธรรม หาก 2 สิ่งนี้หมดไปการท่องเที่ยวก็อยู่ไม่ได้จึงต้องพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่เดิมโครงการต่างๆ ที่ผ่านการตัดสินใจจากผู้บริหารมักขาดความต่อเนื่องกลายเป็นอนุสรณ์ไว้ให้คนในพื้นที่ตามดูแล แก้ปัญหาและบำรุงรักษาและอาจกลายเป็นสิ่งก่อสร้างที่บดบังทัศนียภาพที่สวยงามของจังหวัดชาวบ้านได้เสนอแนะแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. ส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านให้นักท่องเที่ยว โดยการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้านและให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อการกระจายได้สู่ชุมชน
2. จัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งโบราณสถานที่น่าสนใจตามเส้นทางที่มีพื้นที่ขึ้นลงของกระเช้า
3. ตกแต่งหรือจัดสภาพแวดล้อมบริเวณเสารับน้ำหนักให้กลมกลืนกับธรรมชาติ

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ โดยได้จัดลำดับความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตารางที่ 35)

ตาราง 35 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

ลำดับที่	ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	ส่งเสริมประชาสัมพันธ์และจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน	162	46.3	2
2	ให้ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการบริการนักท่องเที่ยวร่วมกัน	175	50	1
3	จัดสภาพแวดล้อมของเสาโครงเหล็กและสถานีให้กลมกลืนกับธรรมชาติ	187	53.4	4
4	เตรียมความพร้อมให้ชุมชนเช่น การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การอบรมภาษาต่างประเทศ เป็นต้น	129	36.9	3

จากตารางที่ 35 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านการท่องเที่ยวและ
สุนทรียภาพ โดยภาพรวม ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพพบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ
ควรให้ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการบริการนักท่องเที่ยวร่วมกัน ร้อยละ 50 รองลงมาคือ ส่งเสริม
ประชาสัมพันธ์และจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน และเตรียมความพร้อมให้ชุมชนเช่น การ
อบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การอบรมภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 46.3 และ 36.9 ตามลำดับ และจัด
สภาพแวดล้อมของเสาโครงเหล็กและสถานีให้กลมกลืนกับธรรมชาติ ร้อยละ 53.4

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 36 สรุปแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบทางสังคม

รายการ	ปัจจุบัน	ผลกระทบถ้ามีโครงการ	การเสนอแนะ	
			แนวทาง	มาตรการป้องกัน
ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์				
1. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ น้ำตกแม่สุรินทร์และพื้นที่เกษตรกรรม	เสาโครงเหล็กจำนวน 2 จุด และสถานีขึ้นลงปลายทางของโครงการ	วางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดความคุ้มค่า	<ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าของโครงการร่วมกับชาวบ้านกำหนดขอบเขตการก่อสร้างให้ชัดเจนหลีกเลี่ยงพื้นที่เกษตรกรรม 2. ปลูกต้นไม้ทดแทน 3. มีการควบคุมการใช้ที่ดินในบริเวณโดยรอบพื้นที่โครงการอย่างต่อเนื่อง
2. น้ำและการใช้น้ำ	ใช้น้ำประปาส่วนภูมิภาค และน้ำบาดาลในการอุปโภคและบริโภคมีแม่ น้ำ ำาย ที่ ใ้ ใน การเกษตร	น้ำบาดาลไม่มีคุณภาพ มีสารปนเปื้อน น้ำตะกอนสีขุ่น	หลีกเลี่ยงพื้นที่ต้นน้ำ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาโครงสร้างของดิน น้ำใต้ดินและทิศทางการไหล 2. จัดหาแหล่งน้ำสำรองสำหรับการอุปโภคบริโภค

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	ปัจจุบัน	ผลกระทบถ้ามีโครงการ	การเสนอแนะ	
			แนวทาง	มาตรการป้องกัน
ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์				
3. การคมนาคม	ใช้เส้นทางถนนหมายเลข 1095	ระหว่างก่อสร้างเกิดปัญหาการชำรุดของถนนหลังก่อสร้างได้ใช้บริการกระเช้าไฟฟ้า	กำหนดและวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้ถนน	1. กำหนดเวลาและจำกัดน้ำหนักรถบรรทุกสิ่งก่อสร้าง 2. ผู้ขับขีรถบรรทุกควรขับขึ้นอย่างระมัดระวัง 3. ซ่อมแซม/สร้างถนนให้มีสภาพดีเมื่อการก่อสร้างระบบขนส่งตามโครงการเสร็จสิ้นลง 4. เอาใจใส่เรื่องความปลอดภัยโดยการตรวจสอบกระเช้าและสายเคเบิล
4. พลังงานไฟฟ้า	มีกระแสไฟฟ้าใช้ทุกบ้าน ไฟดับบ่อยครั้ง	ปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น	วางแผนและสำรองการใช้ไฟฟ้า	1. สำรวจปริมาณการใช้ไฟฟ้าภายในหมู่บ้าน 2. เข้มงวดด้านการตรวจสอบการใช้กระแสไฟฟ้าของโครงการเช่น กระแสไฟฟ้า

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	ปัจจุบัน	ผลกระทบถ้ามีโครงการ	การเสนอแนะ	
			แนวทาง	มาตรการป้องกัน
ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์				
				ของโครงการเช่น กระแสไฟฟ้ารั่วหรือลัดวงจร 3. จัดหาพลังงานทดแทน 4. ทำป้ายหรือสัญลักษณ์ เตือน เช่น “เขตก่อสร้าง อันตราย ห้ามเข้า!”
ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต				
1. เศรษฐกิจและสังคม	วิถีชีวิตเรียบง่ายมีรายได้ จากเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการรวมกลุ่มทางสังคม เป็นสังคมที่เข้มแข็ง	การเข้ามารับจ้างของ แรงงานต่างถิ่น ประชากร เพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์ใน หมู่บ้านน้อยลง รายได้มาก ขึ้น	ปรับอาชีพ เตรียมความ พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง	1. ส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่ ชาวบ้าน 2. มีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการด้านผลตอบแทนเช่น การเช่าพื้นที่ตั้งเสา 3. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตแบบ เศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	ปัจจุบัน	ผลกระทบถ้ามีโครงการ	การเสนอแนะ	
			แนวทาง	มาตรการป้องกัน
ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต				
				4. จัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาทางสังคมจากบุคคลและวัฒนธรรมภายนอก
2. สาธารณสุข	ชาวบ้านได้รับการบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง	เกิดโรคติดต่อหรือโรคระบาด การกำจัดขยะที่ไม่พอเพียง	เตรียมการวางแผนก่อนและหลังก่อสร้างโครงการ	1. จัดทำทะเบียนประวัติแรงงานต่างถิ่นและแสดงใบรับรองแพทย์ 2. ควบคุมโรคจากคนงานก่อสร้างเช่น การฉีดวัคซีน การจัดพื้นที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม 3. มีการจัดการขยะในชุมชน 4. มีแพทย์เข้าตรวจเยี่ยมชาวบ้านสนับสนุนกลุ่ม อสม.
3. ด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในช่วงเทศกาลและเขามาคูศัลปะวัฒนธรรมที่วัด	นักท่องเที่ยวมาเพิ่มขึ้นเสาโครงเหล็กและสายเคเบิลเป็นสิ่งแปลกปลอมมี	ร่วมมือกับชาวบ้านในการวางแผนการส่งเสริมด้านประเพณีและ วัฒนธรรม	1. มีการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมภายในหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักและส่งเสริมให้

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	ปัจจุบัน	ผลกระทบถ้ามีโครงการ	การเสนอแนะ	
			แนวทาง	มาตรการป้องกัน
ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต				
				<p>กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>2. ส่งเสริมวัฒนธรรมศิลปะพื้นบ้านของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นโดยควรที่จะมีการส่งเสริมให้พนักงานประจำโครงการใส่ชุดไทยใหญ่ที่เป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว</p> <p>3. ส่งเสริมกิจกรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักและนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการแนะนำโครงการ</p>

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	ปัจจุบัน	ผลกระทบถ้ามีโครงการ	การเสนอแนะ	
			แนวทาง	มาตรการป้องกัน
ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต				
4. การท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ	มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในช่วงฤดูหนาว ด้วยสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรป่าไม้และแหล่งน้ำ	นักท่องเที่ยวลดลง เสาคอร์งเหล็กและสายเคเบิลเป็นสิ่งแปลกปลอม	ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางแผนด้านการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน จัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งโบราณสถานตามเส้นทางที่กระเช้าพาดผ่าน ตกแต่งหรือจัดสภาพแวดล้อมบริเวณสารับน้ำให้นักให้กลมกลืนกับธรรมชาติ ทำสัญลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งโบราณสถานที่สามารถมองเห็นได้ขณะโดยสารกระเช้า